

DOBORJÁNI FERENC EGYMI

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2021.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2
1. Preambulum	1
2. Intézmény önmeghatározása	2
2.1 Az intézmény nevelésfilozófiája	2
2.2 Az intézmény rövid története	3
2.3 Az intézmény hagyományrendszere.....	3
2.4 Helyzetkép.....	5
2.4.1 Többcélúság értelmezése	5
2.4.2 Az intézményben elhelyezett gyermekek és a gyermekvédelmi gondoskodás alól kikerült fiatal felnőttek /szociológiai helyzetkép/	7
2.5 Az intézmény személyi feltételei, szakmai felkészültség	8
2.6 Innovációs tevékenységek.....	9
2.7 Intézményünk kapcsolatrendszere.....	16
3. Intézményünk Nevelési Programja	19
3.1 Alapelveink	19
3.2 Intézményünkben végzett gyógypedagógiai tevékenység célja.....	20
3.2.1 Nevelési – oktatási és képzési célok az alapfokú nevelés – oktatás pedagógiai szakaszaiban	22
3.2.2 Nevelési – oktatási és képzési célok a szakiskolai nevelés – oktatás szakaszaiban.....	24
3.3 Az intézmény feladatai.....	25
3.4 Nevelő-oktató munkánk eszköz- és eljárásrendszere	26
3.5 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	28
3.6 A közösségfejlesztés feladatai.....	34
3.7 Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek	35
3.8 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	38
3.9 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	40
3.10 A tanulási kudarnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program.....	41
3.11 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	45
3.12 Szülő és gyermek, valamint óvodai, iskolai, kollégiumi (gyermekotthoni) pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	47
3.13 A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, nevelő-oktató munkát segítő eszközök jegyzéke.....	49
4. Egészségnevelési program	52
4.1 A Nevelési Program jellemzői	52

4.2	Alapok	52
4.2.1	Egészségnevelés	52
4.2.2	A program kidolgozásával célunk	53
4.2.3	Egészségfejlesztő team	55
4.2.4	Törvényi háttér	55
4.2.5	Megvalósult egészségnevelési tevékenységeink.....	55
4.3	Helyzetkép.....	56
4.3.1	Belső: Iskola – Kollégium	56
4.3.2	Külső – a település és a régió, a helyi értékek	57
4.3.3	Erőforrások	57
4.4	Alapelvek	59
4.4.1	Az iskola hitvallása.....	59
4.4.2	Az egészségnevelés integráló hatása az iskola tevékenységében	59
4.4.3	Tanulásszervezési és tartalmi keretek.....	60
4.4.4	Az iskola-egészségügyi szolgálat	61
4.4.5	Az élelmezés feladata, az élelmezés ellátási rendszere.....	62
4.5	Célok	64
4.5.1	Általános célok, értékek a környezeti és egészségügyi nevelésben	64
4.5.2	Hosszú távú pedagógiai célok	64
4.5.3	Konkrét célok és feladatok	66
4.6	Követelmény	70
4.7	Értékelés.....	71
4.7.1	Iskolai programok.....	72
4.8	Az Egészségnevelés színterei.....	74
4.8.1	Iskolai környezet.....	74
4.8.2	Kollégium.....	75
4.9	Tanulásszervezési és tartalmi keretek	75
4.9.1	Tanórai keretek	75
4.9.2	Tanórán kívüli lehetőségek.....	78
4.9.3	Szemponatok a módszerek kiválasztásakor.....	79
4.10	Módszerek.....	80
4.11	Taneszközök.....	82
4.12	Kommunikáció.....	82
4.13	Minőségbiztosítás / minőség-ellenőrzés.....	82
4.14	Programfejlesztés	82
4.14.1	Továbbképzések	83
4.15	Összegzés	84
4.16	Egészségnevelési program záradéka	85
4.17	Mellékletek.....	86
4.17.1	Kérdőív	86
5.	A környezeti nevelés	88
5.1	Bevezetés	88
5.1.1	A környezeti nevelés fogalma	88
5.1.2	Az alapelveket szabályozó jogi háttér	89
5.1.3	A környezeti nevelési program készítésének alapelvei.....	90
5.1.4	A környezeti nevelés általános céljai.....	91
5.2	A jelen állapot	92

5.2.1	Személyi feltételek	92
5.2.2	Iskolánk célzott környezeti nevelési programjai.....	93
5.2.3	A környezeti nevelés szinterei	95
5.2.4	Tevékenységünket alapvetően meghatározó elvek	95
5.2.5	Környezeti nevelés tantárgyi keretek között.....	95
5.2.6	Környezeti nevelés a tanórákon.....	96
5.2.7	Nem hagyományos tanórai keret	101
5.2.8	Környezeti nevelés a tanórán kívül.....	102
6.	Óvodai Nevelési Program.....	106
6.1	Óvodai nevelés alapelvei.....	107
6.2	Óvodai nevelés célkitűzései	108
6.3	Óvodai nevelés feladata, tevékenységei.....	109
6.3.1	Önkiszolgálásra nevelés	109
6.3.2	Mozgásfejlesztés:.....	110
6.3.3	Anyanyelvi nevelés:	112
6.3.4	Vizuomotoros készségfejlesztés:	113
6.3.5	Játékra nevelés:	115
6.3.6	Zenei nevelés:	117
6.3.7	Egyéni fejlesztés:	118
6.4	Szervezeti és időkeretek	119
6.5	A foglalkozások heti rendszeressége.....	120
6.6	Az óvoda napirendje	120
6.7	Ellenőrzés, értékelés, mérés	121
6.8	Tárgyi feltételek	122
6.9	Gyermek-és ifjúságvédelem.....	122
6.10	Együttműködési formák	122
7.	Helyi tanterv – Általános iskola.....	123
7.1	Helyi tanterv a sajátos nevelési igényű, enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára	123
7.1.1	Alapelv és pedagógiai koncepció	123
7.1.2	Óraterv a Bevezető szakasz 1-2. évfolyamára a kerettantervi ajánlás alapján	126
7.1.3	Óraterv a Kezdő szakasz 3-4. évfolyamára a kerettantervi ajánlás alapján	127
7.1.4	Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára.....	128
7.1.5	Összesített óraterv.....	132
7.2	Helyi tanterv a sajátos nevelési igényű, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára...	134
7.2.1	Alapelv és pedagógiai koncepció	134
7.2.2	Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok	135
7.2.3	Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1–8. évfolyam	136
7.2.4	Értékelés sajátosságai	137
7.3	Helyi tanterv a pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermekek számára	137
7.3.1	Alapelv és pedagógiai koncepció	137
7.3.2	A nevelés és oktatás feladatai	139
7.3.3	Óraterv.....	139
8.	Fejlesztő Iskolai Rehabilitációs Pedagógiai Program.....	140
8.1	Törvényi háttér	140

8.2	Fejlesztő iskola tanulói.....	140
8.3	Fejlesztő iskola célja	141
8.4	A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének – oktatásának alapelvei.....	142
8.5	A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének célja.....	143
8.6	Fejlesztési területek és feladatok.....	143
8.6.1	Kommunikáció:	144
8.6.2	Mozgásnevelés:	145
8.6.3	A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése.	145
8.6.4	Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése:	146
8.6.5	Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása:	147
8.6.6	Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet kielégítés kultúrájának megismerése:	148
8.7	A fejlesztő iskolai oktatás tervezése, szervezése.....	148
8.7.1	Tanulói jogviszony	149
8.7.2	Az éves tervezés	149
8.7.3	A heti tervezés	149
8.7.4	Napirend:	150
8.7.5	A csoportos foglalkozások szervezése.....	150
8.7.6	Az egyéni foglalkozások szervezése.....	150
8.7.7	Az egyéni fejlesztési terv.....	151
8.8	Eszközök és eljárások a tanulók fejlesztésében	151
8.8.1	Szakember-ellátottság.....	151
8.8.2	Tárgyi-dologi feltételek	152
8.8.3	Terápiás eljárások.....	152
8.9	A nevelő - oktató munka, mérési, értékelési rendszere	152
8.9.1	A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók mérése:	152
8.9.2	A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók értékelés:	153
8.10	Együttműködés a partnerekkel	153
8.11	EFOP 3.1.6-16-2017-0032 projekt - jogyakorlatok	154
9.	Szakértői Bizottság által javasolt fejlesztések biztosítása	155
9.1	Logopédia.....	155
9.2	Gyógytorna.....	156
9.3	Gyógytestnevelés	158
10.	A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció és rehabilitáció	160
10.1	AYRES terápia.....	161
10.2	Tervezett SzenzoMotoros Tréning- TSMT	161
10.3	Bazális stimuláció	163
10.4	SNOEZELEN terápia.....	164
10.5	BEMER terápia- humán erőforrás változás miatt szakember képzése 2018-2020 között az EFOP 3.1.6-16 keretén belül valósul meg	164
10.6	Egyéni fejlesztés.....	165
10.7	Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elve ..	166

10.8	Az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	167
10.8.1	A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei	167
10.8.2	A tanulók tudásának mérése	170
10.8.3	A tanulók értékelése	171
10.8.4	Az értékelés formái és rendszeressége.....	171
10.8.5	Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban.....	172
10.9	A magatartás és szorgalom értékelése az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál	173
10.9.1	A magatartás értékelésének szempontjai	173
10.9.2	A magatartás minősítésének követelményei.....	173
10.9.3	A szorgalom értékelési szempontjai	174
10.9.4	A szorgalom minősítésének követelményei.....	174
10.10	A magatartás és szorgalom értékelése a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulóknál.....	174
10.11	Magasabb évfolyamba lépés feltételei	175
10.12	A tanulók felkészülésének elvei, korlátai.....	176
11.	Helyi tanterv – Szakiskola.....	177
11.1	Jogi háttér	177
11.2	Sajátos nevelési elvek, célkitűzések.....	177
11.3	A szakmák kiválasztásának elvei, oktatható szakmák	177
11.4	A tanulók felvételének feltételei:	179
11.5	Működési rend, óratervek.....	179
11.6	Tankönyvek, segédeszközök kiválasztása.....	181
11.7	Az iskola magasabb évfolyamába lépés feltételei.....	181
11.8	Az iskolai beszámoltatás, értékelés rendszere.....	181
11.9	Készségfejlesztő iskola sajátosságai	182
11.9.1	Nevelési elvek	182
11.9.2	Képzés célja.....	182
11.9.3	Szakmák kiválasztásának elvei, oktatható szakmák	182
11.9.4	A tanulók felvételének elvei	183
11.9.5	Működési rend, óratervek	183
11.10	KÉPZÉSI SZERKEZET A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLÁK SZÁMÁRA.....	186
11.10.1	A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. Évfolyamának közismereti kerettanterve	188
11.10.2	Közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő- oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. Évfolyamának közismereti kerettanterve	189
11.10.3	Tankönyvek, segédeszközök kiválasztása	191
11.10.4	Az iskola magasabb évfolyamába lépés feltételei.....	191
11.10.5	Az iskolai beszámoltatás, értékelés rendszere	191
11.10.6	A szorgalom, magatartás értékelésének elvei	192
11.11	Óratervek.....	193
11.11.1	Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/e előkészítő évfolyamának kerettanterve.....	193
11.11.2	Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9-10. Évfolyamos közismereti kerettanterv	194
11.11.3	Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók négy évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–12. évfolyamos közismereti kerettanterve	195
11.11.4	Képzési szerkezet a készségfejlesztő iskolák számára.....	197

11.12 A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve	199
11.12.1 Készségfejlesztő iskola	199
11.13 A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok	199
11.14 A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. Évfolyamának közismereti kerettanterve.....	200
11.15 A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok	200
11.16 A készségfejlesztő iskola készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervei.....	201
11.16.1 Óraterv: Kert- és parkápoló	201
Heti óraszám alakulása:	201
11.16.2 Óraterv: Parkgondozó 21 622 02	202
11.16.3 Óraterv: Szőnyegszövő 34 215 01- szakirány megjelölésével 31 215 02 0010 3108	203
11.16.4 Óraterv: Konyhai kisegítő 21 811 01.....	204
11.16.5 Óraterv: Szobafestő 21 582 01.....	205
11.17 Az intézmény rövid története	206
12. ZÁRADÉK	207
12.1 Elfogadó nevelőtestületi határozat	207
13. Mellékletek	209

1. PREAMBULUM

Az Intézmény a Soproni Tankerületi Központ KIR/8859-1/2017.számúnyilvántarása szerinti alapidokumentuma.

Az intézmény neve: Doborjáni Ferenc Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

Az intézmény rövidített neve:

Doborjáni Ferenc EGYMI

Székhelye: 9400 Sopron, Brennbergi út 82.

Típusa: közoktatási intézmény

Alapításának éve: 1950. (Állami Gyógypedagógiai Nevelőintézet)

Illetékességi területe: Győr-Moson-Sopron megye

Alapító és fenntartó neve: Emberi Erőforrások Minisztériuma
1054 Budapest Akadémia utca 3
Soproni Tankerületi Központ
9400 Sopron Bajcsy-Zsilinszky u.9.

OM azonosító: 038503

2. INTÉZMÉNY ÖNMEGHATÁROZÁSA

2.1 Az intézmény nevelésfilozófiája

Nevelési és oktatási elveinket alapvetően meghatározza intézményünk speciális jellege: nem tekinthetjük egy átlagos magyarországi iskolának. Olyan többcélú, speciális intézmény, amelyet egy sajátos közegben az egymásrautaltság, az egymást segítés elemei alakítanak egészen egyedivé.

Sérült és ép emberek együttélése megkívánja annak az alapvető elvnek a megértését és tiszteletben tartását, hogy sajátos szimbiózisban felnőttek és gyermekek egymásért vagyunk. Elfogadjuk és tényként kezeljük a másságot. A sérült állapotot nem hiányosságból eredő fogyatékosságnak, hanem egy adott funkció sérültségének tekintjük. A sérültségen, másságon való sajnálkozás elutasítása mellett egymás és a tanulók megközelítésének, megértésének humánus szempontjait kívánjuk előtérbe állítani.

Intézményünk minden területén az európai kultúrkörünkre jellemző, zsidó-keresztény hagyományokból származó és azon alapuló értékrendet kívánunk közvetíteni, amelynek csúcán a gyakorlatban megvalósuló vagy megvalósítandó szeretet áll, még akkor is, ha ez a mérce mindig elérhetetlenül magasan van előttünk. Ennek a csúcstérképnek a különböző arculatai a következők: adás, szolgálat, senkit nem bántás, békességre törekvés.

Az értékrendből az alábbi nevelési oktatási elvek következnek számunkra:

- tolerancia (mások elfogadására és mások tiszteletére nevelés) elve
- szabadságra nevelés elve
- igazságkeresésre nevelés elve
- közösségi életre nevelés elve
- öröme nevelés elve
- érzelmi nevelés fontosságának elve
- önnevelés kialakításának elve
- egyénre szabott fejlesztés elve
- önálló életre nevelés elve
- gyakorlatiasságra nevelés elve

Az intézmény Pedagógiai Programjának különböző részterületeit, céljait és feladatait ezen elvek figyelembevételével kívánjuk megfogalmazni!

2.2 Az intézmény rövid története

Intézményünk 1950. október 6-án nyitotta meg kapuit a Széchenyi tér 4. alatti, akkor államosított Domonkos Rendház épületében. A Doborjáni Ferenc alapító igazgató által irányított speciális oktatási intézmény 1995-ig, az egyházi ingatlan eredeti tulajdonosának való visszaadásáig működött itt. Az évek során több részleg kapcsolódott intézményünkhöz. Ezek közül legjelentősebb az „Erdei Iskola”.

Dr. Manninger Vilmos, világhírű sebészprofesszor, emberségének adta tanújelét, amikor Sopron melletti családi nyaralóját és az édesapjától örökölt erdei birtokot (5-7 holdas park gazdasági épülettel és 10 szobás házzal) 1917-ben Sopron Szabad Királyi Városnak adományozta, *„hogyan ott a gyenge, fejletlen, gümőkórba hajlamos 6-14 éves gyermekek nevelésére erdőiskolát létesítsenek. Az intézet neve: Manninger-ház Soproni Erdei Iskola”*. Ezen a néven működött az államosításig. Ekkor került az Oktatási Minisztérium gyógypedagógiai osztályához, majd 1968-ban a Széchenyi tér 4. szám alatt működő intézményünknek (akkori neve: Állami Gyógypedagógiai Nevelőintézet) egyik kihelyezett részlege lett. Itt kapcsolódik össze a két intézmény története, mert a „Manninger-birtokon” épült fel (1993-95-ig) a fenntartó Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés finanszírozásában az a hét új épületegyüttesből álló oktatási és nevelési intézmény, melynek mai neve: Doborjáni Ferenc EGYMI.

2.3 Az intézmény hagyományrendszere

Intézményünk életében, múltjában nyomon követhetők azok a pozitív irányultságú kezdeményezések, amelyek valamilyen szintű megismétlésére mind a tanulóknak, mint pedig az őket oktató-nevelő pedagógusoknak belső igény támadt. Ez nyomon követhető az elmúlt évek iskolai munkaterveiben, ahol ezek ismételt megvalósításáról döntött a tantestület. Ezek a programok lassan és spontán módon váltak intézményünk hagyományaivá. Hagyományaink alakultak ki mind az oktatás - nevelés terén, mind pedig az ünnepkörök és különböző rendezvények tekintetében.

Intézményi szintű megemlékezések, jubileumi rendezvények

- iskolánk névadójáról, Doborjáni Ferencről és a kiemelten tisztelt adományozóról, Dr. Manninger Vilmosról való halottak napi megemlékezés (emléktáblák koszorúzása, sírjuk szükség szerinti rendbetétele, meglátogatása, koszorú elhelyezés)
- 5 évenkénti jubileumi ünnepek, amelyekkel iskolánk társadalmi elismertségét kívánjuk növelni
- Doborjáni Emléknap: évente egy alkalommal kimagasló győgyepedagógiai tevékenység elismeréséért „Doborjáni –emlékérem” odaítélése és ünnepélyes átadása.

Iskolai szintű megemlékezések

- Aradi vértanúk emléknapja
- Kommunista diktatúrák áldozatairól való megemlékezés
- Megemlékezés 1848/49-es forradalom és szabadságharcról
- Holokauszt áldozatainak emléknapja

Oktatás-neveléshez kapcsolódó programok

- tanévnyitó ünnepség
- Őszi tárlat az aulában (a kiállítás anyagai gyermek és felnőtt munkák a közvetlen környezetünkben található termésekből, levelekből, természetes anyagokból)
Tárlatnyitás: verses, zenés gyermekműsorok
- Adventi gyertyagyújtások gyermekek által készített műsor, városi rendezvényen való fellépés
- Mikulásvárás
- Adventi hangverseny
- Karácsonyi hangulat megidézése: hazautazás előtti napokban a gyermekekkel közösen
- Kollégiumi karácsonyest a téli szünetre való hazautazás előestéjén
- Farsang (zenés, táncos összeállítás, jelmezes felvonulás, bál)
- Költészet napja: közös, ünnepi irodalomóra, verses, zenés gyermekműsorok meghívott vendégek (írók, költők) társaságában
- Föld napja (Egészségnevelési Program keretében)
- Húsvétvárás (szünet előtti tanítás nap délelőttjén)
- Diákönkormányzat napja
- Gyermeknap (játék, sport, akadályverseny, gyermekműsorok)
- Tanévzáró
- Diák Doborjáni díj átadása

Tanulmányi versenyek:

- Helyi vers- és prózamondó verseny
- Helyi komplex tanulmányi verseny
- Havi egy közös sportdélután (Egészségnevelési Program alapján)
- Helyi, városi, megyei és országos sportversenyeken való részvétel.
- Megyei vers- és prózamondó verseny
- Megyei matematika verseny
- Megyei rajzverseny
- Megyei komplex tanulmányi verseny
- Városi, megyei kulturális fesztivál
- Koncz Dezső Regionális Tanulmányi Verseny

2.4 Helyzetkép**2.4.1 Többcélúság értelmezése**

Intézményünk a Köznevelési Törvény (többször módosított 1993. évi LXXIX Tv.) 33. § értelmében **többcélú** oktatási és nevelési intézmény. Alapfeladatai a következők:

Óvoda

- Sajátos nevelési igényű, enyhén és közép súlyos értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, mozgásfogyatékos, autista gyermekek óvodai nevelése, iskolai életmódra való felkészítése.

Fejlesztő Iskola

- Súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő iskolai oktatása.

Általános Iskola

- Sajátos nevelési igényű, enyhén értelmi fogyatékos általános iskolai tanulók nevelése és oktatása 1-8. évfolyamon
- Sajátos nevelési igényű, közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók integrált keretek között történő általános iskolai nevelése és oktatása 1-8. évfolyamon.

- Sajátos nevelési igényű, beszéd fogyatékos, mozgás fogyatékos, autista tanulók, érzékszervi fogyatékos-hallássérült, látási fogyatékos tanulók integrált keretek között történő általános iskolai nevelése és oktatása 1-8. évfolyamon

Szakiskola

- sajátos nevelési igényű, enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók szakiskolai nevelése, elméleti oktatása és gyakorlati képzése (felzárkóztató oktatás, 9-10. évfolyam, + OKJ szakképzés 2 vagy 4 évfolyamon)
- sajátos nevelési igényű, beszéd fogyatékos, mozgás fogyatékos, autista, érzékszervi fogyatékos-hallássérült, látási fogyatékos tanulók szakiskolai elméleti oktatása és gyakorlati képzése (felzárkóztató oktatás, 9-10. évfolyam, + OKJ szakképzés 2 vagy 4 évfolyamon)

Készségfejlesztő Iskola

- sajátos nevelési igényű, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók szakiskolai nevelése, elméleti oktatása és gyakorlati képzése (felzárkóztató oktatás, 9-10. évfolyam, + OKJ szakképzés 2 vagy 4 évfolyamon)
- sajátos nevelési igényű, beszéd fogyatékos, mozgás fogyatékos, autista, érzékszervi fogyatékos-hallássérült, látási fogyatékos tanulók szakiskolai elméleti oktatása és gyakorlati képzése (9-10. évfolyam, + OKJ szakképzés 2 vagy 4 évfolyamon)

Napközi otthon

- általános iskolai bejáró tanulók számára napközi otthoni és tanulószobai ellátása
- szakiskolai bejáró tanulók számára napközi otthoni és tanulószobai ellátása

Kollégium

- Kollégiumi elhelyezés biztosítása a családi háttérrel rendelkező sajátos nevelési igényű/ enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos, mozgás fogyatékos és autista gyermekek részére.

2.4.2 Az intézményben elhelyezett gyermekek és a gyermekvédelmi gondoskodás alól kikerült fiatal felnőttek /szociológiai helyzetkép/

Óvodánkba, Általános Iskolánkba és Szakiskolánkba azok a gyermekek kerülhetnek, akiket a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye ide javasol, és ez alapján a szülő vagy a törvényes gyám ide irat be vagy ide helyez. Ez történhet a gyermek beiskolázásakor, később, más iskolatípusok felsőbb évfolyamaiból való áthelyezéssel. A gyermekek eltérő helyzetéből adódóan az ide-, illetve áthelyezésük a tanév egésze során lehetséges.

Az intézmény kollégiumában elhelyezett gyermekek a megye azon településeiből érkeznek hozzánk, amelyekben a helyi önkormányzat nem tudja biztosítani számukra a megfelelő speciális, gyógypedagógiai vagy integrált oktatást. Tanítványaink között megtalálható a társadalom periferiáján élő, hátrányos helyzetű családi milióból érkező, mint a vegetáló, munkanélküli és az etnikai kisebbséghez tartozó családokból érkező gyermek (felmérésünk alapján körülbelül: 70-80 %). Sok esetben a szülők maguk is segítségre szoruló, önromboló életmódot folytató, esetleg fogyatékos felnőttek, akik gyermekük sorsának alakulását közömbösen szemlélnek. A gyermekek egy szűkebb rétege számára a család szociális helyzete miatt indokolt a kollégiumi elhelyezés. Ezekben az esetekben legtöbbször nem a szülők, hanem a helyi önkormányzat kéri kollégiumi ellátásukat (prevenciós intézkedés!), de van biztos és kiegyensúlyozott családi háttérrel rendelkező, szorgalmas szülők gyermeke is. (körülbelül 10-20%)

A szülők nagyobb részéről elmondható, hogy nem tudják feldolgozni gyermekük fogyatékoságát, a speciális intézmény csak kényszerűségből fogadják el. Az intézményt szükséges rossznak tekinti, ezért magatartása közömbös, ellenséges, nem együttműködő.

A Gyermekvédelmi Törvény (1997.XXXI.) életbe lépése jelentős változásokat hozott intézményünk életében. A törvény szemléletet a következők jellemzik: A törvény kiinduló eleme a család többirányú támogatása. Ennek értelmében a gyermeket a családból kiemelni csak akkor lehet, ha a többirányú támogatás ellenére a gyermeket veszélyeztető körülmények a családon belül nem szüntethetők meg.

A várható prognózis, miszerint a gyermekvédelmi szakellátásba kerülő gyermekek létszáma csökkenni fog, jelenleg nem érzékelhető. A bekerülő gyerekek az eljárás rend betartása miatt magasabb életkorúak. Ezekben a családokban a segítségadás több évig elhúzódott az alapellátáson belül, sajnos végső, megnyugtató megoldás nélkül.

A gyermekvédelmi ellátásban részesülők csoportjainak családi háttere zilált, hiányos, vagy nem létezik. A bekerülő gyermekek egyre melyülőbb, kezeletlen viselkedés problémákkal küzdők. A törvény hangsúlyozza a családegyesítést, a vérszerinti családhoz való visszahelyezést, az intenzív családtámogató programok fontosságát,

Az intézmény teljes tanulólétszámának kb. 30 %-a **bejáró tanuló**, egy részük más gyermekotthon(ok)ból jár iskolánkba. Másik részük pedig Sopron városból és a város vonzáskörzetében lévő falvakból érkezik. Családi hátterük nagyobb arányban rendezett, kiegyensúlyozott, mint a kollégiumban élők esetében. A szülők gyermekeikről való érzelmi és anyagi gondoskodása megfelelő. Az intézménnyel való kapcsolatuk pozitív együttműködést mutató.

2.5 Az intézmény személyi feltételei, szakmai felkészültség

Az óvoda, fejlesztő iskola, általános iskola oktató-nevelői munkájában résztvevők számára a gyógypedagógusi végzettség az előírt szakképesítés. (A megváltozott képzési rend miatt a tanulásban akadályozottak ill. értelmileg akadályozottak pedagógiája megnevezésű szakképesítés is elfogadható) **Az előírt szakképesítésekről a 2011.évi CXC törvény 3 melléklete ad tájékoztatást, ez az irányadó.** A szakiskola 9-10. osztályában a szakmai előkészítő oktatást, a helyi specialitást figyelembe véve Gyógypedagógus végzettségű tanár és felsőfokú szakirányú szaktanári diplomával rendelkező látja el. A közismereti tárgyak oktatását gyógypedagógus tanári diplomával rendelkező személy is végezheti. A szakképzési évfolyamokon azonban a képzés szakirányának megfelelő felsőfokú végzettséggel rendelkező végzettség szükséges. A gyakorlati képzést végző pedagógusnál elfogadott a képzés szakirányának megfelelő tanári, vagy a képzés szakirányának megfelelő felsőfokú végzettség függetlenül attól, hogy azt főiskolán vagy egyetemen szereztek. Az iskola feladataiból és a tanulók érdekeit szolgáló többlétszolgáltatásból valamennyi pedagógusnak részt kell vállalnia. A tanórán kívüli és a rehabilitációs célú fejlesztési feladatokat a felkészültség (szakosodás, specializáció, tanfolyami képesítés, önképzés), az adottságok, az önkéntes vagy kijelölt vállalat alapján látják el a pedagógusok. A gyógypedagógiai szakirányú végzettséggel rendelkező szaktanárok az oktató-nevelő munka minden részterületére beoszthatók. Kivétel: a szakiskola elméleti és gyakorlati oktató munkája. Az törvény előírásának megfelelően, az oktató-nevelő munka segítésére az óvodában, általános iskola 1-8. évfolyamainál , a fejlesztőiskolában valamint a szakiskolában gyógypedagógiai asszisztentst kívánunk alkalmazni. (Gyermekek létszáma valamint a fenntartó engedélyeztetése alapján legalább 6

fő.) A törvényi előírások figyelembevételével ütemezni szükséges a szakmai megújulás érdekében a pedagógus munkakörben való foglalkoztatás feltételeként a szakirányú továbbképzésben való részvételt.

Többcélú intézményünk szakmai egységeit (Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Kollégium,) a 2011.évi CXC törvény 1 sz mellékletében meghatározottak értelmében 1 fő intézményvezető és 1 fő intézményvezető-helyettes irányítja. Feladatuk a munkaterületek munkájának összefogása, irányítása, koordinálása, a felmerülő közös gondok tolmácsolása, a munkacsoport képviselése.

Pedagógiai szakaszonként, illetve intézményi egységenként szakmai munkaközösségek működnek az általános iskolában, a szakiskolában, kollégiumban, melyeket tanévenként megválasztott és kinevezett munkaközösség-vezetők irányítanak. Feladatkörük, jogkörük a szakmai közösségek életének szervezése, irányítása, koordinálása éves munkaterveik szerint. Szakmai tanácsadó jogokkal, képviseleti jogokkal rendelkeznek.

Az általános iskolában és a kollégiumban a *szakos ellátottság* teljes körű, lefedi a nevelő-oktató munka egész területét. Az alkalmazott pedagógusok közül többen a munkakörük ellátásához szükséges szakképzettség (gyógypedagógiai tanár) mellett rendelkeznek más tanári szakképesítéssel is (testnevelés, magyar, pedagógia, óvodapedagógus, szociálpedagógus, logopédus, Ayres-programot irányító terapeuta, és gyógytestnevelő, könyvtáros tanár – szükség lenne pszichológusra). A nevelőtestület tagjai rendszeresen részt vesznek akkreditált *pedagógus továbbképzéseken*. Ismereteiket, a gyógypedagógiai munkában szerzett gyakorlati tapasztalataikat széles körben és több szinten is kamatoztatják.

A Szakiskola elméleti és gyakorlati képzését a törvényi szabályozási feltételekkel rendelkező gyógypedagógus, mérnökstanár, illetve más pedagógiai végzettséggel rendelkező tanár látja el.

Kiemelkedően felkészült szakembereink részt vesznek a Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar nappali, levelező és esti tagozatos főiskolai hallgatóinak gyakorlati képzésében.

2.6 Innovációs tevékenységek

A hazai közoktatási rendszerben a menedzszerszemlélet érvényesítésének főbb feltételei adottak. A törvényi háttér az intézmények számára nagy szakmai autonómiát biztosít. Az intézmények –az átalakuló társadalmi igényeknek megfelelően– maguk alakíthatják ki

pedagógiai programjukat és helyi tanterveiket. A szorongató gazdasági háttér (alulfinanszírozás, nem infláció-követő normatívák) minden intézményt szemléletváltásra kötelezett. A gazdasági kényszerpályák következtében az intézményi menedzsment működtetése elvárt követelménnyé vált az intézményvezető számára. Változnak a feladatok és a kompetenciák az intézményvezetői gyakorlatban. A közoktatási intézmények szervezete jelentősen átalakult, s számos ponton a gazdasági szervezetekre jellemző sajátosságok válnak általánossá. Az iskolai vezetésnek alkalmazkodnia kell ezekhez a változásokhoz, s elő kell segítenie a pedagógusok minél gyorsabb felkészülését az új követelményekre. A piacorientált gondolkodás elkerülhetetlen a mai versenyvilágban. Mind a társadalom elvárásai, mind az iskolahasználók igényei és az iskola lehetőségei is megváltoztak. Megérett az idő, hogy átgondoljuk a kereslet, kínálat, hasznosság, értékek, elégedettség és kapcsolatok szempontjából az iskola szerepét, s azon belül saját tevékenységünket. Csak akkor lehetünk sikeresek, ha mindezeket mérlegelve tudatosan törekszünk a professzionális pedagógiai kultúra megszerzésére és hatékony alkalmazására.

Az intézmény jövője szempontjából egyik **legsarkalatosabb kérdés, hogy az egyszemélyes intézménymenedzselésből intézményi szintű innováció alakuljon ki.**

Kiindulópont:

Az elmúlt években **intézményünk jól megfelelt az alábbi, speciálisan itt megjelenő kihívásoknak:**

- A három, helyileg elkülönülő részlegből egybeköltözés kihívásának: mind az egymást közletről nem nagyon ismerő felnőttek, mind pedig a különböző korosztályú gyermekek egy helyre költözésére vonatkozóan.
- Az új formák (új épületekben rejlő lehetőségek) megfelelő szakmai tartalommal való megtöltése kihívásának: mások szakmai megbecsülését kiváltó minőségi munkavégzés és programszervezés, méltó Pedagógiai Program-készítés és Tanterv-adaptálás, hagyományörzés és új hagyományok teremtése.
- Szakmai fejlődési irányok kihívásainak: az oktató-nevelő munka folyamatos megújulását több vezetői döntés és intézkedés is elősegítette. Ennek szellemében alakítottuk éves munkaterveinket, dolgoztuk át pedagógiai programunkat, továbbképzési terveinket, valamint nevelőtestületünk szakmai programjait (szakmai kirándulások, nevelőtestületi értekezletek, munkaközösségi szakmai programok). Az intézményünkben folyó szakmai munka több ízben kivívta az előző fenntartó nyilvános elismerését, valamint a hazai (Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Speciális Szakiskolák Országos Egyesülete, Egészségügyi, Szociális és

Családügyi Minisztérium, Oktatási Minisztérium) és külföldi (osztrák, dán és szlovák) szakmai szervezetek elismerését is. Ehhez szükség volt az intézmény szakembereinek példamutató elkötelezettségére és több szinten való szakmai megmérettetésére, amely lehetőséget az alábbiakban felsorolt szakmai programok jelentették:

- MAGYE-konferencia
- Megyei Komplex Tanulmányi Verseny szervezése
- Sport rendezvények szervezése, városi és megyei rangadók
- Pályázati projektekben való részvállalás
- Pedagógusaink Folyamatosan szemmel tartják a pályázati lehetőségeket. Igyekszünk minden téren megfelelő módon biztosítani az iskola nevelési- oktatás munkáját, a szűkös anyagi lehetőségek mellett is.
Külvilág felé nyitott intézményi programjaink (kiállítások, hangversenyek, munkahelyteremtő program kapcsán intézményünkbe látogató vendégek)
- A szakmai fejlesztések következtében úgy alakítottuk intézményünket, hogy valóban speciális eszközrendszerrel rendelkezzen. Az épületek átvételekor semmi specialitásra utaló jel nem volt tapasztalható. Mára a legkülönbözőbb, jól felszerelt speciális termek és eszközrendszer segíti gyógypedagógiai fejlesztő munkánkat.
- A nevelés, mint elsődleges hangsúlytevés kihívásának. Tanítványaink felé megmutatkozó érzelmi hangsúlytevéseinknek (intimitás, szeretet-simogatásaink, személyes segítségnyújtás, problémáik megoldására tett kísérleteink, közös ünnepléseink stb.) mára már jól tapasztalható gyümölcsei is vannak. (kisebbek és nagyobbak együttélésének néhány pozitív megnyilvánulása, fiatalok csoportjaira jellemző negatív megnyilvánulások /alkohol, drog /intézetén kívülre rekesztése, önálló életre nevelés terén elért pozitív eredményei)
- Nagy kihívást jelentett az együttélési szabályok kialakítása is. A nagy, valójában mamut-intézmény együttélési szabályainak kialakítása többszöri egyeztetést igényelt az intézmény minden területén. A Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint az intézményi házirend kialakítása demokratikusan folyt (Szakszervezet, Közalkalmazotti Tanács, Diákönkormányzat, Tantestület, Alkalmazotti értekezlet) Azonban bármennyire is konszenzus alapján alakultak ezek a szabályok, folyamatos felülvizsgálatára, megújítására mindig nyitottnak kell lenni.

Változtatást igénylő gyenge pontok:

- A humán erőforrások innovációba való bevonása még nem teljes körű. Még sokan nem értik, s nem zárkóztak fel ehhez az innovációhoz. Ez a nem megfelelően működő információs rendszer hiányossága, valamint a nem mindig megfelelő munkaleosztás következménye.

A pedagógusközösségben a vélemények nyílt képviselése egyre inkább előtérbe kerül, mely mindenkit ösztönöz a felmerülő problémák helyes megoldására.

Iskolamenedzsmentünk legfontosabb alapelvei:

- A menedzsment irányítója az igazgató, s feltétlenül részesei a vezetés minden szintjén intézményvezetés tagjai (helyettesek, középvezetők). Fontos, hogy az intézményirányítás minden szintjén ezt a szemléletet megértsék, s ez határozza meg a legapróbb döntéseket is.
- A pedagógusközösség, a nevelőtestület is alapvetően abban érdekelt, hogy minőségi szakmai projektje legyen, ami „eladható” és értelmes programokat takar. Az intézmény minden dolgozójának (háttérszolgálatot végzőknek is!) érteni kell, hogy az intézményi innovációnak, fejlesztéseknek milyen összefüggései vannak. Fontos, hogy mindezt ne kívülről szemléljék, hanem mindenki beleadja gondolatait, ötleteit, s a gyakorlatban is ebben a szellemben alakítsa intézményi tevékenységét.
- Az intézményi innovációban alkotó, kreatív emberekre van szükség. Ez egyrészt a meglévő szakemberek segítő, biztató támogatását jelenti (elsősorban az intézmény vezetői részéről), másrészt az új tagok felvételének alapja, hogy kreatív személyiség-e, mihez ért, mivel tudná színesíteni az intézményben felhalmozódott értékek skáláját.
- Minden dolgozónak az intézmény egészében kell gondolkodnia
- Az intézmény minden részterületét menedzserszemlélettel kell megközelítenünk. Mindent úgy kell megközelítenünk, hogy az adott, megjelenő személyi, szellemi és tárgyi értékekkel mit lehet kezdeni, hol és milyen formában lehet „eladni”, s ennek milyen anyagiakkal is kifejezhető megtérülési lehetőségei vannak. Fontos szempont a **külvilág iskoláról alkotott összképének tudatos alakítása**. Végző célja a külvilág, a társadalom megnyerése, s ennek áttételeként az iskola vonzóvá tétele gyermeknek, szülőnek, fenntartónak egyaránt. Sőt, **az image-teremtés sokkal fontosabb a pénzszerzésnél**. Minőségi, a társadalom számára is hasznos, értelmes projekteket kell „piacra” dobni. Ennek hosszú távon mindenképpen nagyobb esélyei és támogatottsága lesz, ami előbb vagy utóbb anyagiak formájában is megjelenik. Az az iskola, aki mindig csak kér, s vissza semmit nem nyújt, előbb utóbb kirostálódik a támogatásra várók sorából. Az image-

teremtés területei lehetnek az alábbiak: közszereplések, média-megjelenés, reklám, nyitott események rendezése, iskolai programok minőségi végzése, mások felé is nyitott innováció, projektek menedzselése, eladása a piacon, arculatterv, interneten keresztül való bemutatkozás, szórólapok stb.

- Ez a szemléletmód iskolavezetésünkől **stratégiai tervezést** igényel. Ez olyan menedzseri lépések folyamata, melyek során életképes kapcsolatot alakítanak ki és tartanak fenn a szervezet célkitűzései és erőforrásai, valamint a változó piaci lehetőségek között. A stratégiai terv kidolgozásának feladata tehát az iskolavezetésre hárul. Ezt azonban mindenképpen a vezetés középső szintjén irányító (munkaközösség vezetők, csoportvezetők stb.) vezetők bevonásával kell kidolgozni. A munkaközösségek és egyének maguk is dolgozzanak ki - általában rövid távú, egy tanévre szóló - stratégiai tervet.

Iskolai innováció elindítása

- Definíció: innovációnak az olyan ésszerűsíthető, újító, alkotó folyamatokat nevezzük, amelyek az előző állapothoz képest pozitív irányú változásokat hoznak létre. (folyamat-jelleg)
- Alkalmazott módszer: leghatékonyabb, ha mindenki innovációnak való elkötelezettségével, bevonásával történik. Szükséges, hogy az iskolavezetés, az iskolamenedzsment egyben innováció-menedzserként is működjék. Részben tőle induljanak ki az átfogó innovációk, részben pedig karolja fel, menedzselje a tantestület alkotó team-ek, minőségi körök kezdeményezéseit, minden pozitív, újító szándékú kezdeményezését. Az iskolák életképességét a jövőben az fogja meghatározni, hogy rendelkeznek-e pozitív töltésű, újító programokkal. A megfogalmazódó projekteket megfelelően menedzselnie kell az iskola menedzsmentnek (ez gyakran kollégák menedzselését is jelenti). A projekteket pedig el kell adni a „piacon”: **pályázatok, média, reklám**. A projektek ténylegesen és tartós működtetéséhez anyagi forrásokat kell találni, de hosszútávon anyagokban is megtérülő befektetéseknek bizonyulnak.
- Az iskolai innováció nálunk is lehetséges fajtái:
 - az oktató-nevelő munka tartalmi oldalával kapcsolatos innovációk(ismeretek, tananyag, pedagógiai program, tanterv, gyógypedagógiai irányelvek minden szinten való megismertetése, ehhez szükséges belső továbbképzések megszervezése)
 - az oktatási és nevelési folyamat lefolyásával kapcsolatos innovációk (a jelenlegi gyakorlatunkon szükséges változtatások megszervezése)

-
- iskolaszervezeti innovációk (iskolavezetés szerkezetének alkalmazkodása a törvényi szabályozás változásaihoz)
 - Kiegészítő területeik lehetnek még:
 - *Pályázati projektek kidolgozása* (Mindenki vegyen részt a pályázati programok megírásában, de ezek elsősorban ne egyéni teljesítmények legyenek, hanem team-munka eredményei. Ennek érdekében a számítógép legyen munkaeszköz, s az iskolavezetés szervezzon az eddiginél több betanítási tanfolyamot)
 - *Fakultációs kínálatunk projektekké alakítása*: néptánc, modern tánc, sport, zene, önálló életre való felkészítési ismeretek (szöveg, virágkötészet, varrás, főzés, gazdaasszonyi ismeretek, munkahelyteremtő program). A gyakorlati programokat jelenítsük meg írásos, pályázati projektekben is. Legyenek készen különböző pályázati kiírásokra könnyen alakítható elméleti programcsomagok.
 - *Vállalkozás a szakoktatásban*: mindent ebben a szellemben szervezzünk, bevételekre törekvés, értelmes és hasznos munkafolyamat során szervezzük a szakiskolai gyakorlatainkat. Természetesen értékteremtés az is, ha bizonyos belső munkákat nem idegenekkel készíttetünk el, hanem szakiskolai csoportjaink által.
 - *Speciális szaktantermeink* további alakítása, folyamatos fejlesztése: könyvtár, mozgásfejlesztő terem, autistákat fejlesztő-terem, informatika terem, természettudományos szaktanterem, technika-terem.
 - *Meglévő szellemi tőkének jobb kihasználása*: pedagógiai program, helyi tanterv mások számára is közzé tehető átdolgozása, pályázati modulok, később hasznosítható projektrészek előre kidolgozása, országos pályázatokon való szellemi munka ill. ösztöndíjak elnyerésére törekvés .
 - *Az intézmény infrastruktúrájának folyamatos fejlesztése*: fontossági sorrend felállítása (további tereprendezés, régi épület állagának folyamatos javítása, udvarának parkosítása, a kommunikáció javítására internet, e-mail használata, oktató munkánkhoz számítógépes programok használatának rendszeressé tétele)
 - Tegyük lépéseket a *meglévő eszközállomány folyamatos javítására*, cseréjére (szemléltető eszközök, számítógéppark, szakiskolai műhelyeink gépparkjának fejlesztése)
 - *Az intézmény nyitottá tétele*: programjaink külvilággal való (szülők, támogatók, adományozók, önkormányzat) megismertetése (helyi, regionális és országos, sport, kulturális és szakmai programszervezések)

- *Az intézmény tudatos média - szerepléseinek tervezése* (mikor, hányszor, hol és mi jelenjen meg rólunk)
- Intézményről korábban készült *szóróanyagok frissítése* (új bemutatkozó szövegek közreadása)

Az emberi erőforrás menedzsment

Fő tevékenysége arra irányul, hogy megteremtse azokat a feltételeket és helyzeteket, melyek ahhoz szükségesek, hogy erősítsék és növeljék a kimenet minőségét, a költségek hatékonyan tartása mellett (minőség-hatékonyság)

- karrierfejlesztés (felvételtől a folyamaton át a kibocsátásig): horizontális és vertikális folyamat
- A menedzsment feladata a foglalkoztatottak ellenőrzése és értékelése (minőség-menedzselés)
- A menedzsmentnek toborzási és kiválasztási stratégiával kell rendelkeznie. A menedzsmentnek ismernie kell a munkavállalói szerepkészlet elemeit

Intézményünkre lebontva ez az alábbiakat jelenti:

- a hagyományos munkaközösségek alkotó team-ekké formálódjanak
- az alkalmazottak legyenek ennek az ügynek megnyerve, s ettől kezdve legyen elvárás is feléjük a minőség
- az új alkalmazottak felvételénél óvatosabb módszerek kialakítása (többen beszéljünk el a jelölttel stb.)
- az új alkalmazottak belépésénél a kreativitás vizsgálata fontos szempont legyen
- nyerjük meg az új alkalmazottat már a belépésnél az iskolai innovációnak
- pártfogóan támogassuk az új belépőket a beilleszkedésben (legyenek kijelölt személyek erre)

Profi módszerekkel törekedjünk külső pénzeszközök megszerzésére

A feladat a gazdasági környezet kényszerítő hatására felértékelődött. Minden iskolaigazgató kényszerű feladatává vált. A kényszerhelyzet és a versenyhelyzet azonban megkívánja, hogy ezt törvényes és profi módszerekkel, a piaci-gazdasági játékszabályok alapján tegyünk. Ismernünk kell mindehhez a jogi és gazdasági környezetet, s a lehetőségek maximális kihasználására kell törekednünk.

- pályázataink megírásánál a minőségre, ne a mennyiségre törekedjünk
- ne csak regionális kis pályázatokat célozzunk meg, hanem Uniós nagyobb pénzek lehívását lehetővé tevő pályázatokat is

- az intézmény vendégszolgáltatásait igénybevevők körét tudatosan alakítsuk. Nyáron értelmes programokat kínálva szervezzünk heti turnusokban alkotó táborokat: kézműves-tábor, zenei-tábor, logopédiai-tábor, sport-tábor

Az intézményi bevételek növelésének lehetősége

Az intézmény alapvetően abban érdekelt, hogy az intézmény fenntartójával jó kapcsolatai legyenek. Partneri, bizalmi légkörben lehetséges csak az egymásra figyelés, egymás szempontjainak megismerése és megértése. Enélkül a két fél egymással szembenállóként jelenik meg és folytonos küzdelemben egymás kijátszására törekszik. Ha a fenntartó a közös felelősség alapjáról indul ki és partnerként kezelik az intézményben élőket, akkor az intézményben élők és dolgozók meg fogják érteni fenntartójuk problémáit. Ha a fenntartó az intézmény fejlődni akarását alapnak tekinti, s az erre a célra szerzett bevételeket és külső pénzeszközöket nem vonja el az intézménytől, hanem ösztönző rendszer kialakításával motiválja az iskolaigazgatót és az intézmény dolgozóit, akkor kreatív módon, lelkesen, komoly nagyságú bevételek elérése is lehetővé válik az intézmény számára.

Területek:

- **Intézményi kapacitáskihasználás** : a helyi adottságok feltérképezése után minden meglévő szellemi és tárgyi lehetőségekkel élve bevételekre kell törekedni, de ebben az esetben nem profitorientált folyamatról van szó.

2.7 Intézményünk kapcsolatrendszere

Intézményünk intenzív és kiegyensúlyozott kapcsolatrendszert igyekezett kiépíteni és fenntartani a működésében közvetlenül érintett szervezetekkel, intézményekkel, melyek az alábbiak:

Intézményszintű szakmai kapcsolataink:

- A fenntartóval és a megyei intézményekkel, elsősorban azokkal, amelyek szakmailag hasonló tevékenységet végeznek (tárgyalások, szakmai egyeztetések, levelezés, információk cseréje, intézménylátogatások, hivatalos és személyes kapcsolatok)
- Gyermekvédelmi feladatok segítése érdekében gyakori munkakapcsolatban vagyunk a Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat igazgatójával, munkatársaival és az érintett önkormányzatok gyámügyi előadóival. Az 1997. november 1-én életbe lépett a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló 1997. XXXI. sz. törvény, mely a gyermekvédelmi gondoskodásban gyökeres változásokat eredményez.

Munkánk megfelelő szintű végzéséhez elengedhetetlen, hogy a törvény értelmében létrehozandó új intézményekkel és szervezetekkel intenzív, napi kapcsolatot alakítsunk ki.

- **Intézményünk tagja és kapcsolatot tart az alábbi országos szintű szakmai szervezetekkel:(folyamatosan változó, a lehetőségeket kihasználó)**
 - Oktatási Minisztérium
 - Nemzeti Szakképzési Intézet
 - Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont
 - Országos Közoktatási Intézet
 - Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete
 - Fogyatékosok Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány
 - Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége
 - Speciális Szakiskolák Országos Egyesülete
 - Értük - Velük Egyesület
 - Magyar Értelmi fogyatékosok Sportszövetsége
 - Magyar Speciális Olimpia Szövetségnek
- **Regionális szintű kapcsolataink:**
 - Győr-Moson-Sopron Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
 - ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolai Kar
 - Nyugat-Magyarországi Egyetem
 - Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar
 - Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Főiskolai Kar
 - Sopron Megyei Jogú Város Kereskedelmi- és Iparkamara
 - Megyénkben működő gyógypedagógiai intézmények
 - Értelmileg Sérültek és Segítőik Egyesülete
- **Helyi kapcsolataink:**
 - Tóth Antal Általános Iskola: a nálunk élő siket gyermekek speciális fejlesztése érdekében a megfelelő fejlesztést nyújtó intézménybe járattuk ezeket a tanulókat.
 - Brennbergbányai Óvoda
 - Soproni Gyermekvédelmi Központ

Integrációt elősegítő helyi kapcsolataink: A városi intézmények rendezvényein való részvétellel biztosítjuk, hogy gyermekeink kötődjenek a városhoz, legyenek ott élő kapcsolataik. Ilyenek:

- iskolák közötti és a Sporthivatal által meghirdetett sportversenyek
 - egyéb versenyek, vetélkedők, rendezvények,
 - Sopron közművelődési intézményei (programok, meghívások, kulturális életbe való bekapcsolódás: hangversenyek, kiállítások)
 - GYIK (Gyermek és Ifjúsági Központ) integrációs programjával való együttműködés
- **Intézményünket rendszeresen támogató alapítványok, civil szervezetek**
 - Kerekerdei Sport és Szabadidő Egyesület
 - Rotary Club
 - **További alapítványi kapcsolatok**
 - Halmozottan Sérültek Alapítványa: szülői kapcsolatok
 - **Iskolánkat támogató cégekkel való élő kapcsolatok:** ezek a kapcsolatok elsősorban az intézményünket támogató szakképzési együttműködések megkötésére irányultak.

3. INTÉZMÉNYÜNK NEVELÉSI PROGRAMJA

3.1 Alapelveink

Az intézményünkben érvényesítendő *alapelvek* kimunkálásánál kötelező jelleggel érvényesítettük a Nemzeti alaptantervben a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvében megfogalmazott elveket. Figyelembe vettük a Kerettantervek kiadásáról és alkalmazásáról szóló rendeletet, valamint a közoktatásról szóló törvény vonatkozó paragrafusait.

Az intézményünkben folyó gyógypedagógiai nevelő – oktató munka alapelvei:

- A tanulók szükségleteinek, a felnőtt életben való boldogulásának, a társadalmi és szülői elvárásoknak megfelelő, *korszerű ismeretek* nyújtása a készség- és képességjellegű követelmények előtérbe állításával.
- A helyi tantervünkben egységbe szerkesztve, az egyes tantárgyakban megjeleníteni az Irányelvben leírt alapelveket, tartalmakat, a tanulók képességfejlesztésére, terápiás célú megsegítésére vonatkozó útmutatásokat.
- A gyermek mindenek felett álló érdekében az aránytalan teher kiküszöbölése – képességekhez mért követelményszint felállítása.
- Az eredményes fejlesztés érdekében – amennyiben a gyermek állapota megkívánja – más szakember /terapeuta, logopédus, pszichológus, orvos /bevonása a fejlesztő munkába.
- Intézményünk nem lehet elkötelezett egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem. Biztosítanunk kell a vallási és világnézeti információk tárgyilagosságát, többoldalú közvetítését. Nevelési és pedagógiai programunk a vallási és világnézeti tanítások igazságáról nem foglalhat állást, semlegesnek kell maradnunk. Az oktató – nevelőmunka során biztosítanunk kell az alapvető erkölcsi ismeretek elsajátítását, a vallások erkölcsi és művelődéstörténeti tartalmának tárgyszerű és elfogulatlan ismertetését.
- A tanítás – tanulás folyamatában maximálisan figyelembe venni az egyes tanuló különleges gondozási igényét, speciális nevelési szükségletét és ennek érvényt szerezni az egyedi sajátosságokhoz igazított differenciált tartalmak, módszerek, eszközök alkalmazásával.

- Az alapfokú iskoláztatás teljes időszakában biztosítani a kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét, a sajátos fejlesztő, habilitációs, rehabilitációs és terápiás célú gyógypedagógiai ellátás körét.
- Az iskolai nevelést – oktatást olyan elvek szerint szervezni, hogy az segítse az iskolák közötti átjárhatóságot és tegye lehetővé a sikeresen fejlesztett tanuló számára a többségi iskolába történő visszatérést – nyomon-követés és megsegítés mellett.
- Tolerancia az alsó határon teljesítőkkal, a képesség és a sérülés szerint határesetnek ítélt tanulókkal, azok befogadásánál, fejlesztésével, integrálásával kapcsolatosan.
- Az iskola a helyi tantervében olyan követelmények megvalósítását vállalja föl, amelyek a sajátos nevelési igényű, enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésében, a rendelkezésre álló időkeretben, az iskola szervezeti keretei között eredménnyel megvalósíthatók.
- A célok, követelmények megfogalmazásában a differenciált, az egyéniesített gyógypedagógiai munka során vegye figyelembe az intézmény több évtizedes tapasztalatát, a helyi tantervi fejlesztéseket, az elért eredményeket.
- Az intézmény oktató-nevelő munkája során éljen a megengedhető gyógypedagógiai sokszínűséggel – az integritás elvét nem sértve - az alternatív pedagógiai megoldások alkalmazásával és terjesztésével, a gyógypedagógiai nevelés rendszerszerű kezelésével, amely összehangoltan jeleníti meg az alkalmazott tantervet, tankönyvet, taneszközt és a gyógypedagógus jelöltek gyakorlati felkészítését.
- Az intézményben folyó gyógypedagógiai nevelés adjon korszerű gyakorlóterepet, követendő mintát, szemléletet az óvoda-, szociálpedagógus és gyógypedagógus jelölteknek, a továbbképzéseken résztvevő pedagógusoknak, pedagógiai segítőknak,
- Az integritás elvét követve dolgozzon együtt a közoktatás rendszerében hasonló feladatokat ellátó gyógypedagógiai intézményekkel, folytasson szakmai dialógust, közös gondolkodást nyújtson szakmai-módszertani segítséget tevékenységükhöz.

3.2 Intézményünkben végzett gyógypedagógiai tevékenység célja

Intézményünk a közoktatásról szóló törvény 20.§.(1) valamint a 2011. évi CXCV. tv 4.§ szerint, a közoktatás nevelő és oktató intézményei közé sorolt, mint *gyógypedagógiai intézmény*.

Ennek értelmében *célja* és egyben *feladata* is, hogy: a gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsa a sajátos nevelési igényű, enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos

gyermekek, tanulók különleges gondozási szükségletéből adódó iskolai nevelést, oktatást, a fejlesztő felkészítést.

Célja továbbá, hogy mindenkor a tanuló életkora, állapota figyelembe vételével nyújtsa a gyógypedagógiai nevelést – oktatást és eljuttassa a tanulót a képességei maximumára. A fejlesztő felkészítés, az oktatás keretében intézményünk kiemelt *célként* veszi figyelembe a tanulók önálló életvitelre, eredményes szocializációra történő, és a pályaválasztásra, a szakmatanulásra való felkészítését. A célok rendszerében ugyancsak kiemelt fontosságú, hogy minden tanulót – az állapotához igazított – gyógypedagógiai megsegítéssel eljuttatni az alapfokú nevelés – oktatás szakaszának eredményes befejezéséhez.

Célunk, hogy az alapfokú iskoláztatás idején az iskolával tanulói jogviszonyban lévő tanulók az életkoruknak, fejlettségi állapotuknak, szükségleteiknek megfelelő teljes körű gyógypedagógiai ellátást kapjanak a tanórán, a tanórán kívül, az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon valamint a gyermekvédelem, a kulturális, a szociális hátrányok enyhítése területén – az iskolára vonatkozó törvényi keretek között.

Céljaink között szerepel az aktív részvétel az intézményi szervezet bővítése, módszertani központtá történő átalakítás után is a szolgáltatások körének bővítése, a gyakorlati képzés korszerűsítése, összehangolt, a szakterületek közötti együttműködésnek a bemutatása, modellként történő funkcionálása.

Az általános célkitűzések teljesülésének kritériumai a *tanulók nevelésében*:

- Eredményes, sikeres ismeretsajátítás önmaga képességeihez mérten.
- Kulturált érintkezési formák birtoklása, azonosulás a szerepeivel, írott és íratlan szabályok betartása, társas kapcsolatok fenntartása, illemszabályok elsajátítása, önuralom, a konfliktuskezelő technikák birtoklása - fejlettségnek, egyéniségnek megfelelően.
- Reális önismeret, önellfogadás, biztos tájékozódás a környezetben, az élő és az épített környezetünk értékeinek felismerése, környezetvédő, óvó cselekedet, viselkedés és megnyilvánulás különféle helyzetekben - a felnőtt jelenléte nélkül is.
- Továbbfejleszthető, továbbbepíthető tudás - az egyéni adottsághoz, a sérüléshez viszonyítottan - törekvés a továbbtanulásra, a szakmaszerzésre, reális tervek és elképzelések talaján.
- Erőfeszítések, a kitartó munka vállalása nehezebb helyzetekben, a monotónia tűrés. Az egészségmegővő ismereteinek, technikáinak birtoklása.
- Önmaga és a társak másságának ismerete, türelem, megértés az állapottal kapcsolatosan, a visszaélés elkerülése.

- A szokások, a hagyományok elfogadása, más értékek tisztelete, az erkölcsös viselkedés és megnyilvánulás a társakkal szemben, az önzetlenség, a szeretet, a segítőkészség, a szorgalom.
- A népcsoport, a gyökerek elfogadása szégyen nélkül, az értékek felismerése, óvása.
- A rongálás megfékezése, elítélése saját helyzettől-képességtől függően.
- Részvétel az iskola közösségeinek életében, kötődés társakhoz, felnőttekhez, büszkeség az iskolai hovatartozásban, oldott viselkedés az iskolai környezetben.

3.2.1 Nevelési – oktatási és képzési célok az alapfokú nevelés – oktatás pedagógiai szakaszaiban

Bevezető szakasz -1 - 2. évfolyam:

- Az óvodából az iskolába való átmenet zökkenőmentes, sikeres átvezetése
- Időigényes tevékenység és tanulásszervezési formák felé történő orientálás
- Az iskolai élet, társas kapcsolatok szokásrendjének elsajátítása
- Feladat-és szabálytudat kialakítása
- Érdeklődés, aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébrentartása
- Egyéni képességek, érdeklődés figyelembevétele
- Motiváltság, megismerési vágy, alkotásvágy, teljesítményvágy, kíváncsiság, játékszeretet, felfedezési vágy fejlesztése
- A játék megszerettetése, a szabályjáték, didaktikai játék örömeinek megélése, a kortárs csoport felfedezése
- Képességfejlesztés konkrét tapasztalatszerzéssel, cselekedtetéssel játékos tevékenységbe ágyazva

Kezdő szakasz – 3 - 4. évfolyam:

- A képesség fejlesztése /felismerés, összevonás, összehasonlítás, sorképzés, kiemelés, megismerési képesség, megfigyelési képesség, írás és értő olvasás, beszéd és beszédértés/
- Saját fejlődési ütem elfogadása, önismeret megalapozása
- Közösségi tudat erősítése, érzelmi élet gazdagítása
- Alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képesség, a tartós emlékezet fejlesztéséhez
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának kialakítása

- A kulturális, szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése, felzárkóztatás, törekvés a nem fogyatékos gyermek iskolai csoportba való visszahelyezésére
- Törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosításukra a megerősítésre és fejlesztésre – önmaga és a csoporttársak felé is

Alapozó szakasz – 5 - 6. évfolyam:

- Önismeret erősítése, reális énkép kialakítása
- Önképviselés, megnyilatkozás, véleménynyilvánítás elsajátítása
- A személyiség értelmi, érzelmi és akarati oldalának erősítése
- Társas kapcsolatok erősítése az iskolán kívül is
- Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, megerősítése
- Önálló tanulás elsajátítása, a megismerési módszerek gyakorlott alkalmazása
- Egészségmegőrző, környezetvédő attitűd kialakítása
- A tartós munkavégzés, az erőfeszítés és kitartás kedvező feltételeinek megteremtése
- A jól működő képességek fokozott fejlesztése, sérült képességek korrigálása, kompenzálása

Fejlesztő szakasz – 7 - 8. évfolyam:

- Motiváltság fejlesztése /tanulási kötelességtudat, továbbtanulási szándék, önfejlesztési igény/
- Képesség fejlesztése /analizálás, absztrahálás, problémamegoldás, viszonyítás, általánosítás, osztályozás, asszociálás/
- Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, pályaválasztásról
- Az önálló életvitel, a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása
- Felkészítés a társadalmi szerepre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra
- A személyiség érzelmi, akarati oldalának stabilizálása
- Egyéni különbségek, a másság elfogadása
- A kulturális, szociális hátrányok folyamatos kompenzálása, korrigálása, visszavezetés a nem fogyatékos fiatalok korcsoportjaiba, a befogadás, elfogadás erősítése a családdal közösen

3.2.2 *Nevelési – oktatási és képzési célok a szakiskolai nevelés – oktatás szakaszaiban*

Alapműveltséget megszilárdító szakasz - 9 – 10. évfolyam

- Munkamorál, munkaerkölc kialakítás.
- Pályaorientációval a személyre megfelelő szakképesítés kiválasztására nevelés
- Szakmai előkészítéssel, alapozással a továbbtanulás feltétel rendszerének megteremtése
- Önálló életvitelre nevelés.
- Alkalmazkodóképesség kialakítása.
- Helyes önértékelés kialakítása (önismeret, önnevelés, autonóm döntések, személyi szabadság, egyéni és társadalmi felelősség).
- Felelős párhkapcsolatok kialakítására nevelés.

Szakképzést megalapozó szakasz - 11 - 14. évfolyam

- Egzisztenciális gondkörük lelki feldolgozásának segítése.
- Tájékoztatás, ismeretek bővítése, a munkavállalás és az otthonteremtés lehetőségeiről.
- A választott szakma ismereteinek elsajátítása
- Lehetőség szerint a szakképesítés megszerzésére történő felkészítés
- A családalapítás felelősségére nevelés.
- A társadalom különböző szinterein való beilleszkedésre való felkészítés
- Az együttélési normák írott és íratlan szabályok elfogadása, alkalmazása.
- Az egészséges életmódra való felkészítés (lelki higiéné, káros szenvedélyek pozitív ellensúlyozása).

3.3 Az intézmény feladatai

Intézményünknek az alapelvekből és célokból adódóan konkrét feladatai vannak, melyeknek a nevelő-oktató munkánk során a következő területeken kell érvényesülniük:

- komplex személyiségfejlesztés
- közösségfejlesztés
- beilleszkedési, magatartási problémák kezelése
- szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység
- tanulási kudarcot megelőző, felzárkóztató programok, tevékenységek
- tehetséggondozás

Feladatok:

- biztosítani azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a sajátos nevelési igényű, enyhén-, közép súlyos-, és súlyosan halmozottan értelmi fogyatékos gyermekek óvodai neveléséhez, speciális iskolai fejlesztéséhez szükségesek
- a bevezető és kezdő szakaszban a tanítás-tanulás szervezése játékos formában, a tanulók közreműködésére építve történjen, mely az érdeklődés felkeltésére, a problémák felvetésére, a megoldáskeresésre és a tanulói egyéni képességek fejlesztését szolgáló ismeretek elsajátítására irányuljon
- az alapozó és fejlesztő szakaszban a tanulói terhelések növekedése az egyes tanulói egyéni képességekhez igazodjon
- megfelelő tanulásszervező formákkal és módokkal biztosítani, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységben érvényesüljön a segítő, differenciált egyéni fejlesztés
- olyan tanulási környezet, tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, amelyben a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhetnek
- az egyes tantárgyakhoz kötődő készség-és képességfejlesztés biztosítása konkrét szemléltetéssel, cselekedtetéssel
- olyan lehetőségek megteremtése, ahol gyermekeink gyakorolhatják az ön-és környezetellátáshoz, a társadalmi együttéléshez, az önálló és eredményes életvezetéshez nélkülözhetetlen tevékenységeket
- a szülők és az iskola között olyan kapcsolat (gondozási jogviszony) megteremtése, ahol a nevelési feladatok megvalósításában partnerként vesz részt a szülő
- gyermekeink szükségletének és a szülők igényének megfelelően teljes ellátás biztosítása – ügyelet, oktatás, étkeztetés, fejlesztő felkészítés, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek, napközi, tanulószoba, szakkörök, tehetséggondozás

- a tanítás-tanulás folyamatában a mindennapi élethez, a gyakorlathoz kapcsolódva megértetni, elsajátíttatni az egészség megóvásának fontosságát, környezetünk védelmével összefüggő teendőinket
- diákok bevonása az iskolai élet szervezésébe – diákönkormányzat működtetése
- a tanulók és a szülők folyamatos tájékoztatása iskolai tevékenységük fejlődéséről, elért eredményeikről, lehetőségeikről
- munkába állás segítése szakma oktatásával
- a szociális hátrányból eredő különbségek csökkentése

3.4 Nevelő-oktató munkánk eszköz- és eljárásrendszere

A nevelés-oktatás eljárásrendszerén elsődlegesen az alkalmazott módszerek körét értjük. Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- a módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a célrendszerhez igazítjuk,
- a módszer megválasztása igazodjék a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez,
- vegyük figyelembe a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, a többségtől eltérő kultúrát,
- a módszert az adott helyzethez, szituációhoz igazítjuk,
- a tanulók egyediségéhez, sérüléséhez leginkább illő módszerkombinációkat alkalmazunk,
- a sérült gyermek személyiségét figyelve, a választott módszerek elsődlegesen ösztönzőek, pozitív megerősítést szolgálóak legyenek,
- a módszerek kiválasztásában vegyük figyelembe, hogy az értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók elsődlegesen tapasztalati személyiségek, így a tapasztalatszerzésnek, a követendő mintaadásnak, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a szerepjátékoknak, fejlesztő beszélgetéseknek jelen kell lenni a tanítás-tanulás, a nevelés egész folyamatában.
- Hasonlóan központi szerepet kell biztosítani a tevékenységek megszervezésének, a tevékenységhez kötődő módszerek alkalmazásának. A megbízások, a feladatok teljesítésének, a szabályok, a szokások követésének, gyakorlásának, az ellenőrzés és értékelés tevékenységeinek, az önállóság kialakításának, az egészséges életmód szokásrendszerének, az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlásának, az alkotóképesség kibontakozásának.

A magatartás, a viselkedés, az attitűdformálás ösztönző módszerei:

- a helyeslés, a biztatás, az elismerés szóban és írásban, a dicséret.

Irányultsága:

- a szorgalom elismerése,
- a pozitív magatartási formák megerősítése,
- a tanuló kitartásának, akaratának elismerése (eredmények, versenyek, helyezések),
- a közösségért végzett munka értékeinek felmutatása.

Formái:

- a szóbeli, írásbeli dicséret, oklevél, kitüntetés, jutalom (tárgyi, könyv, színház, mozi, kirándulás...)

A tanulmányi munkára, a tanulási motívumokra ható ösztönző módszerek:

- a helyeslés kifejezése szóban és írásban,
- az elismerés kifejezése az osztály előtt, az iskolatársak, a szülők előtt szóban és írásban,
- dicséret az osztály, az iskolatársak előtt szóban és írásban.

Formái:

- osztályfőnöki, szaktanári, igazgatói dicséret: üzenő füzetbe, ellenőrzőbe, osztálynaplóba, bizonyítványba,
- jutalom – tárgyi, könyv, oklevél.

Fegyelmezési-figyelmeztetési módszerek

- A fenti módszerek alkalmazása esetenként elkerülhetetlen. Csak az előzetes mérlegelés alapján hozható reális döntés a módszerre vonatkozóan, amely lehet: felszólítás, figyelmeztetés, követésre való felszólítás, intés, rovás. A mérlegelés alapvető elem, hogy a kirótt kényszerítő módszer megfelelő értelmezést nyerjen, a jóvátétel elérhető tartalmú és idejű legyen.

Fegyelmezési-figyelmeztetési lehetőségek

A fegyelmezési- figyelmeztetési alkalmazása esetenként elkerülhetetlen. Csak az előzetes mérlegelés alapján hozható reális döntés a módszerre vonatkozóan, amely lehet: felszólítás, figyelmeztetés, követésre való felszólítás, intés, rovás. A mérlegelés

alapvető elem, hogy a kirótt kényszerítő módszer megfelelő értelmezést nyerjen, a jóvátétel elérhető tartalmú és idejű legyen.

Formái:

- osztályfőnöki, szaktanári, igazgatói elmarasztalás: üzenő füzetbe, ellenőrzőbe, osztálynaplóba.
- fegyelmi tárgyalás.

3.5 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztést nem kívánjuk külön kezelni a közösségfejlesztéstől, hiszen kölcsönös, szoros kapcsolat fűzi össze tartalmi, módszerbeli, akár a megvalósulás színtereinek tekintetében. A személyiség alakulása, alakítása nem független az adott közösségtől, annak fejlődéstörvényeitől, az egyén a maga tulajdonságaival viszont hatással van a közösségre. Ez az együttes hatás még erőteljesebb a sérült tanulóink esetében, ebből következően fejlesztésük, fejlődésük térben és időben elválaszthatatlan.

A tanulók személyiségének fejlesztése az iskolai nevelési folyamat állandó feladata. A követelmények azt a célt szolgálják, hogy a tanulók az iskolában szerzett ismereteket biztonsággal, alkotó módon tudják felhasználni és alkalmazni. A műveltségi területekben rejlő nevelési lehetőségek komplexitása jó alkalmat teremt azon személyiségjegyek fejlesztésére, amelyek összhangban állnak a mai kor követelményeivel.

Az intézmény arra törekszik, hogy megtalálja a megfelelő partnereket, amelyek közreműködnek, és hatékonyan segítik a személyiség fejlesztését. Szülők, a család szerepét a továbbiakban sem lesz képes átvállalni az oktatási rendszer. A hagyományossá vált kapcsolattartási formák hatékonyságának és minőségének növelésére kell törekednünk. Ezért fontos a rendszer működtetésében az osztályfőnök egyénisége, szakmai felkészültsége, hisz a szülő, ugyanakkor a tanuló is nagyon sok esetben az osztályfőnöktől kapja az elsődleges információkat az iskoláról.

Az iskolai nevelőmunkában a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok:

A tantárgyak adta nevelési lehetőségek kihasználásával a tanulóknak kialakítani

- Az érdeklődés igényét,
- a tájékozottságot, találékonyságot,
- a rugalmasságot, aktivitást,
- a nyitottságot, problémaérzékenységet.

Ugyanakkor a szerzett tudás felhasználásában megerősíteni

- a magabiztosságot,
- a határozottságot,
- a kreativitást.

A folyamatos ismeretszerzés ne valamiféle kényszer legyen, hanem váljon számukra magától értetődő igénnyé. Tanulóink legyenek képesek a megújulásra, álljanak „több lábon”. A különböző ismeretek elsajátítása a tanulók önálló ismeretszerzési, kommunikációs, cselekvési képességeinek a kialakítását, fejlesztését szolgálja.

A személyiségfejlesztés főbb területei:

- A tanulók érzelmi, akarat, jegyeinek gazdagítása, önismeretük fejlesztése
- A tanulók műveltségének, világszemléletének, világképének formálása.
- A tanulók életvitelével kapcsolatos személyiségfejlesztési feladatok
- A magatartás-, viselkedéskultúra személyiségjegyeinek gazdagítása

Kiemelt feladat az óvodában:

Kiemelt feladat a fejlesztő iskolában:

Kiemelt feladat az 1 – 4. évfolyamon (bevezető - kezdő szakasz):

- szociális hajlamok (kötődés, csoportképzés) szokásainak kialakítása
- segítés, együttműködés, versengés, siker- és kudarcfeldolgozás, alkalmazkodás

Kiemelt feladat az 5 – 8. évfolyamon (alapozó- fejlesztő szakasz):

- meggyőződés, előítéletek legyőzése
- empátia, tolerancia, érdekelemző szociális értékelő készség kialakítása
- konfliktuskezelés, vitakészség (érvelés-meggyőzés) formálása

Kiemelt feladat az 9 – 10. évfolyamon (alapműveltséget megszilárdító szakasz):

- az alapfokon megszerzett műveltségi anyag szinten tartása, lehetőség szerinti elmélyítése, felzárkóztatás
- munkabíró, egészséges edzett fiatalok nevelése

Kiemelt feladat az 11 – 14. évfolyamon (szakképzést megalapozó szakasz):

- korszerű szakmai alpműveltség kialakítása
- a munkaképesség minél teljesebb kibontakoztatása
- a munka és a dolgozó ember megbecsülésére nevelés, saját munka értékének tudatosítása reális önértékelés kialakítása
- a munkafegyelem és a közösségi munkatársi magatartás normatíváinak kialakítása, gyakoroltatása
- rendezett munkahelyi környezet megteremtése, megóvása
- szakmai irányultsággal a politechnikai műveltség megalapozása

Nevelési programunkban a személyiségfejlesztés tekintetében kiemelt területként kezeljük.

A szocializáltsági, a neveltségi mutatók erősítését:

A társadalom által elvárt norma és szokásrend megismertetése, értelmezése, elfogadtatása központi kérdésként kezelt feladat az intézményben. A szocializáltság fontos mutatója az együttműködés, a társadalmi érintkezés normáinak felfogása, felhasználása az egyéni a közösségi érdekérvényesítés ön- és mások elfogadása. Feladataink differenciáltan jelentkezik a tanulók életkorának, fejlettségének megfelelően. Az életkorhoz, a fejlettséghez igazítjuk a tartalmat, a teljesítés elvárható szintjét, a tevékenység gyakorlásának helyszínét, idejét. Az iskolai terepen túl kitüntetett szerepet szánunk a túráknak, kirándulásoknak, a közös sport és kulturális rendezvényeknek.

A kommunikációs nevelés

Az iskola valamennyi színterén kiemelt feladat a kommunikációs kultúra fejlesztése. A tanulók többségénél kommunikációs nevelés fejlesztésének leghatékonyabb lehetősége az ismeretszerzés. Az ismeretek gazdagítása révén árnyaltabbá válik a kifejezőkészség és gyarapszik a szókincs. A tanulóknak lehetőséget kell kapniuk a tanítási órákon ismereteik, ehhez kapcsolódó véleményeik kifejtésére, érdekeik ütköztetésére, a vélemények, érvek kifejtésére, értelmezésére, megvédésére.

A kommunikációs kultúra fejlesztésének egyik legfőbb színtere a diákönkormányzat munkájában való részvétel, ahol a problémaérzékenység, a vitakultúra fejlesztése, a véleménynyilvánítás alkalmazása, a feladat- és felelősségvállalás, a konfliktuskezelés módjait sajátítják el a diákok. A problémaérzékenység mellett a kritikai képességek fejlesztése is

feladat. A kreatív képességek fejlesztése váljon a megoldáskeresés erősségévé. A kooperációs készség, az együttműködés lehetőségeinek keresése, a kommunikációs készség fejlesztése a kapcsolatteremtésben együttesen nyújt segítséget a demokratizmus tanulásához, gyakorlásához.

Az óvodáskor és a kisiskoláskorban kiemelt tevékenységek

A beszéd formai, tartalmi részének javítása, korrigálása, fejlesztése. Az értelmes, szép, magyar beszéd megteremtése megköveteli a helyzetnek megfelelő beszédpéldát, a beszédmotívumok megteremtését, a következetes gyakorlást, a mindenkori korrigálást, kiigazítást. Olyan szituációk, helyzetek teremtése, amelyben a társadalom által elvárt beszédnormáknak megfelelően gyakorolhatnak a tanulók, tapasztalatokat szerezhetnek a kommunikációs feladatok megoldásában. Külön figyelmet érdemel az alsó tagozaton: a köszönés, a kérdés, a tudakozódásnak megfelelő kommunikáció, a segítségkérés, a probléma, a szükséglet megfogalmazása, az önkifejezés technikáinak elsajátíttatása. A mondatokban történő megnyilatkozás különféle kommunikációs helyzetekben.

A serdülőkori tevékenységek:

A felső tagozatban és a szakiskolában tanulók nevelésében előtérbe kerül a mondanivaló értelmes, az összefüggésnek megfelelő interpretálása: kapcsolatfelvétel és fenntartás a társas kapcsolatban; a konfliktuskezelés kulturált technikáinak alkalmazása; a tanulók megtanítása az írásbeli kifejezés különféle formáira, az önéletrajzírásra, kérvények, nyomtatványok kitöltésére. Ezen tevékenységekhez megfelelő mintákat, technikákat kell adni a tanulóknak. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy véleményükkel, írásaikkal a nyilvánosság előtt is megjelenhessenek a diákújságban, a faliújságok, tablók készítésében, a diákfórumokon, nyilvános szerepléseken felszólalásaikkal, előadással, színjátszással, drámajátékkal.

Terápiás céllal és jelleggel sok szituációt éljenek meg tanulóink, amelyben valamennyi korosztály gyakorolhatja a metakommunikáció alkalmazását – a tekintetet, a testtartást, a hanghordozást, a mozgástér, a testi távolságtartást – különböző kommunikációs színtereken. Tevékenységeik, ismereteik tartalmazzák a tömegkommunikációs eszközök ésszerű, helyes használatát, a mérlegelést, a válogatást, szelektálást. Történjen ez a szülők bevonásával, szemléletük formálásával.

A tanulás

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését.

A sajátos nevelési igényű, enyhe, közép súlyos értelmi fogyatékos és súlyosan, halmozottan sérült tanulók a kognitív funkciók sérülése miatt önállóan nem képesek a fejlettségüknek legjobban megfelelő tanulási technika elsajátítására. Így az iskolába lépés pillanatától kezdve fontos feladat a tanulás megtanítása, a tanuláshoz való viszony, a motiváltság megteremtése.

A tanulás számos összetevőjét ezért tudatosan tanítani kell, minden szakember teendője, hogy:

- Felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt,
- adjon útbaigazítást a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban,
- törekedjen arra, hogy a tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás szervezésében, vegyenek részt a kedvező körülmények kialakításában,
- élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket,
- a hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása,
- az önművelés igényének és szokásainak kibontakoztatása,
- az alapkészségek, értő olvasás, íráskészség, számfogalom kialakítása, fejlesztése,
- az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása,
- az egyénre szabott tanulási módszerek eljárások kiépítése,
- a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív munka tervszerű alkalmazása,
- az emlékezet erősítése, a gondolkodási kultúra fejlesztése,
- és az önművelés igényének kialakítása.

A pedagógusok, szakemberek fontos feladata, hogy:

- Megismerje a tanulók sajátos tanulási módját, stílusát, szokásait, stratégiáit,
- vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit,
- válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvés, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és életszerű tartalommal ruházza fel azokat
- törekedjen a gondolkodási képességek, a következtetés és problémamegoldás fejlesztésére, az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és összehasonlítás

A kisiskoláskor tevékenységei:

Az alsó tagozatban előtérbe helyezzük a tankönyvek, taneszközök helyes használatát pl. munkatankönyvek piktogramjainak értelmezését, az ábrák, képanyagok elemzését, a feladatok külső algoritmusokkal vezérelt megoldását, feladat végrehajtás sorrendjét, az összehasonlítást, az önellenőrzés módjait, lehetőségét, az írásbeli feladatok végrehajtását. A technikai jellegű, manuális feladatokban a pontos mintakövetést, az algoritmizált lépések leolvasását. A mozgásban az utánzás, a mintakövetés tanulása, a szabályok elsajátítása. folyamatosan végzett tevékenység az esztétikus fűzetvezetés, a képi ábrázolás elemi formái, tartalmi és esztétikai következményeinek megismertetése, az önkifejezés, a viszonyulás képi megjelenítése. Megtanítjuk tanulóinkat az alsó tagozatban a rövid, egyszerű szövegkezelésre, elemzésre, értelmezésre, a bevésés technikájára – az egyéni tanulási sajátosság felismerésére, a tartalomjegyzék kezelésére, a gyermeklexikonok és gyermekeknek szóló segédanyagok irányítás melletti felhasználására.

A tanulás tanításának fontos eleme, hogy a tantárgyak, taneszközeit (pl. matematikai, technikai, betűtanulás) megtanulják adekvátan használni, a tanórán és önállóan alkalmazni és segédeszközként hasznosítani.

A tanulás tanításának részét képezik az egyszerű memoriterek, versek tanulása az egyéni sajátosságoknak megfelelően, az ismétlés, a felidézés módjainak, gyakoriságának elsajátítása.

A serdülőkorúak tevékenységei

A felső tagozaton előtérbe kerül az elsajátított tanulási módszerek alkalmazása, az önálló tanulás megvalósítása. Sajátítsa el a tanuló a problémája megoldáshoz a segítségkérés, a segítség igénybevételének formáit is.

A felső tagozatos tanulók és a speciális szakiskolás tanulók esetében működni kell a páros tanuláshoz, a kiscsoportos együttműködésben, a csoportmunkában. Gyakorolják és alkalmazzák a tankönyvekkel, feladatlapokkal, munkalapokkal való önálló tanulást, a szövegfeldolgozás, értelmezés formáit, fejlettségüknek megfelelő feldolgozási lehetőségeket. El kell jutni a tanulóknak az ésszerű, a takarékos, az esztétikus fűzetvezetéshez, technikai, vizuális jellegű alkotások önálló elkészítéséhez. Képesség kell válniuk a tervezésre, a belsővé vált algoritmusok pontos alkalmazására, a munkamenet összeállítására. El kell sajátítani a hatékony önellenőrzést, hibák javítását, értelmezését, a tanuláshoz szükséges speciális taneszközök használatát.

Képességeik szerint el kell juttatni a tanulókat az egyszerű vázlatkészítéshez, jegyzeteléshez.

A tanulás tanításában kiemelt feladat a tanulási motívumok erősítése. Az épen maradt emberi arculat erősítése a tanuló csoportban elfoglalt státuszának pozitív irányba terelése.

3.6 A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés nem választható el a személyiségfejlesztéstől, hiszen a személyiség alakulása függ az adott közösségtől, annak fejlődéstörvényeitől. Pedagógiai munkánk során törekszünk a közösség egységgé formálására, a közösség helyes érték –és normarendszerének kialakítására.

Az intézmény pedagógiai értékközvetítő tevékenységének lényegét adó állandó feladatok:

- Az alapvető erkölcsi értékek és normák közvetítése,
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítése,
- az előítéletek felismerésére, tudatosítására való képesség kialakítása,
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés,
- a bűnmegelőzés,
- a drogreprevenció.

A közösségfejlesztés szervezeti formái:

- **Óvodai csoport:** Vegyes életkorú, eltérő sajátos nevelési igényű, enyhén és középsúlyos értelmi fogyatékos, autista, beszéd fogyatékos, mozgássérült gyermekek közösségtudatának kialakítása fejlesztése óvodapedagógus, gyógypedagógus közreműködésével.
- **Osztályközösség:** Az azonos évfolyamra járó és a közös tanulócsoportot alkotó tanulók egy osztályközösséget alkotnak. A tanulók a tanórák többségét az órarend szerint közösen töltik. Az osztályközösség a diákönkormányzat legkisebb egysége, amely önmaga diákképviselőtéről dönt. Az osztályközösség vezetője az osztályfőnök.
- **Napközis csoport:** Fő feladata a házi feladatok elkészítése, a másnapi tanítási órákra való felkészülés. A tanulókkal való foglalkozás differenciáltan történik, az egyéni fejlesztés fontos szempont. A tanulás, a munka mellett a szabadidő változatos tevékenységi rendszerével nagymértékben hozzájárul a gyermekek egyéni

adottságainak, képességeinek kibontakoztatásához, érdeklődésének alakításához. Mozgósítja az alkotás vágyát, az alkotó kedvet, gondolkodást fejleszt, önként vállalt, kedvvel végzett, változatos elfoglaltságot nyújt.

- **Kollégium:** a tanulószobai foglalkozások és a szabadidős tevékenységek szervezésén kívül feladatuk a részben vagy egészében hiányzó családi háttér pótlása. Működésüket saját Pedagógiai programjuk szabályozza.
- **Diákönkormányzat:** Az iskolai, intézmény-egységenkénti diákönkormányzat a tanulók érdekének képviselőjére önként szerveződött. Gazdag hagyományokkal rendelkezik. Működését az 1999. évi LXII. közoktatási törvény 62-64. §-a, a 2011. évi CXCV 48§ és a saját működési szabályzata rögzíti, amely az intézményi SZMSZ mellékletét képezi. Segítője: a nevelőtestület pedagógusa.
- **Iskolai sportkör:** A diákok önkéntes tagságán alapuló közösség, melynek fontos szerepe van a mindennapi testedzés, a délutáni tömegsport foglalkozások szervezésében. Hatáskörébe tartoznak a házi sportversenyek szervezése, lebonyolítása. Segítői a testnevelő tanárok.
- **Szakkörök:** Önkéntes jelentkezés alapján szerveződnek. A közösségfejlesztés mellett fontos szerepet kapnak a tehetséggondozás terén is.

3.7 Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A szociális viselkedés arra irányul, hogy az egyén a környezet elvárásainak megfeleljen. Ha egy gyermek nem tud ezeknek az elvárásoknak megfelelni, akkor a szociális viselkedés elsajátításának folyamata működik rosszul. Minthogy a probléma a nevelés folyamatában keletkezett, pedagógiai jelenség, a magatartási zavarokkal küzdő gyermekekkel való foglalkozásnak is pedagógiai jellegűnek kell lennie.

Pedagógiai munkánk első lépése, hogy felismerjük a már kialakult zavarokat és megkeressük ezek kiváltó okát, mely általában személyiségfejlődési zavarokat okozhatnak.

Kiemelkedő fontosságúnak tartjuk a megfelelő magatartásmódok kialakításában, illetve a magatartási problémák kezelésében a pedagógus személyes hatását, személyiségünk közvetlen befolyását és azt a viszonyt, amelyet a tanulókkal kialakítunk.

A családdal, a szülőkkel való szoros és rendszeres, kapcsolattartást is nagyon lényegesnek tartjuk. A családdal való kapcsolattartás lehetőségeit kihasználva a gyermekek

családi körülményeiről szerzett tapasztalatok nagyon sok esetben eredményesek lehetünk a problémák feltárásában és megoldásában. A rendszeres kapcsolattartás a szociális körülményeken túl segít megismerni a gyermek és családtagok egymáshoz való viszonyát, nevelési szokásait, életrendjét.

Az iskolába érkező gyermekek közül többjük elfogadható szinten beilleszkedik az elvárt viselkedési követelményrendszerbe. Vannak olyan tanulók, akiknél definiálhatjuk a szakemberek által is diagnosztizált viselkedési zavarokat. Ezt a problémát az első csoportba kerüléskor az osztályfőnökök, tanulóközösség, kollégiumi és gyermekotthoni közösség érzékeli. Az iskolai beilleszkedési időszakban ezeknél a gyerekeknél nem történt meg a megfelelő mértékű alkalmazkodás. Ilyen esetekben vagy a szülővel, vagy a gyermekotthonból, kollégiumból érkező gyermekek nevelőivel konzultációt kezdeményezünk. Ez alatt folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermekek magatartását. Ha szülői háttérrel rendelkezik a tanuló, akkor családlátogatással, a szülővel való rendszeres beszélgetéssel fény derülhet az eltérő szociális háttér okára. A szülővel feltétlenül tudatosítjuk az iskola normarendszerét. Ennek az elfogadtatásában az osztályfőnök nyújthat segítséget. Ha a probléma összetettebb, külső szakember bevonására is sor kerülhet.

A szociális viselkedés arra irányul, hogy az egyén a környezet elvárásainak megfeleljen. Ha egy gyermek nem tud ezeknek az elvárásoknak megfelelni, akkor a szociális viselkedés elsajátításának folyamata működik rosszul. Minthogy a probléma a nevelés folyamatában keletkezett, pedagógiai jelenség, a magatartási zavarokkal küzdő gyermekekkel való foglalkozásnak is pedagógiai jellegűnek kell lennie.

Pedagógiai munkánk első lépése, hogy felismerjük a már kialakult zavarokat és megkeressük ezek kiváltó okát, mely általában személyiségfejlődési zavarokat okozhatnak. Az újonnan érkező gyerekekről minden lehetséges dokumentumot, jellemzést, orvosi ambuláns lapot igyekszünk beszerezni, azt hozzáférhetővé tenni.

Kiemelkedő fontosságúnak tartjuk a megfelelő magatartásmódok kialakításában, illetve a magatartási problémák kezelésében a pedagógus személyes hatását, személyiségünk közvetlen befolyását és azt a viszonyt, amelyet a tanulókkal kialakítunk.

A családdal, a szülőkkal való szoros és rendszeres, kapcsolattartást is nagyon lényegesnek tartjuk. A családdal való kapcsolattartás lehetőségeit kihasználva a gyermekek családi körülményeiről szerzett tapasztalatok nagyon sok esetben eredményesek lehetnek a problémák feltárásában és megoldásában. A rendszeres kapcsolattartás a szociális körülményeken túl segít megismerni a gyermek és családtagok egymáshoz való viszonyát,

nevelési szokásait, életrendjét, legyen szó családban nevelkedő vagy állami gondozott gyerekről.

Az ilyen jellegű problémák általában meghaladják az iskola kereteit, lehetőségeit. Kapcsolatot tartunk a Családsegítő Intézettel, a Pedagógiai Szolgálat, a Gyermejköltségi Szolgálat és a Gyámhatósággal.

A gyerekek beilleszkedési, magatartási nehézségeivel kapcsolatos pedagógiai feladatok:

- az okok feltárása: a család megismerése, a tanuló helye a családban környezettanulmány
- az osztályban tanító pedagógusok bevonása a nevelési gondok megoldásába
- a szülők bevonása a nevelési problémák megoldásába
- súlyosabb esetben szakember segítségének kérése /ifjúságvédelmi felelős, pszichológus stb.
- a tanulóval való egyéni bánásmód, beszélgetések, személyre szabott, nevelő szándékú feladatok adása,
- a szabályok be nem tartása esetén következetes bánásmód, szankciók
- különféle lehetőségek ajánlása a szabadidő hasznos eltöltésére
- a baráti társaság figyelemmel kísérése (kortárs-segítő csoport bevonása)
- szociális helyzetfelmérés, lehetőség szerinti segítségnyújtás
- tájékoztató előadások a fiatalok káros szenvedélyeiről (orvosi és rendőrségi szakemberek bevonásával)
- a nevelőtestület konzultációja a devianciáról, a rehabilitációs tevékenységről (nevelési értekezlet, belső továbbképzések)

A pedagógus munkáját csak a kölcsönös bizalom, tapintat, a személyiséggel szembeni tiszteletben tartásával végezheti, főleg olyan kérdésekben, amelyek a tanuló alapvető személyiségjegyeit érintik

Iskolánkba a Győr-Moson-Sopron Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleményével érkeznek a gyerekek, amelyben tényként szerepel a kisgyerekek figyelemzavar és hyperaktivitás diagnózisa. Ezeknek a gyerekeknek a terápiája különböző iskolai szinten valósul meg a tanórákon az osztályfőnök koordinálásával, amely a gyerekek tanulását megsegítő feltételek, körülmények biztosításával történik (tolerancia tanítása, megsegítő eszközök, nevelési módszerek tudatosabb alkalmazása) Hangsúlyozottan részesülnek egyéni fejlesztő foglalkozásokban, mely a gyógypedagógus irányításával történik.

3.8 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.

A tehetség a sajátos nevelési igényű tanulóknál is megjelenhet egyes részterületeken: magas fokú kreativitás, a következtetés képessége, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, kíváncsiság, érdeklődés.

A Köznevelési Törvény 53.§ (2), 2011. évi CXCV. tv. alapján tanórán kívüli foglalkozásokat szervezünk a tanulók egyéni igénye, érdeklődése szerint. Tanulóink legyenek képesek a szabadidő eltöltésére választható tevékenységek közül érdeklődésüknek, képességeik figyelembe vételével választani, a választott tevékenységben kitartóan részt venni. Nemcsak a kötetlen időfelhasználás képességének fejlesztése a cél, hanem a tanult ismeretek bővítése, a mindennapi életben való praktikus alkalmazhatóságának gyakorlása. A szabadon választható tanórai órakeret terhére intézményünkben fakultációs lehetőségként az alábbi programokat kínáljuk tanulóinknak:

- **Orff-zene:** az Orff – filozófia 40 év gyakorlatára támaszkodik, melyet a szerző a zene és tánc területén tanítványaival együtt mondhat magáénak. Orff azon a véleményen van, hogy a zeneoktatást a legfiatalabb korban kell elkezdni, s a legfiatalabb korban kell megalapozni, amikor már kezd kialakulni a gyermekek véleménye környezetükről, a művészetekről, a zenéről, a táncról. Ehhez nem kellene mindjárt hangjegyek, hangközök, elég a zenei tapasztalás. A zenének a gyermek számára spontán élménynek kell lennie. Lehetővé kell tenni az érzékelést mielőtt még zenét tanulnak. Természetes ösztönét kell kifejleszteni a spontán zenei kifejezésre. A gyerekek énekeljenek, játszanak hangszereken, figyeljenek a hangzásokra. Fontosabb az, hogy improvizáljanak, mint hogy kész mintákat adjanak a kezükbe. Hagyni kell őket, hogy közel kerüljenek a hangszerekhez, hogy tudjanak a testükkel, mint hangszerrel bánni, képesek legyenek az egész testükkel érzékelni a zenét. Merjenek minél több mindent kipróbálni, hogy később eljuthassunk távolabbi céljainkhoz a gyermekek zeneoktatásában.
- **Modern tánc/ táncszakkör:** kulturális és zenei élményszerzési lehetőség. Közösségformáló ereje fejleszti gyermekeink értelmi, érzelmi világát, mozgáskultúráját. Különböző népek jellegzetességeivel ismerkedhetnek meg mozgás közben, elsajátíthatják azok stílusát, mindamellett zenei élményben is gazdagodhatnak. Ez a terápia a gyermekek

életérzését is fejleszti, hiszen örömről, bánatról, szomorúságról, vidámságról is kifejezhetjük a tánccal. Fejleszti széppérezését, mert tánc közben törekszik a finomításokra, egy-egy mozgássor pontos megvalósítására. A gyerekeknek egymás társaságában a toleranciát, empátiát, az egymásra való odafigyelést kell tanulniuk, gyakorolniuk, és ez nagymértékben fejleszti a szociális képességet is.

- **Színjáték:** fontos célja a személyiség kibontakoztatása, a kommunikációs szint növelése. A foglalkozások folyamatos és fokozatosan egymásra épülő gyakorlatokból állnak, melyek során a gyermekek oldódni, kikapcsolódni tudnak. Ezek a gyakorlatok teljes mértékben hatnak az érzékszervekre, erősítik az emlékezetet, a felidézés képességét, fejlesztik a kifejezőkészséget /kommunikáció, beszéd, testbeszéd/, miközben mindez játékos kreativitásra ösztönzi a gyermekeket. A színjáték csoport életében jelentős szerepet töltenek be az előadások, a közönség előtti szereplés lehetősége.
- **Rajz:** a vizuális önkifejezésre irányul, formálja a képzőművészeteket kedvelő, tehetséges tanulóink személyiségét, fejleszti önismeretüket, lehetőséget nyújt feszültségük oldására, szorongásaik kiélésére, kifejezésére. A foglalkozások során nő problémafelismerő és -megoldó képességük, kreativitásuk, gazdagodik érzelmi életük, képzeletük, nyitottságuk, ízlésviláguk. Cél:
 - A gyermekek számára lehetővé tenni a látható, tapintható tárgyi valóságban, képi világban való eligazodást.
 - A vizuális nyelv kifejező eszközével /vonal, folt, tónus, szín, kompozíció/ és alkalmazási formáival megtanítani látni és láttatni.
 - Fontos, hogy gyermekeink érzékenyek, nyitottak legyenek a vizuális élményekre, megtanulják kulturális értékeinket megbecsülni.
 - A manuális foglalkozások mellett népművészeti, művészettörténeti emlékek gyönyörű világába bepillantást nyerjenek képzőművészeti kiállítások megtekintésével.
- **Kézműves foglalkozás:** a különböző népi mesterségeket (bőrtárgykészítés, szövés, agyagozás, batikolás, nemezelés...) felölelő fakultáció céljai:
 - pontos, kitartó, megbízható munkavégzésre ösztönzés
 - finommotorika fejlesztése
 - esztétikai érzék, kreativitás fejlesztése
- **Sport:** a sérült gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítésére a délelőtti tanórai kereteken túl, délutáni fakultációk sora biztosítja a lehetőséget. A jól felszerelt tornateremben és a gyógytestnevelést szolgáló tornaszobában a színes fejlesztő eszközök segítik a gyerekek mozgásfejlődését. Lehetőség van megismerni és gyakorolni a

teremfoci, röplabda, kosárlabda, kézilabda, asztalitenisz, padlólóci, zenés torna, asztalitenisz sportágakat..

3.9 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek – és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az óvodai és iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvó intézkedést tegyen a rászorulóknak érdekében, őrököljön a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű gyermekek elviselhető életlehetőségei felett. Feladatunk gyermekeink életkori sajátosságaihoz kötöttek.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai *óvodás gyermekeknél és kisiskolás korúaknál*:

- a gyermek elemi szükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) ellátása a családban
- a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör biztosítása és testi épségének megóvása a családon belül és kívül,
- a gyermek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül, az iskolaorvosi rendelésekkel, a szakorvosi ellátás (szemészet, fülészet, ortopédia, stb.) és segédeszközök hozzáférhetősége igény szerint,
- a gyermek intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása /ügyelet, étkezés, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, rehabilitáció, rehabilitáció/ a gyermek igénye szerint,
- a család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különféle támogatások –pénzübeli és természetbeli – felkutatása, a hozzájárás segítése, támogatása, valamint tanácsadás a családellátó tevékenységhez,
- segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéséhez, az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez,
- biztosítani a nyári tábor, üdülést –ehhez anyagi erőforrást keresni,
- gyors és hatékony intézkedést eszközölni a gyermeket veszélyeztető helyzetben – Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálattal való kapcsolattartás
- folyamatosan ellenőrizni a gyermek eredményeit, a rendszeres óvodába, iskolába járást – szükség esetén eljárást kezdeményezni,
- a szabályok, normák elfogadásához segítséget nyújtani az etnikai kisebbségből érkező gyermekeknek a kulturális, szociális hátrányaik csökkentése érdekében.

A *serdülőkorú tanulók* ellátásával kapcsolatosan a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok az alábbi területeket érintik:

- a családi minta, a törődés, az érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését,
- milyen kortárs csoportban vesz részt, mennyire ellenőrzött a tevékenységük, szabad mozgásuk,
- használ-e a tanuló egészségére káros anyagokat, szereket, folytat-e korára, fejlődésére káros életmódot,
- folyamatos ellenőrzést, nyomon követést igényel a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatal otthoni életformája, ellátása, pihenése, különös tekintettel a cigány etnikumban élő fiatalok esetében,
- a rendszeres iskolába járás elérése, a tanulmányai befejezése, a pályaválasztás és eredményes beiskolázás érdekében,
- segélyekkel, támogatásokkal javítani a család, a tanuló szociális helyzetét, elemi szükségleteinek kielégítését,
- bekapcsolni az iskolai tevékenységekbe, felzárkóztatásba, tehetséggondozásba, a sportkörülményekbe, az iskolán kívüli kortárs csoportok tevékenységébe,
- életkorának, fejlettségének megfelelő kulturális programokra mozgósítani, üdülést szervezni,
- folyamatos, őszinte érzelmi kötődést biztosítani, amelyben problémáit nyíltan feltárja.

3.10 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Diagnosztizálás

Az iskola fontos feladatának tekinti, hogy időben felismerje és kiszűrje a tanulási kudarcnak kitett tanulókat. Az iskola minden pedagógusa felelős e feladat végrehajtásáért. Minden évfolyamon figyelemmel kísérjük a tanulók tanulmányi előmenetelében előforduló problémákat.

Az alkalmazott módszerek:

- Naplók rendszeres ellenőrzése
- Az osztályfőnökök és szaktanárok jelzései
- Problémafeltáró egyéni és csoportos beszélgetések
- Felmérések készítése
- hiányzások- igazolt/igazolatlan-figyelemmel kísérése

A tanulók felzárkóztatását segítő programok, eljárások, módszerek:

A felzárkóztató programok, eljárások és módszerek kiválasztása függ a tanuló problémájának sajátosságától, a probléma feltételezhető okától, a tanuló életkori sajátosságaitól, az iskola és a tanuló sajátos körülményeitől, lehetőségeitől.

- Szülő írásbeli értesítése, személyes elbeszélgetés formájában tanácsadás a gyermek felzárkóztatásával kapcsolatban
- Tanórai differenciálás
- Az alsó tagozaton a felzárkóztatás lehetőségeinek optimális kihasználása
- A személyiség-megismerés módszereinek tudatos megválasztása, a hatékonyabb korrekció és felzárkóztató eljárások alkalmazása
- A tanulás segítése érdekében a felszínre került problémák megoldásának az erős motiváció, a szemléltetés, a személyes fejlődést segítő beszélgetések alkalmazása.
- A személyre szabott tudatos korrekcióhoz a szülőkkel és társintézményekkel való folyamatos együttműködés
- A tanulók egyéni képességeit figyelembe véve a gátlások feloldásának segítése és a reális önismeret és önértékelés alakítása, fejlesztése.
- A nevelési tanácsadó szakvéleménye alapján beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanulók számára fejlesztő foglalkozások szervezése
- Pedagógiai-szakszolgálat igénybevétele.
- Egészségkárosodás esetén gyógytestnevelési foglalkozások szervezése
- Kapcsolatfelvétel a nevelési tanácsadó szolgálattal ill. a családsegítő szolgálattal, amennyiben az okok a családi körülményekre, magatartási rendellenességre vezethetők vissza.
- A tanuló mentesítése bizonyos tantárgyak tanulása, illetve e tantárgyaknál az értékelés alól, amennyiben ezt a tanuló egyéni adottsága, továbbá sajátos helyzete indokolja. (Szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján)
- Egyéni továbbhaladás engedélyezése, annak kikötésével, hogy melyik évfolyam utolsó napjáig kell a tanulónak utolérni a többieket.

- Amennyiben a tanuló képességeire vezethető vissza a kudarc, javaslatként és segítség-nyújtás, hogy más típusú nevelési-oktatási intézményben folytathassa tanulmányait a tanuló.

A fogyatékos gyermekeknél egyes életkori sajátosságok ugyanabban az életkorban jelennek meg, mint a nem fogyatékos gyermekeknél, míg más életkori sajátosságok kisebb-nagyobb életkori késéssel alakulnak ki. Különböző képességhiányok és képességzavarok lépnek fel, amelyek olyan tünetekben nyilvánulhatnak meg, mint a figyelemzavar, a figyelem fáradékonysága, elterelhetősége, az emlékezet gyengesége, a finom- és grafomotorika fejletlensége, az összerendezetlen, mozgáskivitelezés, a tér-helyzet-mozgás együttes zavara, nyelvi zavar.

Ezek a tünetek különféle tartóssággal, intenzitással jelennek meg egy-egy tanuló teljesítményeiben és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét. Mivel a tanulási akadályozottság kialakulásában sokféle ok kapcsolódik össze teljesen egyedi variációkban, így a megjelenési formái is rendkívül változatosak. Éppen ezért tanulóink fejlődése is igen változatos.

A különböző okok következtében létrejövő tanulási képességzavar a gyógypedagógiai nevelés és terápia eszközeivel, valamint a környezet kiegészítő, támogató hatásaival eredményesen csökkenthető.

Tanulóink képességszintje azonos életkori csoportokban sem homogén, ezért szükséges pedagógiai szempontból az iskolai nevelés keretei között sajátos fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs és terápiás célú eljárások alkalmazása kiscsoportos, illetve egyéni fejlesztés formájában. Iskolánkban az egyéni képességekhez igazodó képességfejlesztés, a fejlesztőmunka az oktatás-nevelés folyamatában kiemelt jelentőségű.

Elsődleges feladatunk ennek érdekében a pedagógiai diagnosztizálás, mely a tünetek pontos feltárását, az okok kutatását, valamint a jelenség elemzését jelenti.

Ezért szűrést/megfigyelést végzünk év elején. Ezek birtokában állítjuk össze az egyéni fejlesztőprogramot, mely során a következő eljárásokat alkalmazzuk:

- mozgásfejlettség vizsgálata (nagy- és finommozgások),
- laterális dominancia vizsgálata (kéz, szem, lábdominancia),
- térbeli tájékozódás vizsgálata (saját testen, térben, síkban),
- vizuális percepció vizsgálata (azonosság-különbözőség észlelése, szem-

kéz koordináció, sorritmus, Gestalt-látás, alakállandóság, alak-háttér megkülönböztetése),

- auditív percepció vizsgálata (auditív differenciálás, diszkrimináció),
- beszédészlelés, beszédmegértés vizsgálata,
- rajzvizsgálat,
- figyelemvizsgálat,
- emlékeztetvizsgálat.

A szűrés célja a gyengébben fejlett területek feltárása. A vizsgálat eredménye azt jelzi, hogy a gyermek most hol tart és honnan kell elkezdni a fejlesztést.

A helyzetfelmérés eredményeinek ismeretében egyéni fejlesztési tervet dolgozunk ki. A program felállításánál a szűrés eredményét, valamint az osztályban tanító pedagógusok véleményét vesszük figyelembe, ezt kiegészíthetik a gyermek nevelésében résztvevők (szülők, pedagógusok) tanácsai.

Általános célunk a fogyatékoság figyelembevételével a sérült vagy hiányos funkciók területeinek a korosztály fejlődési jellemzőinek szintjére történő fejlesztése, korrigálása.

A fejlesztéssel nem a tanórán el nem sajátított ismereteket pótoljuk, tehát nem korrepetálunk. Célunk a korrigálás, a kompenzálás, a sérült pszichikus funkciók fejlesztése, a működési zavar kezelése. A hatékonyság érdekében figyelembe vesszük a normális fejlődés fázisait, fázisjellemzőit, az egyes funkciók érési idejét.

A fejlesztés a következő területekre irányul:

- mozgásfejlesztés (nagy- és finommozgások),
- testséma fejlesztés—téri tájékozódás,
- percepciófejlesztés (vizuális, auditív, taktilis, kinesztetikus),
- verbális fejlesztés,
- játék.

A foglalkozásokon a motoros és percepciós készségek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. A mozgásfejlesztésen keresztül jutunk el a testséma fejlesztéséhez. Ez alapozza meg a szem-kéz és a szem-láb koordinációs fejlesztést is. A mozgásnak nagy a transzfer hatása. A percepciófejlesztés során kiemelt fontosságú a keresztcsatornák fejlesztése, a különböző modalitású ingerek összekapcsolásának és átfordításának a begyakorlása. A tanulási zavarok hátterében ugyanis az egyik leggyakrabban előforduló oki tényező az interszenzoros folyamatok zavara, azaz az érzékszervek közötti átkapcsolás zavara. A tanulási képességek

fejlesztésénél a gyermekek egész személyiségét figyelembe vesszük. Tudatosan keressük és alkalmazzuk azokat az eljárásokat, amelyek ezt a célt szolgálják. Pedagógiai programunkban ezeket a célokat életkori szakaszokhoz rendeljük, az iskola fontos feladatának tekinti, hogy időben felismerje és kiszűrje a tanulási kudarcnak kitett tanulókat. Az intézményegység vezetők, a helyettesek és a gyermekvédelmi felelősök irányításával az iskola minden pedagógusa felelős e feladat végrehajtásáért. Minden évfolyamon figyelemmel kísérjük a tanulók tanulmányi előmenetelében előforduló problémákat.

Az alkalmazott módszerek:

- Naplók rendszeres ellenőrzése
- Az osztályfőnökök és szaktanárok jelzései
- Problémafeltáró egyéni és csoportos beszélgetések
- Felmérések készítése

3.11 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Iskolánkban fokozatosan nő a munkanélküli, illetve az egyre nehezebb körülmények között élő családokból származó tanulók száma. A tanulói teljesítmények függhetnek a szülők jövedelmi helyzetétől, iskolázottságától. Minél rosszabb a családok anyagi helyzete, minél alacsonyabb a szülők iskolázottsági foka, annál nagyobb nehézségekkel kell a pedagógusoknak is megküzdeniük.

Iskolánk eddig is sokat tett a szociális hátrányok enyhítéséért. Különböző programokkal igyekeztünk segíteni a hátrányos helyzetű tanulók beilleszkedését, folyamatos fejlődését. Programunkban elsősorban a távlati tervezéssel foglalkozunk, vagyis a helyzetfelmérés után meghatározzuk a tevékenység célját, valamint a lehetőségek számbavételével a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

A program célja:

Segíteni azon tanulók ismeretelsajátítását, egyéni ütemű fejlődését és beilleszkedését az iskolai környezetbe, akik:

- szociális körülményeiket tekintve hátrányos helyzetűek,
- családi mikrokörnyezetükből adódóan hátrányos helyzetűek,
- családon kívüli környezet miatt hátrányos helyzetűek,
- iskolai körülményeiket tekintve hátrányos helyzetűek,
- csonka családban /elvált szülők; árva-, félárva gyermekek/ felnövő gyermekek,

- munkanélküli szülők gyermekei,
- átmenetileg hátrányos helyzetűek: áttelepült, beköltözött, új tanulók, illetve tartós betegség miatt hátrányos helyzetűek.

A szülőkkel való kapcsolattartás segíthet megismerni a szülőt, információt nyerhetünk a tanulóról:

- otthoni tanulás lehetőségeiről,
- nevelési módszerekről,
- szülő-gyerek kapcsolatáról,
- család szociális helyzetéről és
- kulturális színvonaláról.

A célok ismeretében tudjuk megtervezni a feladatokat. Anyagi okból eredő hátrányos helyzet támogatása:

- Szociális hátrányok enyhítését segíti a tanulók kollégiumi ellátása.
- Motiváljuk a tanulót, hogy hátrányos helyzete miatt vegye igénybe a kollégiumi ellátást.
- Tájékoztatjuk a rászorultakat a helyi, országos támogatások megszerzésének lehetőségeiről.
- Ösztöndíjak lehetőségeiről informáljuk az ezekre pályázókat.
- Segítjük a tanulókat a pályázatok figyelésében, pályázatokon való részvételben, helyes pályázati űrlap kitöltésében.
- Egyéni foglalkozásokkal segítjük a gyenge tanulmányi eredményeket elérő tanulókat.
- A törvény segíti az anyagi támogatást pl. az ingyenes tankönyvellátással.

A család életmódja miatt hátrányos helyzetbe került tanulók segítése:

- A segítséghez szükséges feltárni a család életmódjából adódó rendellenességeket, ami lehet a család elhanyagolásából eredő, illetve az átmeneti konfliktushelyzetekből /betegség, válás, haláleset/ adódó problémák.
- Drog- és bűnmegelőzési programok szervezése, részvételükre motiválás.
- Gyermekvédelmi intézménnyel való kapcsolattartás.
- Pszichológushoz irányítjuk a problémákkal küzdő diákjainkat.
- Segítséget nyújtunk tanulóinknak a tanórán kívüli szabadidő helyes eltöltésében.
- Diákjaink baráti körének feltérképezésével kiszűrjük a negatív viselkedési formákat és megkíséreljük jó irányba terelni viselkedésüket.
- Az etnikumhoz tartozó tanulóinkat fokozottan segítjük a közösségbe való beilleszkedésben.

A program távlati ütemterve:

- a hátrányos helyzetű tanulók felmérése, reintegrálása, a hátrány meghatározása,
- tevékenységi formák megtervezése,
- tevékenységi formák megvalósítása,
- eredmények számbavétele.

3.12 Szülő és gyermek, valamint óvodai, iskolai, kollégiumi (gyermekotthoni) pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Intézményünk figyelembe veszi és betartja, betartatja mindazon törvényeket és rendelkezéseket, amelyek a gyermekek, a szülők jogait és kötelezettségeit tartalmazzák. Úgy alakítjuk ki az intézmény szervezeti felépítését, napi működését, hogy abban optimálisan érvényesülhessenek a jogosítványok.

A gyermekek jogainak és kötelezettségeinek érvényesülésével összefüggő feladataink:

- A házirend feleljen meg a törvényes előírásoknak. Széleskörű közvélemény kutatás előzi meg az évenkénti felülvizsgálatát – a gyermek, a szülő és a nevelőtestület részéről.
- A gyermekek védelmében megkülönböztetett figyelmet kap a nevelőtestület egységes szemlélete alapján – az értékelés, ellenőrzés, osztályozás, a gyermekek kulturált érintkezési formáira, a gyermek külső megjelenésére, gondozottságára, ápoltságára vonatkozó elvárás és ebben való segítségnyújtás formái, módjai, a lehetséges fegyelmezési és jutalmazási módok egységes alkalmazása, a gyermek személyes adatainak védelme.

Valamennyi érintett terület szabályozása a házi rendben történik a gyermekek, a szülői szervezetek bevonásával.

A szülő az iskolában háromféle szerepben van jelen:

- a gyermek gondozójaként és nevelőjeként,
- a tanuló törvényes képviselőjeként,
- intézmény használójaként.

A szülői jogok érvényesítéséhez az intézmény az alábbi területeken kívánja folyamatosan együttműködni a szülőket:

- A szabad óvoda-és iskolaválasztásnál olyan szakmai segítséget kínálunk, amely közelebb hozza a szülőt a sérült gyermeke számára leginkább megfelelő iskola megválasztásához. Ennek érdekében tájékoztatjuk óvodánk és iskolánk szervezeti, működési körülményeiről, szakmai munkánkról, tárgyi feltételeinkről.
- Lehetőséget biztosítunk az iskola megtekintésére a szülő és gyermek számára egyaránt.
- Napi munkakapcsolatot igyekszünk kialakítani – elsősorban az óvoda, fejlesztő iskola, integrációs csoportok és általános iskola bevezető, kezdő szakaszainál –, folyamatos tájékoztatást biztosítunk.
- Írásbeli értesítést alkalmazunk az iskola eseményeivel, a gyermek előmenetelével, eseti kéréseinkkel kapcsolatosan..
- Naprakész tájékoztatást, szoros együttműködést alakítunk ki a gyermek egészségi állapotát, gyógyszeres kezelését, orvosi ellátását érintően.
- A gyermekek lelki egészségének védelmében a nyitott, őszinte együttgondolkodást szorgalmazzuk a családdal.
- Segítséget nyújtunk átmeneti vagy tartós családi, együttélési problémák, anyagi gondok kezeléséhez – bevonva, megkeresve a társintézményeket, szervezeteket.
- A szülők segítségével szervezzük rendezvényeinket, a hagyományőrző alkalmakat.
- A szülői szervezeteknek biztosított jogok érvényesülésének megfelelő teret biztosítunk programjaink, az intézmény életét érintő szabályzatok megalkotásában, véleményezésében.
- A gyermekek védelmében, érdekeinek képviselésében lépünk fel és a meggyőzés erejével kívánjuk a szülőket a kötelezettségeik teljesítésének elfogadására bírni. A meggyőzés eredménytelenségét követően élünk a jog által biztosított eszközökkel.
- Szülői értekezletet, nyílt napot és fogadó órát igény szerint tartunk..
- A szülőknek, családtagoknak biztosítjuk az intézménybe való belépést és benntartózkodást az előzetesen elfogadott és ismertetett szabályok szerint.
- A szülők bevonásával, tudatos felvilágosító munkával készítjük elő az iskolába lépés lehetőségeit, a tanulók továbbtanulását, pályaválasztását. Szülői fórumokon felvilágosító, tájékoztató előadásokat, konzultációkat kínálunk.
- A szülők iskolahasználói jogait kiemelten tiszteletben tartjuk az ügyeletek, a tanórán kívüli, a nem kötelező választható tanórák, a felzárkóztatás, a tehetséggondozás és a táborok, a nyári napközi szervezésében, a tanulók étkeztetésében és a többletszolgáltatások valamennyi területén.

- Megkülönböztetett figyelemmel kísérjük, és szakmai elkötelezettséggel kezeljük azt aényt, hogy a szülő a gyermeke különleges gondozási szükségletének kielégítése céljából választotta intézményünket.
- Segítjük a szülőket, családokat abban, hogy a sérült embereket képviselő szervezetekhez problémáikkal eljussanak és azok szolgáltatásait is igénybe vegyék gyermekeik érdekében.

3.13 A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, nevelő-oktató munkát segítő eszközök jegyzéke

Intézményünk Sopron belterületén, de közigazgatási határán kívül, a Brennbergi völgyben, védett természetvédelmi övezetben helyezkedik el. A felújított Manninger-ház épületében elhelyezett speciális szakiskola, az 1995-ben átadott hét, modern épület: az általános iskola, a kollégium az oktató-nevelő munkánk céljainak elérését szolgálja.

Az általános iskola 17 és a szakiskola 6, egyenként kb. 20 m²-es tanterme tanulóink kiscsoportos fejlesztésére alkalmas. Ezekben a tantermekben folyik a délelőtti oktatás, a tanulók rehabilitációs fejlesztése, a délutáni tanórák egy része és a tanulók szabadidejére szervezett fakultációs foglalkozások. A tantermek kényelmesen 10, de maximum 12 tanuló elhelyezésére alkalmasak. A berendezés modern táblából, egy-két személyes tanulóasztalokból, különböző méretű székekből, tanári asztalból, digitális táblából és szekrényekből áll. Ezek a szekrények biztosítanak helyet a tanulók felszerelésének, valamint az oktatás taneszközeinek. Külön tanterem áll a technikaoktatás-rajztanításra, a logopédiai fejlesztés, a számítástechnika oktatásának rendelkezésére. A tágas, nyitott polcos rendszerű, fejlesztésre szoruló könyvtár a tanulók és a tanárok közös szellemi töltökezésének helye. Alkalmas tere ez a könyvtári órák szervezésének, valamint a zenehallgatásnak, filmek megtekintésének. A könyvtárban elhelyezett számítógép multimédiák lejátszására, internet-kapcsolatra és könyvtárak közötti kapcsolatra is alkalmas. Az utóbbi évek fejlesztésének köszönhetően megfelelő számú számítógéppel és digitális táblával rendelkezünk. (a gépek folyamatos újítása, cseréje feladat.) A könyvtár fölött elhelyezett „meditációs terem” az elcsendesedés, a relaxáció, az autogén tréning, az ellazulás és a lelki töltökezés helye. Tanári szobánk mérete, berendezése az oktató-nevelő munkára való napi felkészülés, a kikapcsolódás és kisebb, nagyobb tárgyalások, tantestületi értekezletek alkalmas helyisége. Az itt elhelyezett számítógép a tanárok munkáját, az adminisztrációs tevékenységeket, a szellemi alkotó és kutatómunkát segíti. Az iskola oszlopos aulája az intézmény ünnepeinek megtartására alkalmas tér. Az iskola épületének vannak elhelyezve az iskola igazgatására, gazdasági és

adminisztrációs tevékenységére szolgáló irodák, melyekben számítógép-hálózat és modern irodatechnikai eszközök (fax, fénymásoló, lézernyomtató) segítik ezt a fontos háttértevékenységet.

A külön épületben elhelyezett tornaterem nagyságával, berendezéseivel alkalmas a teljes körű foglalkoztatásra (torna, atlétika, labdajátékok, mozgásterápia, szakkörök, sportfakultációk, vetélkedők). A tornatermet szertár, fejlesztésre szoruló öltözők és tanári szoba egészíti ki. (A modern eszközökkel felszerelt konyhához szervesen kapcsolódik az egyidejűleg 60 személy, önkiszolgáló rendszerű étkeztetésére alkalmas étterem. Megváltozott törvényi előírás miatt jelenleg az önkormányzat biztosítja a gyerekek étkeztetését.) Ez a tágas terem más közösségi rendezvények szervezésére is alkalmas. A tanulók a kulturált étkezés mellett gyakorolhatják a megjelenés, a társas viselkedés, a kérés, a köszönetnyilvánítás összes formáját. Itt nem csak az intézmény dolgozóival, hanem vendégekkel, idegen személyekkel is találkozhatnak. A tornateremhez és ebédlőhöz szervesen kapcsolódó, kétszintes, kollégium épületében sajnos csak az egyik szintet tudjuk használni. Emiatt a 33 fő zsúfoltan, nem elkülönítve lett elhelyezve (folyamatosan kérjük, hogy a régi rend álljon vissza). Kényelmes ágyak, és szekrények szolgálják a tanulók kényelmét. A közös vizesblokkok szűkösen, de alkalmasak a megfelelő tisztálkodásra. Az orvosi szoba a vizsgálatokhoz illetve az esetleges elkülönítéshez ad teret. A kollégium beépítendő tetőterében 8 szobából álló panzió került kialakításra, amely idegenforgalmi célokat szolgál..

(Az állami nevelt kiskorú gyermekek három, egymástól külön álló tágas, modern, családias nevelésre alkalmas családi házban vannak elhelyezve, ahol a meglévő eszközrendszer jól segíti a családi életmód kialakítását. Az épületenként két tágas, nappali helyiség kiváló tere a közös tanulásnak, étkezésnek, szórakozásnak - 2011 szeptemberében a Gyermekvédelmi Központoz kerületek.)

A Manninger- ház földszintjén és az épülethez csatlakozó épületrészekben kaptak helyet a szakiskolai műhelyek: szőnyegszövő-, asztalosműhely és raktár. A gyakorlati oktatás intézményen belüli helyszíne még a nagyméretű, fűthető fóliasátor. A nyitott tágas udvar az egyéni és szervezett játék, sport, gyülekezés, levegőzés, környezeti nevelés, szabadidő alkalmas színtere, melynek térburkolása is megtörtént.

Költségvetést érintő elengedhetetlen fejlesztési igények:

- játszótér kialakítása
- tornatermi öltözők korszerűsítése
- iskolai szertár elhasználódott eszközeinek cseréje
- Fejlesztő eszközök, játékok (Ayres-therápia eszközei, a térorientációt, egyensúlyérzéklet, formaérzéklet, analízálást, szintetizálást, szituációk átélését segítő eszközök) további bővítése
- könyvtár fejlesztése (szakkönyvek, videotéka kialakítása, multimédia)
- informatika terem fejlesztése.
- a fűtési rendszer teljes körű felújítása.
- A helyileg védett Manninger-ház homlokzatának javítása.
- Kollégiumi vizesblokk felújítása a korábban használt nem megfelelő anyagok miatt.
- Nyílászárók cseréje
- Tető szigetelésének átvizsgálása, beázások javítása
- Manninger ház tetőterének közösségi térre való alakítása vagy osztálytermek kialakítása autista tanulók részére

4. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

*„Senki sem követhet el nagyobb hibát,
mint az, aki azért nem tesz semmit,
mert csak keveset tudna tenni.”*

(Burke)

4.1 A Nevelési Program jellemzői

- *Iskolánk szellemisége, az itt folyó munka megkívánja, hogy a sérült gyerekek fejlesztésének szerves része legyen az egészségnevelés! :)*
- A program a helyi tanulásfejlesztési célokat támogatja
- A helyi program új intézményi kapcsolatokat kezdeményez
- Források feltárását provokálja, megtanít gazdálkodni
- A pedagógusok között új együttműködésre készítet
- Az iskola tanuló-szervezetté válik
- Szervesen illeszkedik a minőségbiztosításhoz
- A fenntartó és az iskola új érdekszövetséget köthet
- Az Európai iskolákhoz való kapcsolódást segíti

4.2 Alapok

4.2.1 Egészségnevelés

A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészséget bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség és cselekvésorientált tevékenység, melyet az alábbi címszavakban foglalunk össze:

- a prevenció
- az iskola az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere
- az egészséget támogató társadalompolitika
- hagyományos egészségnevelés, felvilágosítás
- rizikócsoporthoz való megközelítés

- érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó beavatkozások
- kortárshatások az egészségfejlesztésben
- színtér programok (egészséges iskola, kollégium stb.)
- közösségi alapú komplex egészségfejlesztés

4.2.2 *A program kidolgozásával célunk*

- gazdag tevékenységeink rendszerszemléletű áttekintése,
 - komplex, egymásra épülő tevékenységekből álló tevékenységkör kialakítása
 - a tevékenységek folyamatos fejlesztése
 - a tevékenységek "megmerevítése" helyett a folyamatos fejlődés lehetőségeinek kidolgozása
 - elősegíteni a tantestület együttgondolkodását ezen a mindannyiunkat feladatok szintjén is érintő területen, illetve
 - meghatározni azt, hogy részfeladatához ki, kitől milyen segítséget várhat el
 - sajátos nevelésű gyermekeink egészséges életmódra nevelésének programját egységesíteni.
-
- Jól működő egészségnevelési program csak úgy képzelhető el, ha ebben a tevékenységben a maga területén mindenki részt vesz. .
 - Elkövetkezett egy olyan fordulópontra, amikor a korábban mindössze néhány kollega által fémjelzett egészségnevelési tevékenység egyszerre közös üggyé vált, elkezdődhetett egyfajta intézményi szintű együttgondolkodás, kialakulhatott a testület közös szemlélete.

Büszkék vagyunk a korábbi években lezajlott programra, melynek rövid összefoglalása itt következik:

Rendszerbe foglaltuk az iskolánkban folyó egészségnevelési tevékenységeket, azok céljait. Ehhez a már korábban elkészített SWOT – analízis bizonyos elemeit használtuk (Comenius 2000 Munkacsoport: I. munkajelentésének alapján). Hamar kitűnt, hogy mely területeken lehetünk megelégedve szolgáltatásainkkal, és hol vannak hiányosságaink. Az így feltűnt "fehér foltok" ismeretében egészítettük ki tevékenységeink hosszú sorát újabb komponensekkel.

Az első program írásának megkezdése előtt, készítettünk egy kérdőíves felmérést a felső tagozatos évfolyamokban és a speciális szakiskolások körében azzal a céllal, hogy tájékoztatást kapjunk diákjaink életmódjáról, életviteléről, szokásairól. Ez a felmérés egyfajta állapotfelmérésnek tekinthető, ami kiindulópontja volt munkánk folyamatos fejlesztésének, és összehasonlítás céljából szükségesnek látunk újból megismételni.

- a tanulók többsége egészségesnek tartja magát, ez mégsem összeegyeztethető a sok hiányzási óraszámmal (mindennapos testmozgás, betegség megelőzés, táplálkozás, csellengések kizárása)
- a boldogtalanság, magányosság jelenléte figyelemre méltó, hiszen ez sok helytelen, meggondolatlan lépésre sarkalhatja a fiatalokat (csoportterápiák, személyiségfejlesztés, szabadidős programok)
- a dohányzás, alkoholfogyasztás jelenlétének visszaszorítása, kizorítása a fiatal korosztály életéből sarkalatos pontot jelent az egészségnevelési programunkban (prevenciós program)
- illegális droghasználat megjelenésének kizorítása, a kábítószer-élvezőkkel való kapcsolatok megszakítása (drog-prevenciós programsorozat)
- a felmérésből kitűnik, hogy az iskolai bántalmazások, agresszió, erőszakos cselekmények jelen vannak mindennapjainkban, erről tesz tanúbizonyságot a Comenius 2000 Munkacsoport: I. munkajelentésében is
- párkapcsolatok, szexualitás – gyermekeink nagyon fiatalon belekerülnek ebbe a helyzetbe és nincsenek tisztában a helyes szexuális magatartással (felvilágosító előadások)
- fizikai aktivitásuk, sportolási szokásaik változtatása, ami egészségesebb életmódot eredményez (gyógy- és testnevelés órákon való aktív részvétel, fitességi mérések bevezetése iskolai szinten)
- iskolánk tanulóinak egynegyede gyógytestnevelésre utalt - tartási rendellenesség miatt, (izomfűző kialakítása, helyes testtartásra nevelés, ennek megkövetelése a nap minden órájában)

Végül átgondoltuk az egészségnevelési tevékenységeink minőségfejlesztésének vázlatát.

4.2.3 *Egészségfejlesztő team*

Jól bevált gyakorlat olyan csoport létrehozása, amely a belső innováció és a pedagógiai programalkotás során az iskolai egészségnevelési feladatokban közreműködik. Az egészségfejlesztő csoportot az alábbi személyek alkotják, a hatékony egészségnevelési tevékenységek érdekében:

- az intézményvezető vagy megbízottja
- az egészségnevelő pedagógus (aki feltehetőleg valamilyen célirányos továbbképzésen vesz részt)
- az iskolai drogügyi koordinátor-rendőrségi kapcsolattartó
- az iskolaorvos, védőnő
- a testnevelő, gyógytestnevelő
- a diákönkormányzatot segítő pedagógus
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
- munkaközösség-vezetők

A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel, a tantestület és iskolában /kollégiumban/gyermekotthonokban dolgozók együttműködése nélkül elképzelhetetlen.

4.2.4 *Törvényi háttér*

Az alábbiakban felsoroljuk azokat a jogszabályokat, amelyek az iskola és az egészségvédelem, egészségfejlesztés szoros kapcsolatára utalnak, továbbá különböző feladatokat szabnak az oktatási, és az egészségügyi ágazat számára.

A Magyarország Alaptörvénye ***egészség***védelemmel kapcsolatos paragrafusai:

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok

Egészségügyi jogszabályok

Közüktatási jogszabályok

Önkormányzati jogszabály

4.2.5 *Megvalósult egészségnevelési tevékenységeink*

- Jeles napok alkalmából az iskola egészét érintő akciók, tevékenységek (Föld napi takarítás)
- Sportnapok szervezése (alsó, felső, szakasz; szakiskola tanulói részére)
- Aktuális jubileumi ünnepségek tartása (tanrendhez tartozó ünnepek, évfordulók)

- Tanulmányi versenyekre felkészítés, versenyzés (természetismeret, életvitel)
- Országos és regionális sportverseny szervezése
- Drog-prevenációs programsorozat
- Egészségnapok
- Egészséges életmódra nevelés (sportszakkörök-edzések, reform konyha, előadások, faliújság)
- Turisztikai táborok szervezése
- Gyógytestnevelés
- Úszótanfolyam

4.3 Helyzetkép

4.3.1 *Belső: Iskola – Kollégium*

Tárgyi feltételek az egészségnevelés szempontjából

1995 óta áll gyönyörű környezetben a soproni-erdő oldalán, mely nagymértékben meghatározza az iskola, miliójét, lehetőségeit. Intézményünk 1 általános iskola 1 szakiskolai épületből és hozzá csatlakozó tornateremből, kollégiumból áll és emellett jól felszerelt konyhával, étteremmel rendelkezik.

- Az intézmény a várostól viszonylag messze található, így a városi programok, közlekedés, bevásárlás külön szervezőmunkával valósíthatók meg.
- Az iskola helyi adottságai kitűnőek, az épületet egy nagy udvar veszi körül, amelyben a meglévő környezeti értékek – mint pl. a régi platán – megóvása, illetve ezeknek a pótlása kiemelt feladat. Az iskolában (elhelyezkedése miatt) nagy a zöld terület-erdei környezet-, parkosított a közvetlen környezete. Az iskola különös figyelmet fordít a virágosításra. Az udvar kő burkolatú, amelyhez parkosított zöldterület kapcsolódik. Az iskolai udvar patakkal-erdővel határolt.
- Az intézmény épületei modernek, az építészeti szabványoknak megfelelőek. A javításokat folyamatosan végeztetik/végzik. Szellőztetés megoldott, a természetes világításról nagy ablakfelületek gondoskodnak.
- Barátságosak az intézmény épületei: dekorációk, faliújságok. A gyerekek munkái is bemutatásra kerülhetnek.
- Az osztálytermek/lakószobák nagysága, a létszámhoz egy kicsit kicsi.

- Az iskolai szertár felszereltsége megfelelő, bár bővítése, újítása mindig szükséges.
- A kollégium felszereltsége megfelelő, bár bővítése, újítása mindig szükséges.
- Sportolásra, játékokra lehetőség van.
- Az intézményben a szelektív hulladékgyűjtés működik.
- Nagyon sok az egészségtelenül táplálkozó gyermek.

4.3.2 Külső – a település és a régió, a helyi értékek

- A felsőfokú oktatási intézményekkel kapcsolatunk van, amelynek során a gyógypedagógus hallgatók terep gyakorlata és hospitálása iskolánkban történik. Ennek során igyekszünk számukra a modern módszerek alkalmazását biztosítani, az aktualitásoknak megfelelően témnapok, témahét, projekt szervezésébe bevonni.
- Iskolánkban lehetőséget biztosítunk a lakóhely értékeinek megismerésére, mely helytörténeti vetélkedővel zárulhat. (DÖK)
- A városi léthez kapcsolódó előnyök és hátrányok meghatározzák nevelési tevékenységünk lehetőségeit. A természettel való kapcsolat részben hosszabb-rövidebb terepprogramok szervezésével, részben az erdő, valamint a közeli Fertő-Hanság Nemzeti Park tanulmányozásával, valósítható meg.

4.3.3 Erőforrások

Belső erőforrások

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör	Erősségek
Iskolavezetőség	Támogatja az egészségnevelési programokat. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Anyagi forrásokat teremt. Ösztönző rendszert dolgoz ki. Aktívan részt vesz az egyes programokban.	Hiteles személyiségek a pedagógusok és a diákság számára. Hasznosítható kapcsolatrendszer.
Osztályfőnökök, szaktanárok	Kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes egészségnevelési tartalmakat. Az egyéni fejlesztési tervek készítése, vezetése.	Lehetőség van az aktualitások azonnali „kibeszélésére” osztályközösségi szinten (pl. egészséges táplálkozás, reklámok hatásai, életmód kérdései stb.) Valamennyi tanár belátja, hogy minden tanár feladata az egészségnevelés.

Gyógytestnevelő, logopédus, autista fejlesztő, konduktor	A terápiás foglalkozások tervezése, tartása, irányítása. Felzárkóztatás.	Együttműködés a tanárokkal, következetes nevelés. Szakmai hozzáértés.
Munkaközösség	Elkészíti a pedagógiai programnak megfelelően az éves tervet, segíti és koordinálja annak megvalósítását. Dokumentációs és értékelő munkát végez, pályázatokat ír, kapcsolatot teremt a külső támogatókkal.	Lehetőséget ad a különböző szakmacsoportok programjainak összehangolására (témahét, versenyek, akciók, kiállítások, jeles napok eseményei stb.)
Pedagógiai asszisztensek	Segítik az előbbi munkákat	Együttműködés a tanárokkal, következetes nevelés.
Nevelőtanárok, gyerekfelügyelők,	Kidolgozzák és a „délutáni életbe” beépítve tanítják az egyes egészségnevelési tartalmakat, a délelőtti szemléletmódot követve.	Együttműködés a tanárokkal, következetes nevelés.
Iskolaorvos, védőnő,	Előadások tartása az egészséges életmódról, a környezeti ártalmakról. Segíti a tanárok munkáját terepgyakorlatokon, erdei iskolában, sportversenyeken.	Szakmai kompetencia, személyes ráhatás.
Adminisztratív dolgozók	Támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával (pl. hivatalos levelek, pénzügyi adminisztráció, pályázati elszámolások)	Részt vállalnak a szelektív hulladékgyűjtésben, takarékoságban. Odafigyel példamutató magatartására.
Egészségnevelő team	A hatékony egészségnevelési tevékenységek érdekében.	2004/2005-ös tanévtől
Technikai dolgozók	A programok tárgyi feltételeinek biztosítása, vizesblokkok, világítási hálózat karbantartása, hőszigetelés, stb.	
Diákok	A tervezett éves programban sokoldalúan vesznek részt (hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, önálló kezdeményezések.	Valamennyi diák érintett, nagy a jelentősége a helyi értékek felkutatásának. Partnerség a felnőtt résztvevőkkel. A fő hangsúly a szemléletformáláson van.
Szülők	A szülőkkel való kapcsolattartás sajnos nem jellemző, de a tanulók életvitelének megváltozásán, a szemléletformáláson keresztül talán jobban be tudjuk vonni őket is a közös munkánkba. Az egészségnevelés túlmutat az iskola falain. Terv: Előadások tartása, szemléltetőeszközök gazdagítása, anyagi támogatás, külső erőforrások felkutatása.	

Külső erőforrások

Külső erőforrásként az intézmény 2.7-es fejezetben megadott kapcsolatrendszert használjuk.

Tárgyi erőforrások

- Tanterem, szaktanterem, tornaterem, sportpálya, műhely, munkaeszközök, felszerelések
- ismerethordozók (kép- és hanganyag, folyóiratok, szakkönyvek, Internet, multimédiás anyagok)
- audiovizuális eszközök: projektor, interaktív táblák, stb.

4.4 Alapelvek***4.4.1 Az iskola hitvallása***

A környezet- és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére. Így nagyon fontos a környezeti nevelési programunkkal való együttműködés.

Ebben a felfogásban kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a gyermekotthonok lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

4.4.2 Az egészségnevelés integráló hatása az iskola tevékenységében

Az iskola az egyik legfontosabb színtere az egészségnevelésnek. Az egészség-megővő életmódra valamennyi életkorban felkészítünk a tanulók életkorának, érettségének megfelelően. Az iskola, mint helyszín, mint “egészség miliő” jelenjen meg és járuljon hozzá a gyerekek személyiségének formálásához. Az intézményi példamutatás komoly nevelési erővel hat a diákokra és rajtuk keresztül – talán – a családok otthoni életvitelére. A pedagógusok, dolgozók példamutatása nagymértékben segíti az egészséges életmódra nevelés elveit, az állampolgári és egyéb közösségi felelősség tudat kialakulását.

A probléma megoldását a viselkedés alakításában kell keresnünk, azokban az ismeretekben, értékekben, attitűdökben, amelyek a cselekvést előkészítik, a viselkedést meghatározzák. Kiemelt feladataink közé tartozik az egészségfejlesztő, egészségnevelő funkció. Kíváncsi, hogy az egészségfejlesztés holisztikus szemlélete az alapelvnek megfelelően ne csak az egészségnevelési ismeretek oktatásában, egy-egy kampányszerű

egészségügyi program formájában jelenjen meg, hanem hassa át az egész oktató-nevelő munkát.

Kiemelt fejlesztési feladatok –köztük az egészségnevelés– az oktatás valamennyi elemében megjelenik, és lehetővé teszi, elősegíti a tantárgyközi kapcsolatok erősítését. A programunkban lefektetett elveknek megfelelően a tanmenetekben domináljon az „egészség tartalom”, a helyi célok, elemek konkrétan jelenjenek meg. Próbáljunk minél több tanórán kívüli tevékenységet is beépíteni a munkánkba, mivel ez nemcsak a közösségformálásra, illetve szabadidős programok szervezésére korlátozódhat, hanem az egészséges életmód kialakítás színteréül is szolgálhat.

Az intézményben dolgozó pedagógusoknak legyen lehetőségük továbbképzéseken részt venni, ahol az egészségneveléshez is kapcsolható különféle tanórán belüli és tanórán kívüli módszereket is elsajátíthatnak.

4.4.3 Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A részképesség zavarok korrigálása részben differenciálás útján történik a fejlesztő pedagógus, pszichológus, logopédus irányításával, és a megsegítő mozgáskoordináció fejlesztő foglalkozásokkal (Ayres terápia, gyógytestnevelés). Amennyiben osztálykeretek közt nem megoldható a segítségnyújtás, úgy tanítási időben (elkerülve ezzel a gyermek plusz terhelését) külön fejlesztő foglalkozáson vesz részt. Ezekre elsősorban a diszlexia-, diszgráfia-, diszkalkulia-veszélyeztetett gyermekeknek van szükségük.

Ha tanulási nehézségről van szó, az teljesítmény-gyengüléshez vezet. A tanulási kudarc komplex jelenség, az össz-személyiség problémája. Nem tud úgy teljesíteni, mint társai, szükségszerűen juttatja el a gyermeket az alacsony önértékeléshez, és tényleg rontja szociális pozícióját társai között. Nem zavartalan ilyenkor a pedagógus-gyermek kapcsolat sem, mely további torzító hatással bír, és valamiféle kompenzáló viselkedésre készíti a gyereket. Ilyen, pl. a bohóckodás, a társakkal szembeni agresszió, a feltűnő érdektelenség, mely eredete a teljesítmény zavarokban keresendő. Ez a "másság" sokféle torz reakciót eredményezhet a gyermek és környezete kapcsolatában és nehezíti a beilleszkedést, elindíthat az antiszociális viselkedés irányába (fiatal bűnözők 80%-ánál állt fenn tanulási zavar iskola kezdéskor és iskolás korban). Ezért van igen nagy szükség a tanulási zavarok időbeni felismerésére, mert a legtöbb beilleszkedési zavar mögött ez feltételezhető. A segítségnyújtásnak viszont túl kell mutatni a fejlesztő pedagógusok-pszichológus és

terapeuták munkáján, az egész tantestület együttes és következetes, megértő és, megsegítő szemléletére van szükség. Meg kell említeni még a hiperaktivitást és figyelemzavart, mert ezek a problémák ritkán, de párosulhatnak a tanulási zavarral. Ők állandó megerősítést kell, hogy kapjanak, mert elvesznek az ingerekben. Fontos számukra az érzelmi biztonság és a sok-sok egyéni foglalkozás: kevesebb tananyag jól feldolgozva, valamint lehetőséget adva nagyobb mozgásigényüknek. Az empátias kapcsolat adja azokat a nevelői hatásokat, melyben biztonságban érzik magukat. Az ő esetükben különösen fontos a szülőkkel való kapcsolattartás, gyakran velük is el kell fogadtatni saját gyermek személyiségét. Ebben segíthet az iskolapszichológus súlyosabb esetben külső orvosi segítség szükséges, de kiemelten fontos az osztályfőnök koordináló munkája.

4.4.4 Az iskola-egészségügyi szolgálat

Komplex szűrővizsgálatok

Az iskolaorvos és a védőnő közösen végez komplex szűrővizsgálatokat az 1., 3., 5., 7., 9., osztályokban.

korcsoport	szűrések
1. osztály	testméretek: súly, magasságmérés és mellkőrfogat látásélesség vérnyomásmérés
3. osztály	testméretek: súly, magasságmérés és mellkőrfogat látásélesség vérnyomásmérés
5. osztály	testméretek: súly, magasságmérés és mellkőrfogat látásélesség vérnyomásmérés, színlátás
7. osztály	testméretek: súly, magasságmérés és mellkőrfogat látásélesség vérnyomásmérés, hallásvizsgálat
9. osztály	testméretek: súly, magasságmérés és mellkőrfogat látásélesség vérnyomásmérés
9. B (Készségfejlesztő Szakiskola)	testméretek: súly, magasságmérés és mellkőrfogat látásélesség vérnyomásmérés, hallásvizsgálat

- Egyéb szűrések:
- kardiológia (szívzörej/tisztaságvizsgálat – szeptember, január, április + igény szerint)
 - mozgásszervek, orthopédia: gerinc, lúdtalp, súly-és magasságmérés
 - fogászati szűrés
 - 10. osztály szakmai alkalmassági szűrése
 - A szakrendelésre küldöttek leleteinek begyűjtése
 - testnevelési, gyógytestnevelési besorolások

Védőoltások: iskola védőnőjével egyeztetve életkornak megfelelő oltások

korcsoport	védőoltások
	DI-TE
	MMR
	Hepatitis
	Meningitis elleni

Előadások:

- Táplálkozás
- Felvilágosító előadás, serdülőkor
- Légúti megbetegedés és ellenük való védekezés
- Családalapítás, családtervezés

Tanácsadás:

- Menstruáció
- Életmód
- Étkezés

Iskolafogászat: - 1-12 osztályig félévente kezelés /prevenciós program/

4.4.5 Az ételmezés feladata, az ételmezés ellátási rendszere

*a megváltozott törvényi előírás miatt a tanulók étkeztetését az önkormányzat által üzemeltetett Központi Gyerekkonyha látja el. Az étkeztetésnél az uniós javaslatoknak megfelelő változatos, az életkori testi fejlődéshez szükséges előírásokat figyelembe vevő étrend összeállítása nyomon követhető. Abban bízva, hogy újból biztosíthatjuk tanulóinknak az étkezést, a megfogalmazottakat nem töröljük, hisz mai napig érvényesek.

Az iskola elkötelezi magát az egészséges, környezettudatos elvek alapján működő iskolamenza megvalósítása mellett. Ez talán az egyik legnehezebben kivitelezhető feladat, mert a fogyasztói igények változása hosszú folyamat. Ebben a kérdésben célszerű más, sikeres iskolák tapasztalatait figyelembe vennünk. A tanulók találkozzanak azzal a szemlélettel, hogy az egészségtelen táplálkozás rossz szokás.

Általános feladatok:

A szervezetnek munkavégzéshez és az elhasználódott sejtek pótlásához energiára van szüksége, ami táplálkozással biztosítható.

Alapvető tápanyagok biztosítása:

- Fehérjék-állati és növényi eredetű
Komplettálással biztosítjuk a megfelelő összetétel arányát,
Százalékos arányban kifejezve: - teljes értékű fehérje 55%-ban
 - nem teljes értékű fehérje 45%-ban
- Szénhidrátok - a legkönnyebben mozgósítható anyagok, ajánlott a napi 100 g szénhidrát bevitel a szervezetbe. Követelmény: - cukorfogyasztás ne haladja meg az összenergia fogyasztás 10%-át
- Zsírok - Az energia szükséglet 30 %- át ne haladja meg.
- Ásványi anyagok és vitaminok

Az étkeztetés feladata:

Az intézmény bejáró tanulóinak, dolgozóinak, ill. az étkezést igénybe venni kívánó külső étkezők igényes, magas színvonalú és szakszerű ellátása.

Az étkezés lebonyolításának formája:

Központi nagykonyha rendszer, ezen belül:

- Az intézmény éttermében egyéni tálcás rendszerben
- Csoportos ételkiosztás

Étrendek összeállítása:

Az étrend az étkezésben résztvevők összetételének és életkorának megfelelő táplálkozás-élettani szükségletekhez van igazítva.

Fő szempontok:

- Idényszerűség, változatosság
- A három fő étkezés összehangolása
- Növényi eredetű élelmiszerek mellé biztosítjuk az állati eredetű élelmiszereket is.
- Figyelmet fordítunk a meleg miatt elvesztett folyadékmennyiség visszapótlására.
- Télen a test hőmérsékletének fenntartása érdekében kalorikus tápanyagot biztosítunk.
- A változatosság követelményeinek betartását az úgynevezett „változatossági mutató” „számításával” figyeljük.
- Minőségügy az élelmezésben: A HACCP terv szerint.

4.5 Célok

4.5.1 *Általános célok, értékek a környezeti és egészségügyi nevelésben*

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink a lehető legnagyobb mértékben képesek legyenek egészségkárosító magatartásoktól, szenvedélybetegségektől mentes, egészséges életmódot élni. A felnőtt életre megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem az egészséges életmód - a testi-lelki egészség - megőrzése érdekében cselekedjenek. Rendelkezzenek azokkal a szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, amelyekkel környezetük egészségi feltételeinek javítását, a közösségük egészségének a védelmét cselekvően segítsék. Ennek eléréséhez a következő célok megvalósítását tartjuk szem előtt az iskolai élet valamennyi színterén, valamennyi tevékenységünket áthatva.

4.5.2 *Hosszú távú pedagógiai célok*

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az egészséges gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát.
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- globális összefüggések megértése
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- az orvostudomány eredményeiből levonható helyes magatartásra, tevékenységre történő aktivizálás
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Kulcsszavak

- szeretet
- tisztelet, megbecsülés
- harmónia
- mértékletesség
- takarékoság
- alázat
- bizalom
- rugalmasság
- kiegyensúlyozottság
- következetesség
- „a kicsi szép”
- esztétika
- empátia, segítőkészség
- tolerancia
- komplementaritás
- együttműködés
- kölcsönhatás
- felelősség
- mérték és mértéktartás
- öröm, vidámság
- globális gondolkodás
- lokális cselekvés
- holisztikus világszemlélet
- szelídség

4.5.3 Konkrét célok és feladatok

A pedagógiai program tervezetének megfelelően javasolt évente részletesen kidolgozni az iskola egészségnevelési munkatervét. Érdemes az alábbi tervezési táblázatos technikát alkalmazni.

<i>Cél</i>	<i>Végrehajtás módja - tevékenység</i>	<i>Szintér Célcsoport</i>	<i>Felelős</i>	<i>Időpont</i>
az egészségnevelési programterv ismertetése, majd elfogadtatása tantestületi és dolgozói szinten	- munkaközösségi összejöveteleken, faliújságon ismertetni a dokumentumot, - pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása - előadások, faliújság - a további munka megszervezésének, lebonyolításának érdekében a cselekvési program összeállítása.	általános iskola, szakiskola, kollégium	egészségnevelési csoport	szeptember-október

Tanév eleji egészségnevelési feladatok:

- team összekovácsolása, a további munka megszervezésének, lebonyolításának érdekében
- az egészségnevelési programterv elfogadtatása tantestületi szinten
- az egészségnevelési programterv megismertetése minden érintett szinten
- a szülőkkal/gyermekotthoni nevelőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése. A problémák egyedül nem megoldhatók, ezért az egészségnevelés fontos célja az együttműködésre nevelés, az egymásra odafigyelés, az egymás iránti szeretet kialakítása, a társadalomba való beilleszkedés képességének kifejlesztése.
- helyi értékek és problémák feltérképezése
- helyi célok megfogalmazása
 - az iskolában tervezett új, speciális érdeklődésű képzési irányok követelményeinek, tananyagainak, specialitásának kidolgozása
 - a tantestület tagjainak megnyerése az egészségnevelési munkához
 - tantestületen belüli továbbképzés szervezése, az egészségnevelés módszereinek bemutatása
- Az egészségnevelés élethosszig tartó folyamat, nemcsak az iskolában folyik, hanem az élet más színterein is (család, gyermekotthon, kollégium, más intézményes és intézményen kívüli terület)

- Arányos napi terhelés
- legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése (pl. káros szenvedélyek, táplálkozás, önismeret, egészségtan) A jövő problémái sok esetben még előre láthatatlanok, ezért fontos feladata az egészségnevelésnek a kreativitás, az önálló ismeretszerzés és kritikus, problémamegoldó gondolkodás képességének kialakítása, fejlesztése.
- az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőinek megismertetése
- Az egészséges életmódra való nevelést szem előtt tartva minél több diákot bevonni a tömegsport mozgalomba, illetve mozgáskultúrájuk fejlesztésébe
- Az iskolai szertár bővítése, újítása mindig szükségszerű.
- Az iskolai étterem “zöldítése” is cél, mivel nagyon sok az egészségtelenül táplálkozó gyermek.
- A sportpálya, játszótér felújítása, bővítése, sportudvar kialakítása a tervek között szerepel, ami a diákok egészséges életmódra való nevelését szolgálja.
- Valamint a már eddig is működő programok fenntartása, tökéletesítése:
 - Jeles napok alkalmából az iskola egészét érintő akciók, tevékenységek (Föld napi takarítás)
 - Sportnapok szervezése (alsó, felső, szakasz; szakiskola tanulói részére)
 - Aktuális jubileumi ünnepségek tartása (ünnepek, évfordulók)
 - Tanulmányi versenyekre felkészítés, versenyzés (természetismeret, életvitel)
 - Országos és regionális sportverseny szervezése
 - Drog-prevenációs
 - Egészségnapok
 - Egészséges életmódra nevelés
 - Turisztikai táborok szervezése
 - Gyógytestnevelés
 - Úszótanfolyam

Mindennapos testedzés:

- napközis szabadidő, óráközi szünetek, egyéb programok, mint lehetőség: uszodai programok, korcsolyázás, lovaglás

A közoktatási törvény módosítása során az oktatási tárca megteremtette a mindennapi egészségfejlesztő testmozgás jogszabályi feltételeit.

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel, hiszen tapasztaljuk, hogy a modern kor és az azzal együtt járó technológiák az embert olyan életmódba kényszeríthetik, amely a mozgásszegény életmódhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, áttételesen előidézve ezzel a szellemi teljesítmény romlását is. Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- a mindennapos testnevelés keretében gyermekeink számára biztosítjuk a mozgás lehetőségét
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése
- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag.
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is
- gyógytestnevelés külön csoportbeosztás (maximum 7 fős) alapján, legkésőbb minden év.09.15-ig, a tanulók speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatását figyelembe véve
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban
- a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat és megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében)
- a testmozgás-program játékokat, táncot, testépítést, testtartásjavítást, úszásoktatást is tartalmaz. Lehetőségeink szerint a gyógytestnevelésen, tömegsporton és egyedi megvalósításban történik
- a tanév során az általános iskolában 5 óra/ hét, a szakiskolában 3 óra/ hét/délelőtt és 2 óra/ hét/ délután kötelező testnevelési óraszámot biztosítjuk éves szinten
- a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire

A tanulók fizikai állapotának mérésének rendje, módszerei

NETFIT mérések végzése.

A mérés az életkori sajátosságoknak megfelelően kiemelt képességek aktuális szintjét mutatja.

Lehetőség van tehát:

- az átlagos, korosztályának megfelelő szint megismerésére és az ahhoz való viszonyításra;
- egymás teljesítményének megismerésére, az azokkal való összehasonlításra;
- saját magához mért teljesítményváltozás mértékének megismerésére;
- az előzőeket felhasználva a pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülés során az önismeret, a tárgyilagos önértékelés, az akarat és az önbecsülés fejlesztése.

Fejlesztési lehetőségek

- Korrigálás, felzárkóztatás, speciális fejlesztő gyakorlatok: tartásjavító, speciális mozgásanyag, ill. gyógytestnevelés: terápiák (gyógyúszás, gyógylovaslás)
- Az egészségesen fejlett fizikum fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges változatos mozgásanyag: általános fejlesztés biztosítása
- Sportági tevékenység felé irányítható kiemelkedő teljesítményt biztosító terhelés: sportági kiválasztás

A rendszeres alkalmazás és az újabb folyamatos felmérések alapján kialakított fejlesztési program eredményeként olyan fejlődés érhető el, amely lehetővé teszi az egyén számára az előrelépést.

Cél

Az iskolai testnevelés és sport az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként a testkultúra eszközeinek (testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek és az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek), valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Ennek feltétele, hogy ismerjék motorikus képességeik szintjét, a motorikus képességek fejlesztésének és/vagy fenntartásának módját, legyen személyes és társas élményük a mozgásos játék, a versengés öröme. A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsülik társaik teljesítményét, motorikusan képzettek, mozgásuk kultúrált, felismerik a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenciós értékeit.

- A képességfejlesztés az egyéni adottságoknak és szenzibilis fázisoknak megfelelő legyen. Alakuljon ki a tanulóknak az igény az iskolán kívüli és az iskola utáni önállóan végzett mozgásos tevékenységre. Ehhez kapjanak megfelelő mennyiségű és minőségű információt.
- A testi képességek és a mozgás fejlesztésével a testnevelés és a sport mozgásanyagának felhasználásával el kell érni, hogy a tanulóknak ne alakuljanak ki kóros elváltozások, valamint a már kialakult betegségeket minél előbb állítsuk meg, illetve az iskolai tanórához alkalmazkodva maximálisan javítsuk. Cél tehát a gyógytestnevelés tantervi anyagában szereplő betegségek megelőzése és figyelembe vétele a tanórai munka során.

4.6 Követelmény

- El kell érni, hogy igényükké váljon az egészséges életmód, ezért kezeljék kiemelt helyen az egészség megőrzését. Ismerjék saját motorikus képességeiket, azok fejlesztésének, fenntartásának módjait. Ismerjék és igényeljék a mozgásos játékok, a versengés örömeit.
- Becsüljék meg társaik teljesítményét. Mozdásuk koordinált, esztétikus és kulturált legyen. Válgják életmódjuk részévé a rendszeres fizikai aktivitás. Legyenek képesek a természetes mozgások tökéletes végrehajtására.
- Fejlődjön akaratuk, kitartásuk és egyéb erkölcsi tulajdonságaik.
- Fizikai képzettségük életkoruknak megfelelő legyen. Ismerjék és alkalmazzák az ismertebb sportágak, sportjátékok alaptechnikáit, szabályait.
- Alakuljon ki megfelelő higiéniai alap az egészséges sportoláshoz, illetve sportolás utáni tisztálkodáshoz.
- Fokozatosan alakuljon ki a tanulóknak a helyes testtartás, és ha az egészségi állapotuk megkívánja, jussanak el egy olyan szintre, ahol a betegségük ellenható gyakorlatait önállóan mind a tanórán, mind otthon képesek legyennek elvégezni.

Intézményi szintű programok

Tevékenység	Korosztály	Felelős	Határidő
Sportnap	minden korosztály	osztályf., mk. vez.	október
Erdei futónap	1-12. évfolyam	testnevelők	szeptember
Városi- regionális-országos sportmegmozdulások	1-12. évfolyam	testnevelők	egész évben
Tanulásban akadályozottak diákolimpiája	1-8. osztály	testnevelők	egész évben
Szakiskolák Sporttalálkozója	szakiskolások	testnevelők	május

- Új –az egészség neveléshez is kapcsolódó– tanulási és tanítási stratégiák kidolgozása, melyek révén a nehezen kezelhető, magatartászavaros diákok számára segítséget tudunk nyújtani. (terápiák: Ayres; fejlesztések: gyógytestnevelés, egyéni fejlesztés, felzárkóztatás)
- A tanórán kívüli tevékenységek előtérbe helyezése, melyek fontosak a közösségformálás, az értékrend, a hagyományok tisztelete, az azonosságtudat kialakítása szempontjából a család/gyermekotthon, az iskola, a település és a nemzet színterén.
- Az iskola komplex egészségfejlesztési programján belül az iskolai drogstratégia, s abba a mentálhigiénés nevelés integrálása (pozitív értékrend, reális énkép, önbizalom, pozitív önértékelés megvalósítása, döntéshozatali, konfliktuskezelői képességek fejlesztése)
- A házirend illemtár részében a viselkedéskultúrát kiemelni, tudatosítani; tartalmazzon “egészség és zöld” fejezeteket is

4.7 Értékelés

- A nevelést a tanulók aktivitásának, és a szabály, valamint morális rendszerhez való viszonyulásuk felbecsülésén, az oktatást a sportágban mutatott teljesítmények, a képzést a tanulók teljesítményeinek önmagukhoz viszonyított fejlődése alapján

értékeljük. A tanulók adottságai - a pedagógiai közhit szerint - erősebben befolyásolják teljesítőképességüket a testnevelésben, mint az elméleti tantárgyakban. Ahhoz tehát, hogy a teljesítmények is értékelési szempontként szerepelhessenek: esélyt kell adni arra, hogy a hátrányos fizikai adottságokkal rendelkezők is jó értékelést szerezhessenek.

- A képzés szintjének alapját a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődése adja.

Egyéb módszerek

Lehetőségként merül fel a testnevelési órát nem tartalmazó napokon szervezett sportfoglalkozás felkínálása, azzal a megkötéssel, hogy minden tanulónak a pedagógiai programban megfogalmazott elvek szerint részt kell vennie valamelyiken. Erre az adott tanév szeptember 15-ig kell jelentkezni.

4.7.1 Iskolai programok

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos munka hatékonyságát az segíti, ha az iskola határozott – lehetőleg minden egészséggel kapcsolatos tevékenységre kiterjedő – tervvel rendelkezik. Ezt egyeztesse, a diákokkal és a szülőkkel/gyermekotthonokkal az iskolához kapcsolódó más szakemberekkel. Fontos, hogy a terv feladatokat és a megvalósításukat szolgáló tevékenységeket tartalmazzon az állapotfelmérés ismeretének függvényében, olyan fontos területekre, mint

- az egészséges személyiségfejlődés elősegítése
- az egészséges táplálkozás
- a mindennapi testmozgás
- a dohányzás, alkoholfogyasztás- és kábítószer használat megelőzése (drog-prevenációs programsorozat)
- a fogyatékosok hátrányos helyzetűek integrációja
- az iskolai, iskolán kívüli bántalmazás megelőzése
- a szexuális nevelés – már a pubertás időszakát, a nemi érés időpontját megelőzően is.

A példamutató iskolai környezet tényezői

Iskolánk külső, belső megjelenésének tükröznie kell azt a szemléletet, hogy mindenki fontosnak tartja a környezet állapotának milyenségét, az egészséges, esztétikus környezet biztosítását a hatékony munkavégzéshez. Nem sokat ér a szavakban átadott tudás, ha az iskola egész működése, a dolgozóinak személyes példája ellentmond annak.

- A gyermekekben hajlandóságot ébreszteni az aktív részvételre, kialakítani a tenni akarást a problémák megoldására, kifejleszteni az eredményes konfliktuskezelés cselekvő képességét, aktivitást és jó együttműködést.
- Érzékennyé tenni a gyerekeket a harmonikus környezet szépségének befogadására, élvezetére.
- Megvalósítani a helyes döntések meghozatalához szükséges ismeretek átadását, a magatartások, viszonyulások, értékrend, pozitív jövőkép és környezeti etika kialakulásához nélkülözhetetlen élmény-helyzetek biztosítását.
- Lehetővé tenni a problémák, jelenségek sokoldalú megközelítésének, látásmódjának kialakítását.
- Felkészíteni a gyerekeket, hogy ha lehetőségük van választani, dönteni akkor az egészségesebb termékeket, technológiákat részesítsék előnyben. Kialakítani a gyerekekben a károsodásokat megelőző gondolkodás, megismertetni a gyerekekkel a takarékos és mértékletes életvitel lehetőségeit.
- Kis létszámú osztályok fenntartása, ahol a pedagógusok jobban oda tudnak figyelni a gyerekek előrehaladására, problémáira. A kis létszám lehetővé teszi, hogy felfedezzük a gyerekek bizonyos irányú tehetségét, és módunkban áll érdeklődési körüknek megfelelően terelgetni őket azon az úton, melyen tehetségüket kibontakoztathatják. A kis közösségi létszám lehetővé teszi a könnyebb együttműködést, a szereteten alapuló nevelés szolgálatát.
- Megkülönböztetett bánásmód a nehezen kezelhető gyerekek esetében
- Helyi adottságokat kihasználva minél egészségesebb, esztétikusabb környezetet nyújtunk az itt tanuló diákoknak és az itt dolgozó kollegáknak
- Anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés - az épület energiagazdálkodása, korszerűsítése
- Az udvar, játszótér otthonosabbá tétele
- A tantermek esztétikusabbá, hangulatosabbá tétele kiemelt feladat.
- Termek, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása
- Növények, élősarok
- Egészséges élelmiszereket kínáló iskolai étkezések
- Gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése
- Pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása

- A tornaterem délutáni kihasználtságát elősegíteni lehetne egy-egy játékos sportvetélkedő, népi játékok megismerése, vagy az iskola mindennapi életéhez hozzátartozó edzések által
- Rendszeres szellőztetés
- Osztálytermek berendezése az egészségügyi szempontoknak megfelelően
- A mozgásigény kielégítése

4.8 Az Egészségnevelés szinterei

4.8.1 Iskolai környezet

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s konkrét tevékenységekben alapozódjanak meg.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe kell beépülni. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- lelki egészség megőrzése, fenntartása – életmóddal, a kiegyensúlyozott családi/gyermekotthoni háttérrel, társas kapcsolattal
- az egészséges testtartás, a mozgás, testedzés fontossága
- az értékek ismerete – ajándékozás, figyelmesség öröme
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat)
- a barátság, a párkapcsolatok
- párkapcsolatok értelmezése, etikája felelősség a szexuális kapcsolatban, a szexuális felvilágosítás-nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- a testi higiénia
- a környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés)
- a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás)

- az idővel való gazdálkodás szerepe – szabadidő helyes beosztása, a pihenés, a kikapcsolódás fontossága
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége
- a médiákon keresztül áramló információs tömeg káros hatása az idegrendszerre

Az iskolai egészségnevelés összefügg a tanári magatartással, gondossággal, az intézmény szervezettségével. Feladatunk a mindennapi iskolai élet „fizikai” és szellemi környezetének átalakítása az egészség- és környezeti nevelési program szellemében. Fontos megtervezni az iskola mindennapi életének ezernyi mozzanatát, s azt, hogy ezeken keresztül hogyan válhat az iskola egészségesebbé, környezetbarátabbá, miképpen alakíthatja az ott dolgozók és tanulók életmódját egészség és környezet-tudatosabbá.

4.8.2 Kollégium

Kollégiumi tevékenységünket elsősorban a következőkben felsorolt célok jegyében szervezzük:

- Fontos célunk a tanulmányi munka színvonalának emelése
- a művelődési egyenlőtlenségek csökkentése, a behatárolt és egyoldalú érdeklődés volumenének szélesítése
- az egészséges életmódra nevelés
- célunk továbbá a tehetségesnek tartott tanulóink segítése, tudásuk bővítése
- kiemelten fontos célunk környezetünk védelmének tudatosítása, környezetünk ápolása
- szabadidő értelmes eltöltése
- nemzeti értékeink, kulturális és történelmi hagyományaink megismertetése, ápolása

4.9 Tanulásszervezési és tartalmi keretek

4.9.1 Tanórai keretek

A tanórai tartalom a tanulók számára a kötelezően elsajátítandó tartalmat jelenti. Ennek szervezési formája lehet

Hagyományos tanóra (mely alatt a 45 perces tanórákat értjük)

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok zömét mégiscsak e keretek között valósítjuk meg. Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van a helyes értékrend, egészséges életszemlélet kialakítására. Ez minden szaktanár feladata, a megvalósítást viszont nagymértékben befolyásolja, hogy milyen tantárgyról is van szó. Több tantárgy oktatását többé-kevésbé az egészségnevelési komponensek eddig is tartalmazták, de ezek tervszerű alkalmazása, összehangolása gondos tervezést igényel.

- tantárgyakba beépítve
- osztályfőnöki órákon környezet-és egészségvédelmi témák
- testnevelés, illetve gyógytestnevelés

Minden tantárgy tanításához a gyógypedagógusok (munkaközösségek) kidolgozzák a helyi tanterv, illetve a tanmenetek mélységében az egészségnevelési tartalmakat és azok megvalósítására használt tevékenységi formákat, módszereket. A részletes kidolgozások nem képezik a fenntartóhoz benyújtott dokumentáció részét. A tantárgyakban megjelenő egészséges - környezeti nevelési lehetőségeket a mellékletben foglaltuk össze.

Nem hagyományos tanóra

Lényegében a komplex foglalkozásokat öleli fel, s mint ilyen kiemelkedő jelentőségű az egészségnevelés céljainak kitűnően megfelelnek. Minden olyan új tanítási-tanulási módszer, amelynek a tantárgyak tananyagának elsajátíttatása a célja, de színtere nem a szokásos (45 perces) tanóra, s a helyszíne akár az iskolán kívül is lehet. (De tanítási naplóba beírt óra!)

Közös és alapvető jellemzője, kritériuma a komplexitás. Ennek lényege:

- a tantárgyakon átívelő ismeretek összekapcsolása, egy adott tartalom sokoldalú megközelítése, valamiféle “egymásra hajtogatottság”
- a sokféleség összekapcsolódása a különféle tevékenységek által
- kapcsolatközpontúság
- értelem és érzelem egysége
- módszerek sokfélesége

Erdei iskola

Az iskola tanulói évi rendszerességgel „erdei iskolai programon” vesznek részt. Ezek lehetnek szolgáltatótól megrendelt programok, vagy saját szervezésűek. A tanulók egyéni

képességeit, sérültségét figyelembe véve ezek az alkalmak lehetnek 2-3 naposak („ott alvós”) vagy a halmozottan sérültek esetében 1 napos is.

Tanulmányi kirándulás

A nevelés egyik hatékony módszere a tantárgyi időben szervezett terepi program, az osztálykirándulás szervezése. A helyi tanterv megvalósulását szolgálja. A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő- felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. A szabad idő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívüli csoportos tevékenységek és együttesen megélt élmények képezik fontos előnyeit. Jelentős személyiség és közösségfejlesztő hatású. A kirándulások időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk.

Sportnap/gyereknap

Az aktuális tanév elején egyeztetve, feltüntetve az éves programban.

Témahét – témanap/óra –aktualitása legalább a faliújságon helyett kap

Március 22.	Víz Világnapja
Április 7.	Egészségügyi Világnap
Április 22.	Föld Napja
Május 8.	Nemzetközi Vöröskereszt Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 18.	Múzeumi Világnap
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Szeptember 23.	Takarítási Világnap
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 31.	Takarékossági Világnap
November 17.	Füstmentes Nap
December 1.	AIDS elleni világnap

Nem a tanteremben tartott óra

Jeles napok

Meg kell terveznünk, hogyan alakítjuk ki ünnepi hagyományainkat. Ezeket a legváltozatosabb formában tesszük emlékezetessé. Ráhangoljuk gondolatainkat, kialakítjuk szokásainkat, kiemelkedünk a hétköznapiokból. A tanév során két-három alkalommal rendezünk az évszakok jellegzetességeihez, természet változásaihoz kapcsolódó rendezvényt (Az egészség napjai)

4.9.2 Tanórán kívüli lehetőségek

Az egészségnevelés szempontjából kiemelt jelentősége van a szabadidős tevékenységeknek. A szabadabb keretek nagyobb teret engednek a többirányú pedagógiai módszerek alkalmazásához. Ezek színtere a napközi, a kollégium és a gyermekotthonok.

▪ gyűjtőmunka	▪ múzeum, állatkert látogatása
▪ DÖK	▪ vetélkedők, versenyek
▪ fórum	▪ pályázatokon való részvétel
▪ színház, mozi	▪ kiállítás (készítés, megtekintés)
▪ akciók, kampányok	▪ települési környezet szépítése

Szakkörök

Szakköreink októbertől júniusig folynak, meghirdetésükre és a jelentkezésre szeptemberben kerül sor.

Túrakör/kirándulás

Civil szervezet bevonásával évszakonként túrák szervezése előre egyeztetett időpontban. (Castanea Egyesület)

Tanösvény látogatások - természetismereti terepgyakorlatok CASTANEA

Fertő-Hanság Nemzeti Park a Soproni, Ágfalvi és a Szárhalmi erdőben.

Hagyományőrző foglalkozások, Kis kézműves foglalkozások

A tanév során két alkalommal az időszerű jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó népi hagyományok megismertetését célzó foglalkozást rendezünk. Természetes anyagokra és hagyományos kézműves technikákra épülő foglalkozásokat tartunk.

Kerékpáros közlekedést népszerűsítő program

A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése egy vidéki városban alapvető feladata az egészségnevelésnek. Ezt program szinten kell fölkarolni.

4.9.3 Szempontok a módszerek kiválasztásakor

- alkalmazkodjanak az életkori sajátosságokhoz
- vonjanak be minél több tanulót
- az iskola keretein túl is legyenek hatással
- a természetbe szervezett tevékenységek száma a lehető legtöbb legyen
- alapvetően pozitív szemléletet tükrözzenek
- kötődjenek a napi élethez
- nyújtsanak sok élményt a tanulónak
- az érzelmeken át, hassanak
- a személyes megtapasztaláson alapuljanak
- együttműködésen alapuljanak (teljes tantestület, egyéb iskolai dolgozók, külső szervezetek, szülők/ gyermekotthonok stb.)
- alapozzanak a korosztály kíváncsiságára, versenyszellemére, öntevékenységre, megismerési vágyára, korszerű technikai ismeretére
- legyen bennük sok játékos elem

4.10 Módszerek

Célunk az egészségnevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségű élmény- és tevékenységalapú módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

Az iskolában alkalmazott pedagógiai módszerek tárháza ma már számos lehetőséget biztosít az egészségnevelési program eredményes megvalósítására. Leghatékonyabbak az iskola saját ötleteire épülő, illetve önálló szervezésű programok (egymásra épülő rendezvénysorozatok), amelyeknek megvalósításában a tanárok, a diákok és a szülők/gyermekotthon egyaránt részt vesznek. Természetesen lehet ún. kész programokat is felhasználni, alkalmazni. Több tucat hazai intézmény, szervezet, vállalkozás kínálja adaptált vagy saját fejlesztésű egészségfejlesztési programjait.

- Az egészségfejlesztés szemléletének széleskörű elsajátítása az iskolában, meghívott előadó segítségével, pedagógusok, szülők/nevelők, alkalmazottak, tanulók számára (egészségtan tanár más iskolából vagy egészségfejlesztésben szakirányú végzettséggel rendelkező szakember a szociális, egészségügyi területről, iskolaorvos, háziorvos, védőnő, ANT SZ, KEF, vagy helyi civil szervezet munkatársa).
- Tegyük szebbé az iskola környezetét, pl.: rendezzünk versenyeket, készíttessünk a tanulókkal, a témával kapcsolatos plakátokat, pontozzuk az osztálytermeket, faliújságon a témával kapcsolatos cikkeket, írásokat stb.
- Szervezzünk kirándulásokat, tegyük lehetővé a rendszeres testmozgást, a szülőket is vonjuk be ezekbe.
- Legalább egy pedagógus kollega egy egészségfejlesztő – egészségnevelő – mentálhigiénés pedagógusképzésben vegyen részt.
- Határozzák meg az ellenőrzés és értékelés módszereit. Ki, mit, mikor, milyen módszerrel ellenőrzi a célok megvalósítását (célszerű a team tagjainak aktív, irányító részvétele).

JÁTÉKOK

- Szituációs
- Memóriafejlesztő
- Kombinációs
- Érzékelést fejlesztő
- Ráhangolást segítő
- Bizalomerősítő
- Kapcsolatteremtést segítő
- Drámapedagógia
- Élménypedagógia

MODELLEZÉS

- Előrejelző
- Működő modellek készítése, elemzése

RIPORT MÓDSZER

- Kérdőíves felmérés
- Fotóriport

PROJEKT MÓDSZER

- Analízis – akció projektek

KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS

- Csoportszervezés az egészségügyi nevelés érdekében

TEREPGYAKORLATI MÓDSZEREK

- Terepgyakorlatok
- Táborok
- Egyszerű megfigyelések
- Célzott megfigyelések, mérések

AKTÍV, KREATÍV MUNKA

- Természetvédelmi és fenntartási munkák
- Rekonstrukciós munkák
- Madárvédelmi feladatok
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Rend- és tisztasági verseny

MŰVÉSZI KIFEJEZÉS

- Vizuális művészet az egészségnevelésben
- Népművészet
- Esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- A tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén (irodalmi alkotások, zeneművészet fotóművészet, táncművészet)

4.11 Taneszközök

- Tankönyvek, nyomtatott és elektronikus anyagok, egészségtan könyvek, mesekönyvek, játékgyűjtemények, hírlevelek, folyóiratok, filmek, dokumentumfilmek, diasorozatok, plakátok. Szakmai-módszertani kiadványok, különös tekintettel az egészségnevelésben nem hagyományos tantárgyakat tanítók segítésére.
- Transzparens- és diasorozatok, faliképek, plakátok modellek, tablók
- Játékokhoz szükséges felszerelések (sport és szabadidős felszerelések, játékok)
- Anyagok és eszközök a kézműves foglalkozásokhoz
- Eszközök és anyagok az életvitel és gyakorlati ismeretek környezeti nevelési célkitűzéseikhez (pl. megfelelő szerszámok)
- Elsősegélykészlet
- Multimédiás segédanyagok, videofilmek, Internet-hozzáférés – ezek használatához szükséges hardverek (projektor, tv, videó interaktív-tábla).

4.12 Kommunikáció

Iskolán belül:

Munkaértekezletek, faliújság, felelősök rendszere, egyéni beszélgetések, ,

Iskolán kívül:

faliújság, szülői értekezletek, megbeszélések, nyílt programok, szórólapok,

4.13 Minőségbiztosítás / minőség-ellenőrzés

A közoktatás minőségfejlesztését korábban a Comenius 2000 program hívatott segíteni.

A folyamatos értékelés minden hatékony program alapvető eleme. Napjainkban a pedagógus életpályamodell szerves részét képezi az egészségnevelés. A hatékony munkát segíti az ún. ÖKO ISKOLAI program is. (Iskolánk 2015-ben nyerte el először ezt a megtisztelő címet. Az „örökös” címre folyamatban van a pályázat megírása.) Az iskolát érintő tanfelügyeleti, intézményi ellenőrzés és ezekhez kapcsolódó „Önértékelési” feladatok elvégzése szintén a pozitív, fejlődni akaró közösséget feltételezi, segíti kialakulni.

4.14 Programfejlesztés

A célok elérésének minősítése során a tevékenységek hatását vizsgáljuk a tevékenységekhez hozzárendelt megfelelési kritériumok tükrében. Ehhez bizonyos paramétereket mérnünk kell, és összevetni korábbi méréseink eredményével. Az elemzés eredménye alapján világossá válik, hogy mennyire lehetünk elégedettek a tevékenységekkel. Az elemzés eredménye tehát kiindulópontja lesz a programfejlesztési munkának.

4.14.1 Továbbképzések

- Értekezlet valamilyen meghatározott témában, melyre a pedagógusok készülnek fel.
- Tanulmányutak – jó gyakorlatok átvétele, kidolgozása érdekében (2018-2020 között iskolai jó gyakorlat kidolgozása, bemutatása, átadása az érdeklődőknek.)
- Továbbképzés az iskolában meghívott szakértők segítségével az egész tanári kar és a többi dolgozó számára.
- A fizikai és adminisztratív dolgozók számára iskolai szintű tájékoztatás szervezése az iskolai egészségnevelési program megismertetésére, beszélgetés feladataikról és lehetőségeikről a szemléletmód formálásában.
- Az iskola keretet biztosít az önképzéshez. A számítógéppark fejlesztésével minden tanár és minél több diák számára általánossá teszi az Internet-hozzáférést.
- Az iskola vezetősége szorgalmazza, hogy minden munkaközösségből legyen olyan tanár, aki egészségneveléshez kapcsolódva akkreditált továbbképzésen vesz részt. (Meg kell tervezni, hogy az iskola egy évben hány főt küld továbbképzésre, és milyen hiányterületek vannak, amihez jó lenne, ha a tantestületből értene valaki.)

4.15 Összegzés

A programnak be kell épülnie szemléletünkbe, minden alkalmat meg kell ragadni, hogy az elsajátított ismereteket rögzítsük, gyakoroljuk, ismét felelevenítsük részleteit. Beépül az Általános iskola, Szakiskolai, Kollégiumi Pedagógiai és Nevelési Programjába, igényli a tudatosságot, s a különböző szintek dolgozóinak pozitív modell-hatását. Hatékonyága minden erőfeszítés mellett is csak a szülői ház / gyermekotthon / kollégium aktív támogatásával lesz optimális.

4.16 Egészségnevelési program záradéka

Iskola-egészségügyi szolgálat véleménye

Az iskola-egészségügyi szolgálat megállapította, hogy a Doborjáni Ferenc EGYMI Egészségnevelési Programja megfelelő módon tartalmazza azokat a feladatokat, amelyeket az iskolának a tanulók egészségének megóvása érdekében tennie kell.

.....
védőnő

Igazgatói nyilatkozat

Az egészségnevelési program felül bírálatát az iskola könyvtárban elhelyezett példányban teszem közzé.

.....
Krutzlerné Szarka Tünde
igazgató

A TÁMOP 3.1.4 pályázati program megvalósítása során az egészségneveléssel kapcsolatban további fontos kérdések kerültek kidolgozásra. Ezekről, a végrehajtás eredményeiről a TÁMOP pályázat részletes dokumentációjában találunk adatokat, melyek az iskola irattárában megtalálhatóak.

4.17 Mellékletek

4.17.1 Kérdőív

Véleményed szerint mennyire vagy egészséges?

1. Nem vagyok túl egészséges
2. Eléggé egészséges vagyok
3. Teljesen egészséges vagyok

Elmondhatod-e magadról, hogy boldog vagy?

1. Nem vagyok boldog
2. Boldog vagyok
3. Nagyon boldog vagyok

Szoktad-e magányosnak érezni magad?

1. Nem, soha
2. Igen, néha
3. Igen, nagyon gyakran

Véleményed szerint, hogyan nézel ki?

1. Nem foglalkozom a külsőmmel
2. Nem jól nézek ki
3. Átlagosan nézek ki
4. Nagyon jól nézek ki

Rágyújtottál-e már valaha?

1. Igen
2. Nem

Jelenleg milyen gyakran dohányzol?

1. Nem dohányzom
2. Hetente legalább egyszer
3. Naponta

Kóstoltál-e már alkoholtartalmú italt?

1. Nem
2. Igen

Előfordult-e már, hogy annyit ittál, hogy be is rúgtál?

1. Nem, soha
2. Igen, egyszer
3. Igen, több mint tízszer

Ebben a tanévben hányszor bántalmaztak az iskolában?

1. Még nem fordult elő
2. Néha
3. Minden héten

Ebben a tanévben hányszor vettél részt egy másik tanuló bántalmazásában?

1. Még nem fordult elő
2. Néha
3. Minden héten

Volt-e már szexuális kapcsolatod?

1. Igen
2. Nem

Szexuális érintkezéskor védekeztél-e te vagy partnered?

1. Nem
2. Igen

Kínáltak-e már kábítószerrel?

1. Igen
2. Nem

Próbáltad-e már a kábítószerek valamelyik fajtáját?

1. Igen
2. Nem

Milyen gyakran sportolsz, mozogsz?

1. Hetente 2-3 alkalommal
2. Hetente 4-5 alkalommal
3. Nem sportolok

5. A KÖRNYEZETI NEVELÉS

5.1 Bevezetés

5.1.1 *A környezeti nevelés fogalma*

„Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő illetve élettelen környezettel;
- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére;
- felkelti az igényt, képessé tesz:
 - a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására;
 - összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére;
 - a problémák megkeresésére, okainak megértésére;
 - kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;
 - az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;
 - a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.” (KöNKomP, 2004)

„A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.” (IUCN, 1970)

5.1.2 *Az alapelveket szabályozó jogi háttér*

A nemzetközi előzmények közül azt az egyet említjük meg, mely az összes eddigi kezdeményezést magába olvasztja. Az **Egyesült Nemzetek Szervezetének** 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005–2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésre, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és az egészségvédelem alapértékei. E cél elérését nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti- és egészségnevelési programjai.

A hazai jogszabályi háttér az **Alkotmány** környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusaiból vezethető le:

- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Az Alkotmányban megfogalmazott alapelvek megvalósulását – többek között – az alábbi **jogszabályok** és intézkedések garantálják: A Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. törvény) 54. § 1. cikkelye szerint „...minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. Az ismeretek terjesztése és fejlesztése állami, illetve önkormányzati feladat. Magyarország második Nemzeti Környezetvédelmi Programjában (2003-2008) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében. A Nemzeti Fejlesztési Tervben a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel. A Nemzeti Alaptantervről kiadott 243/2003. Kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

A 243/2003. (XII.17.) Kormányrendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról, Általános rendelkezések, 2. § (10) bekezdés: *„A helyi tantervnek biztosítania kell, hogy a tanulók életkorához, az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák az egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel, a közlekedésre neveléssel, ...összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására az infokommunikációs technológiák alkalmazásával...”*

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő

természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.” (NAT 243/2003)

**A jogi háttér áttekintése folyamatban van, mivel jelenleg az Alaptörvényt már többször módosították.*

5.1.3 A környezeti nevelési program készítésének alapelvei

A környezeti nevelés tartalma az utóbbi időben világszerte kiszélesedett. Magában foglalja a természet és az emberiség jövőjének fenntarthatóságát. A fenntarthatóságra nevelés lényegében azt jelenti, hogy az oktatás kapcsolatokat hozzon létre környezeti, a társadalmi és a gazdasági rendszer között a célból, hogy megértessük e kapcsolatok működési szabályait. Ennek központi gondolata a "környezeti polgárrá" nevelés, azaz a természeti, az épített, a társas-társadalmi környezet fenntarthatósága (és ezen belül a fenntartható fejlődés, a fenntartható fogyasztás) érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása. Ezért a jövőben diákjainknak a mindennapi életükben képeseknek kell lenniük a bonyolultabb természeti, társadalmi, gazdasági és politikai kérdéseket kezelni, megoldani. Nagyobb hangsúlyt kap a környezeti tudat és erkölcs. Ezért szükség van hatékony személyiségformálásra, az önszabályozásra és egyben a társas együttműködés és konfliktuskezelés készségeinek erősítésére.

A fenntarthatóságra neveléshez meg kell érteni az ember a környezet kölcsönös összefüggéseit és egymásrautaltságát. Ehhez hozzátartozik a globális társadalmi és geopolitikai jellemzők, a biológia és a fizika, valamint az emberi szociális és gazdasági rendszerek ismerete.

A nemzeti alaptanterv és a kerettantervek lehetőséget nyújtanak arra, hogy holisztikusan ismerkedjünk a világgal, és arra is, hogy az oktatás középpontjában ne a tananyag, hanem a tanuló fejlesztése álljon.

Kíváncs, hogy a jövő nemzedékek nevelése során az iskolai életet az eddigieknél sokkal jobban hassa át a környezeti nevelés. Feladatunk, hogy általánossá tegyük minden területen, és megvalósítsuk.

Az oktatási esélyegyenlőtlenségek mérséklése: A környezeti nevelési tevékenységek fontos elemei az esélyegyenlőtlenségek csökkentésének. A hagyományos óraszervezéstől eltérő tanulási formák sok lehetőséget adnak azon diákok érvényesülésére, fejlődésére is, akiket a hagyományos tanórai keretekben nem, vagy csak kevésbé sikerül aktivizálni, fejleszteni. A környezeti nevelés módszertani kínálatában a sajátos nevelési igényű tanulókat jól segítő módszerek is fellelhetők. A környezeti nevelés széles módszertani választéka garancia arra, hogy a környezeti nevelés keretein belül megoldható a diákokkal való differenciált foglalkozás, illetve az egyénre szabott pedagógiai módszerek alkalmazása.

5.1.4 A környezeti nevelés általános céljai

- elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát. (NAT)
- kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé
- érzékennyé tenni a környezet állapota iránt
- bekapcsolni a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába
- legyen meghatározó életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség vállalása
- váljon meghatározóvá a környezeti károk megelőzésére való törekvés
- képessé tenni, hogy személyes tapasztalatai alapján együtt tudjon működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- elismertetni, hogy közös és egyéni kötelesség:
 - az emberiség közös öröksége; a környezet minőségének fenntartása és javítása
 - az általános emberi egészségvédelem
 - az ökológiai egyensúly fenntartása, a természeti erőforrások előrelátó és ésszerű felhasználása,
 - minden egyes ember hozzájárulása a környezet védelméhez
 - képessé válni az élethosszig tartó tanulásra

A környezeti nevelés céljaiból adódóan feladatunk tehát, hogy

- környezetbarát attitűdöket, szokásokat alakítunk ki a tanulóknak

- a természeti és társadalmi környezetről tényeket, ismereteket, problémamegoldó gondolkodást közvetítünk
- segítjük a környezeti folyamatok, összefüggések megértését.

5.2 A jelen állapot

5.2.1 Személyi feltételek

Iskolánk környezeti nevelési tevékenységében részt vesz a teljes testület, valamint a technikai dolgozók is. Az iskola pedagógusainak rendelkezniük kell a színvonalas környezeti neveléshez szükséges ismeretekkel, módszertani kompetenciákkal.

- **Gyógypedagógusok, tanárok, pedagógiai asszisztensek, nevelőtanárok.** Az iskola tantestületének feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését.
- **Gyermekfelügyelők** feladata a szabadidős tevékenységek környezeti nevelésének irányítása a kollégiumi egységünkben.
- **Diákok.** Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek.
- **Tanárok és diákok.** A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában a témnapoknak, a hulladékgyűjtési akcióknak,. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek a nevelőtanárok, gyermekfelügyelők feladata.
- **Tanárok és szülők.** Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók.

- Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak. Az iskola **adminisztrációs és technikai dolgozói** munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás). Ezek felkutatása és beszerzése az iskolai gondnok feladata. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van.
- **Technikai dolgozók** - Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása, karbantartása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használnak, és az iskolai szelektív hulladékgyűjtésben is aktívan részt vesznek.

5.2.2 *Iskolánk célzott környezeti nevelési programjai*

Az ismertetett tevékenységek közül több egy-egy megfogalmazott cél köré csoportosul. Mind a megvalósítást, mind pedig az értékelést, fejlesztést hatékonyabbá teszi, ha ezeket a tevékenységeket együtt tervezzük meg, egységes program részeként kezeljük:

- Az iskolánk külső környezetének „zöldítése”: az itt adódó lehetőségek kihasználása a környezeti nevelés érdekében mindannyiunk feladata. Ez a program foglalja össze az összes, az iskola külső környezetének parkosítására, a kényelmes kulturált pihenés feltételeinek megteremtésére és fenntartására irányuló tevékenységet: a virágládák folyamatos gondozását, a komposztkezelés feladataival kapcsolatos hulladékkezelési programot, parkosítást. A program fontos jellemzője, hogy kiemelt szerepe van a szakképző iskola parkgondozó osztályának.
- Az iskolai belső környezet formálása mindenkinek a feladata. Az iskolai környezet természetközeli formálásához az osztályteremben szobanövények gondozásával, akvárium és terrárium berendezésével járulhatunk hozzá. Az élőlények természetes közegükben való megfigyelése hasznos tapasztalatokat nyújt, igényességre nevel, hozzászoktatja a gyerekeket a növényekkel való gondoskodáshoz, s egyúttal a közvetlen környezetet is emberibbé teszi.
- Általánossá kell, hogy váljon iskolánkban a környezetbarát termékek használata a papírhasználattól írószereken át a takarításig, tanórákon és az irodákban egyaránt. A tantermek dekorálásához lehetőség szerint természetes alapanyagokat

használjunk: színes karton fa, textil, parafa. Kerüljük az egészségkárosító anyagokat tartalmazó termékeket (oldószeres ragasztó, alkoholos filc). Műanyagokat csak indokolt esetben alkalmazzunk. A dekoráció legyen tartós, máskor is felhasználható. A természetismereti órák eszközigényesek. Fontos, hogy milyen tárgyi felszereltségre építhetünk: szemléltetőeszközök, tablók, poszterek, képgyűjtemények, képi, vizuális információk. Ezen a területe is fontos előrelépünk.

- Nyitott, a nagyközönség számára is látogatható hagyományőrző és természeti értékeket bemutató kiállításokat rendezünk az Iskolatárlat program keretei közt.
- Természetvédelmi rendezvények, kirándulások, kiállítások, vetélkedők szervezése
- „akciók”: pályázatok, újságkészítés, kiállítás-rendezés, iskolarádió működtetése,
- „látogatás”: múzeum, állatkert, botanikus kert, nemzeti park, valamint szeméttelp, szennyvíztisztító stb.:
- versenyek;
- szakkörök: kis kézműves foglalkozás (népi mesterségek: szőnyegszövés, bőrizés, gyöngyözés, csuhézás)
- iskolazöldítés: természeti környezet megóvása
- témanap, témahét (virág, ritmus, szivárvány, víz, kő stb.);
- DÖK - nap – Föld napja, helytörténeti vetélkedő
- Jeles napok – naphoz kapcsolható programok, vetélkedők, kiállítások, akadályversenyek szervezése
- tanórán
- A Fertő-hansági Nemzeti Park megismerése
- A Soproni Egyetem botanikus kertjének felfedezése
- Épületek és környékének tisztántartása, gondozása, parkosítása.
- Kommunikáció, faliújság. Tanulóink, és természetesen a szülők, a pedagógusok figyelemfelkeltését, tájékoztatását biztosítja a környezetvédelmi faliújság, az iskolarádió, az iskolaújság, így tudunk szóban, írásban, fotókon hírt ad a városunkban, a régióban történő jelenségekről, folyamatokról, eseményekről, programjainkról.
- Zöld könyvtár, zöld videofilm és CD-tár létesítése. Az iskolai könyvtárban külön polcokat jelölhetünk ki a környezeti témakörökkel foglalkozó könyveknél videofilmeknek, CD-knek. Ezzel nem csak ezek használatát segítjük, hanem föl hívjuk a diákok figyelmét a téma fontosságára.

5.2.3 *A környezeti nevelés színterei*

Kollégium: tevékenységünket elsősorban a következőkben felsorolt célok jegyében szervezzük:

- Fontos célunk a tanulmányi munka színvonalának emelése
- a művelődési egyenlőtlenségek csökkentése, a behatárolt és egyoldalú érdeklődés volumenének szélesítése
- az egészséges életmódra nevelés
- célunk továbbá a tehetségesnek tartott tanulóink segítése, tudásuk bővítése
- kiemelten fontos célunk a környezetünk védelmének tudatosítása, környezetünk ápolása
- szabadidő értelmes eltöltése
- nemzeti értékeink, kulturális és történelmi hagyományaink megismertetése, ápolása

5.2.4 *Tevékenységünket alapvetően meghatározó elvek*

- Figyelemmel kell lennünk tevékenységünk során az alapvető emberi szabadságjogokra, különös tekintettel a gyermekek jogairól szóló Egyezményre ENSZ 1989.
- Szülői elvárások
- A demokratikus és humanista elvek
- Figyelembe kell venni a tanulói jogos igényeket is.

5.2.5 *Környezeti nevelés tantárgyi keretek között*

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok zömét mégiscsak keretek között valósítjuk meg. Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemléletformálás; amely során lehetőség van a helyes értékrend, természethez fűződő viszony kialakítására. Ez minden szaktanár feladata, a megvalósítást viszont nagymértékben befolyásolja, hogy milyen tantárgyról is van szó. Több tantárgy oktatását többé-kevésbé a környezeti nevelési komponensek eddig is tartalmazták, de ezek tervszerű alkalmazása, összehangolása gondos tervezést igényel.

5.2.6 *Környezeti nevelés a tanórákon*

Alsó tagozat

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Óvoda, Integráció, első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje. Itt nagy szerepe van a felnőtt személyes példájának.

Ahol csaknem minden tantárgyat egyetlen pedagógus tanít, magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Eredményességének oka, hogy itt nyílik a leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

Az alsó tagozatos évfolyamot felölelő szakaszban nagyobb hangsúlyt szükséges fordítani a tanuláshoz nélkülözhetetlen funkciók fejlesztésére. Differenciált eljárásokkal, tartalmakkal és oktatásszervezési megoldásokkal, terápiákkal kell alkalmazkodni a tanulók között meglévő nagyobb eltérésekhez. A képességfejlesztésben hangsúlyosan jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

A **környezetismeret** tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tanulói tevékenységek állnak az órák megtervezésének középpontjában. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

A **magyar nyelv és irodalom órákon** környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a mindennapi életből, természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése. Néhány példa az alkalmazható módszerekből:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között
- szereplők cselekedeteinek értékelése
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése, kérdések és válaszok megfogalmazása

- emberi kapcsolatok felismerése, több szempont figyelembevétele
- természetes és mesterséges ember alkotta környezetünk értékeinek felismerése irodalmi alkotásokon keresztül

Matematika: Szöveges feladatokban valódi adatokat felhasználása a tanítás során, például egyes vadon élő fajok egyedszámának, vagy az emberi népesség számának alakulása. Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait, és az adatokat használják fel különböző típusú feladatok (algebrai műveletek, grafikonok készítése stb.) megfogalmazásánál. Jelentős szemléletformáló hatása lehet valós, a saját meteorológiai mérőállomáson gyűjtött adatsorok alapján összeállított feladatoknak is.

A **testnevelés** eszköze lehet pl. a mozgás örömeinek átélése, a szabad levegőn tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása. Lehetséges témák, tevékenységek, pl.:

- Gyalogos, kerékpáros túrák
- A természeti környezet sajátosságai
- Helyes viselkedés a természetben
- Tájékozódás terepen
- A zaj is szennyezi a természetet.

Rajz és vizuális kultúra: A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (módszer lehet pl. hulladékok felhasználása "művészeti" alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termések gyűjtése, lenyomatok készítése).

A **technika-életvitel** tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be. (Lehetséges témák: ismerkedés az anyagokkal, érzékszervi tapasztalások, a közlekedés környezetszennyezése: lég és zaj. Ember és környezete. Természeti és ember alkotta környezet. Kézműves technikák, Környezetbarát fogyasztói szokások, hulladékkezelés, takarékoság.

Felső tagozat

A nevelés, oktatás második szakaszában, az V-VIII. évfolyamban, a megismerési módszerek további fejlesztése, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetek, ismeretek, elsajátított tanulási szokások fejlesztése a cél. Előtérbe kerül a verbális szint, de differenciált módon jelen van a manipulációs, és a képi szint is. Új elemként jelentkezik a belépő tevékenységformák megfogalmazása valamennyi tantárgyban. Ezek jelzések arra vonatkozólag, hogy milyen tanulási szituációkat kell létrehozni a kívánt fejlődés eléréséhez, a különböző képességcsoportok kialakításához, korrigálásához.

A környezeti nevelés alapvető pillérei a **természettudományi** tantárgyak: biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika. E tantárgyak tanulása során szerzi a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések, kölcsönhatások sokaságát. Védeni, szeretni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

A **társadalomtudományi** tantárgyak feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából közelítse meg a kérdést. A környezeti válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi viszonyok meghaladása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelősséget. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez. A humán tárgyak feladatai közé tartozik az is, hogy bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság kezeléséhez és megoldásához szükséges világgépet, erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésre álló gazdasági és jogi eszközöket.

Az **anyanyelv, idegen nyelvek** és a **matematika** oktatása során a környezeti nevelés lehetősége lehet például: újságcikkek elemzése, amelyek környezeti problémákkal, azok sikeres megoldásával foglalkozik, szituációs játékok játszása, a megszerzett ismeretek környezetvédelmi szakterületen való alkalmazásának bemutatása, illetve ilyen témájú gyakorlati példák alkalmazása. Jelentős szemléletformáló hatása lehet például valós, a saját meteorológiai mérőállomáson gyűjtött adatsorok felhasználásának matematikai és fizikai számítási feladatokban. Növeljük a környezet és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozását.

A **művészeti tárgyak** alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális

örökségünk megőrzésének fontosságára (egy módszer lehet pl. hulladékok felhasználása "művészeti" alkotások létrehozásához). A test- és egészségnevelési tárgyak a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megértésével, és az igények kialakításával teheti a legtöbbet.

Szakiskola

Helyi célok, értékek:

- az oktatásban résztvevők holisztikus és globális szemléletmódjának kialakítása.
- Természeti, épített, szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- Helyi értékek és problémák feltérképezése
- Helyi célok megfogalmazása (öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, „mi patakunk”, hulladék, energiatakarékosság, helyi védettség stb.)
- Lakóhely megismerése (értékek, gondok, a megoldás módjai)
- Hagyományok védelme: család - iskola - település - nemzet szinteken
- Azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken
- Pozitív értékrend, egészséges életvitel iránti igény alakítása
- A nevelés fontossága - ami nem helyettesíthető a képzéssel

Konkrét célok és feladatok

- A speciális szakiskolai képzés területén - a tantárgyi struktúrába (hagyományos ill. nem hagyományos keretek között) minél szélesebb körben legyenek beépítve a környezeti nevelés alapelvei.
- Új - a környezeti neveléshez is kapcsolódó - tanulási és tanítási stratégiák kidolgozása, melyek révén a sajátos nevelési igényű diákok számára segítséget tudunk nyújtani.
- A tanórán kívüli tevékenységek előtérbe helyezése, melyek fontosak a közösségformálás, az értékrend, a hagyományok tisztelete, az azonosságtudat kialakítása szempontjából a család, az iskola, a település és a nemzet színterén.
- A környezettudatos szemlélet, magatartás és életvitel kialakítása

Tanórai foglalkozások

A nemzeti alaptanterv és a kerettanterv lehetőségeit kihasználva a tantárgyi programokból kiindulva meg kell határozni a környezeti nevelési tananyagot, a fenntartható fejlődés pedagógiáját megvalósító módszereket, (pl. a tanulás tanítása, kooperatív és

interaktív technikák alkalmazása, drámapedagógia, döntéstechnikák, a cselekedetek következményeinek előre tervezése).

A tanórán a tananyagon kívül még sok apróság is nevel a környezet megóvására, környezetbarát életmódra. Vannak olyan mozzanatok, amelyek minden tanórán megvalósíthatóak. Például a termék esztétikus díszítése, a tanulóktól függő tisztasága, szellőztetés módja.

Történelem Az energia-felhasználás története az ember az energia-felhasználás során hogyan teremtette meg mindinkább a kényelmét. Most miért kell fokozottabban figyelni az energiaszolgáltatásra, miért kell takarékoskodni? Milyen jövő vár az emberiségre? A tanulók ismerjék meg a szakma helyi történelmi értékeit, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete. Értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenység révén alakult át a természet.

Fizika Az energia elemi értelmezése, fajtái, fogalma, törvényszerűségei, mértékegységei, a termikus kölcsönhatásokkal, az energiaváltozásokkal égés közben (turbina, belső égésű motor). Egyszerű kísérleteket: hőmérsékletmérés, hővezetés, hőáramlás, hőszigetelés. Vizsgálják meg és ismerjék fel az elektromos áram hőhatásait. Háztartási eszközök teljesítményének és fogyasztásának összehasonlítása. A napenergia hasznosítási lehetőségei. Ismereteik birtokában, tetteik következményeit látó, távlatokban gondolkodó állampolgárrá váljanak.

Kémia A szén, a kőolaj és származékaik, a földgáz tulajdonságának, valamint egyéb éghető anyagok tulajdonságának megismerése kísérletekkel (alkohol, zsírok, olajok, hidrogén, magnézium, kén). Az égetés hatása az egyes környezeti elemekre: a levegőre, vízre, talajra. A globális jelenségek kémiai alapjai pl. az üvegház-gázok hatásával, a freonok ózonra gyakorolt hatásával. A környezet-biztonsághoz szükséges szakmai ismeretek megszerzése. Szakmájukhoz kapcsolódó veszélyes anyagok megismerése, azok tárolása, semlegesítése, környezetre gyakorolt hatása.

Biológia Környezet-egészségügyi ismeretek: A levegő, a víz a talaj egészségtana, környezeti zaj. Túlzott napozás káros hatással, az elhízás veszélyeivel, a megfelelő energia-háztartást eredményező táplálkozással. Megújuló energiaszolgáltatás, a bioenergia. Ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési lehetőségeit.

Földrajz Az energiahordozók keletkezése, bányászata. Föld energiamérlege. A Föld népessége. Globális környezeti problémák Nagy természetvédelmi területek

házunkban.. Geotermikus energia felhasználásának lehetőségei. Csapadékmérés. Energiatakarékosság.

Magyar nyelv és irodalom A magyar nyelv és irodalom órákon a tanult költők műveiben a természet szeretete, a táj szépsége, hazaszeretet. Tájleíró fogalmazások készítése, energiahordozókkal kapcsolatos írásművek Pl.: Miért szeretem a naplementét? Én és a víz. címmel. Ismerjék fel a „nyelvi környezetszennyezést” és kerüljék azt. Tudjanak különbséget tenni lényeges és lényegtelen dolgok között.

Német nyelv Környezetvédelem, természetes anyagok, szél, víz nap, energiahordozók, növények, állatok.

Testnevelés órán ismerkedjenek meg azokkal a gyakorlatokkal, melyekkel „erőt gyűjthet” az ember a napi tevékenységeihez. Gyalogtúrák, kirándulások. Környezetbarát közlekedés: a kerékpározás és a gyaloglás.

Osztályfőnöki Energiatakarékosság otthon és az iskolában. Környezetvédelem. Természet szeretete. Balesetmentes, biztonságos közlekedés.

Szakmai alapozó elmélet és gyakorlat A szakma gyakorlásához kapcsolódó természet és környezetvédelmi ismeretek, ezek megfelelő hangsúlyozása, kiemelése. A szakmához kapcsolódó higiéniai követelmények és ezek gyakorlati alkalmazása. Szakmai ártalmak hatása az emberi szervezetre, az egészségkárosodás megelőzése. A szakma története, környezetre gyakorolt hatása.

Szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek Ökológiai szemlélet erősítése. Környezetvédelmi ismeretek. A szakma környezetterhelő hatásai, védekezés lehetőségei (hulladékkezelés, stb.). Környezetbarát technológiák, környezetbarát anyagok, termékek használata. Anyag- és energiatakarékos gazdálkodás. Szakmához kapcsolódó (helyi) létesítmények látogatása, helyes környezetvédelmi technológiák megismerése. A tanulóknál alakuljon ki a munkafegyelem és technológiai fegyelem. Alakuljon ki a modern rendszertani szemlélet a szakmai és környezetvédelmi oktatás során.

5.2.7 *Nem hagyományos tanórai keret*

Osztálykirándulások

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a tantárgyi időben szervezett terepi program, az osztálykirándulás szervezése. A helyi tanterv megvalósulását szolgálja. A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére

támaszkodik. A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő- felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyé érdeklődés kialakulását. A szabad idő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívül csoportos tevékenységek és együttesen megélt élmények képezik fontos előnyeit. Jelentős személyiség és közösségfejlesztő hatású.

A kirándulások időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk. Megszervezéséért az osztályfőnök felelős. A kirándulás költségeit (útiköltség, étkezés, belépők) a tanulók fedezik, melyet az osztályfőnök a szülőkkel előzetesen megbeszél.

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról.

DÖK által szervezett programok

Évi egy alkalommal intézmény- és múzeumlátogatás szervezése iskolánk összes tanulója részére. Az élményeket játékos versenyeken dolgozzák fel, így tudásuk elmélyül. Játékos úton ismerjék meg környezetüket.

Minden évben a Föld Napján az egész iskolára kiterjedő szemétszedési akciót szerveznek.

5.2.8 Környezeti nevelés a tanórán kívül

Iskolai szintű feladatok

- A környezetvédelmi jeles napok megünneplése. A programokat magunk szervezzük
iskolai vagy osztályszinten, de csatlakozunk a helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz
- Szakkörök: természetjáró, rajz
- Bekapcsolódás megyei, országos természetismereti vetélkedőkbe, versenyekbe
- Környezetvédelmi akciók szervezése: hulladékgyűjtés, avargereblyezés, játszótér karbantartása, tiszta, rendez osztály akciók. Bekapcsolódás a települési környezet szépítésébe: meghirdetett akciókban való részvétel
- Akciók: vetélkedők, pályázatok (pl. rajzpályázat stb.)
- Sportvetélkedők, túrák, kirándulások szervezése

- Környezet-átalakítás: hulladékgyűjtés, festés, takarítás
- Nyári szakmai gyakorlat
- Tanulmányi kirándulások alkalmával pl. múzeumlátogatás, nemzeti park, állatkert, szennyvíztisztító, szemételep, botanikus kert
- Játékok: érzékelést fejlesztő, szituációs, stimulációs, drámajáték
- Versenyek: környezetismereti vetélkedő, akadályverseny

Környezetvédelmi jeles napok:

Február 2.	a Vizes Élőhelyek Világnapja
Március 22.	a Víz Világnapja
Március 23.	Meteorológiai Világnap
Április 22	a Föld Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Június 17.	A Sivatagosodás és Aszály Elleni Küzdelem Világnapja
Szeptember 16.	Az Ózon Világnapja
Október 5.	Az Állatok Világnapja
Október 21.	Földünkért Világnap

Iskolán kívüli programok:

- Bemutatóhelyek pl. állat-és növénykert, természetvédelmi területek, stb,
- Társadalmi szervezetek ifjúsági programjai
- Turista és sportegyesületek ajánlásai
- Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel
- Országos Kulturális Szemle
- Szakmai versenyek:
- Speciális Szakiskolák Országos Egyesülete által szervezettek
- Speciális Szakiskolák Országos Sporttalálkozója

Módszerek

Környezeti nevelési tevékenységeink során a következő módszereket és tanulásszervezési módszereket alkalmazzuk:

- A tanítási órák klasszikus módszerei
- Kooperatív tanulási technikák
- Osztálykirándulások
- Csoportszintű előadás napközis - szabadidős időszakban
- Csoportszintű gyakorlati foglalkozás napközis-szabadidős időszakban
- Múzeumi napok, órák
- Szakköri foglalkozás
- Verseny
- Téma nap
- Akció
- Terepgyakorlat
- Tábor

A környezeti nevelés értékelése

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk. Az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk, a gyermek teljes személyiségét fejlesztjük.

A pedagógusok környezeti nevelési gyakorlatának színvonalát minősíthetjük az alábbi elvárások megítélésével:

- Rendelkeznek-e mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság és az együttélési morál alakítása során mintaként szolgálnak?
- Felkészülésüket áthatja-e az együttműködésre törekvés?
- Törekednek-e fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között?
- Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítják-e a sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet?
- Alkalmat adnak-e önálló elemzés, szabály, sejtés tanulói megfogalmazásának?
- Segítik-e a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példáinak és a szükségszerűségeinek felismerését?

- Lehetőségeket biztosítanak-e arra, hogy a tananyag legyen természetes valóságában tanulmányozható és élményt nyújtson?
- Megszervezik-e az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítják-e a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában?

Intézményünk a Soproni hegység területén, a Fertő-Hansági Nemzeti Parkhoz tartozó természetvédelmi területen fekszik. Körülöleli intézményünket a természet, ezért számunkra kiemelten fontos a környezeti nevelés. Helyi adottságaink miatt összekapcsolódhat a tanórai és a szabadidős tevékenységekben a természeti nevelés.

6. ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

„Néztél már gyerek szemébe,
mikor ő maga elnéz,
messzire, játékán túlra?
Semmiségbe? Végtelenbe?
Láttad szeme tükrében saját arcodat?”
/Rónai György/

A törvényi szabályozás értelmében minden sérült, akadályozott fejlődésű gyermeket születése pillanatától megilleti az a jog, hogy támogató segítséget kapjon.

Olyan segítséget, amely hatékonyan mozdítja elő a gyermeki szervezet érését, integratív funkcióinak, belső erőforrásainak kibontakoztatását.

Ahhoz, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek eredményesen illeszkedjenek be a többségi közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjen, orvosi - gyógypedagógiai - pszichológiai segítségre van szükségük. Mindezek megvalósításához lehetőséget biztosít a Köznevelésről szóló törvény, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve. Intézményünk Óvodai Nevelési Programjának összeállításakor elsősorban a gyermekek sajátos nevelési igényét vettük figyelembe, ezért programunk összeállításához az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Gyakorló Óvodájának „ADD a KEZED!” Óvodai Nevelési Programját választottuk, és helyi adottságainkhoz igazítva adaptáltuk.

Intézményünkben az óvodai csoport a sajátos nevelési igényű kisgyermek óvodai nevelését hivatott segíteni. Ezért a programunk gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva, a kis lépések elvét, az állandóságot, a folyamatosságot szolgálja.

Gyermekeink sajátos nevelési szükséglete nagymértékben meghatározó, ezért ez az óvodai program jelentősen eltér a többségi óvodák programjaitól. Ez az eltérés elsősorban azzal magyarázható, hogy a kisgyermek spontán tanulása sérült, meg kell tanítani őket mindazokra, amelyeket a gyermekek a többségi óvodában a foglalkozásokon, indirekt módon sajátítanak el. Természetes kíváncsiságuk alacsonyabb szintje, illetve hiánya miatt nem várható, hogy belső motiváltságra kapcsolódjanak be a foglalkozásokba, ezért a részvételük egy-egy foglalkozáson az óvoda-, gyógypedagógus pozitív motivációjának eredménye. Programunk egyik fontos jellemzője a rugalmasság. A gyógypedagógus dönti el a gyermekcsoport, illetve az adott gyermek alapos ismerete birtokában, hogy melyik

foglalkozásformát választja, hogy egy-egy foglalkozás mennyi ideig tart, az ismeretnyújtásban - szerzésben milyen mélységig jutnak el.

Mindez az óvoda-, gyógypedagógus részéről, a sérült gyermekek egész személyiségének ismeretét, azok feltétlen elfogadását feltételezi.

Gyermekeink szocializációjának érdekében célunk, a problémamegoldó készség, az önértékelés, a kognitív funkciók fejlesztése mellett az alapvető gyermeki tevékenység, a játék szerepének fontossága.

Az egyes foglalkozások szoros kapcsolata, a témakörök komplex módon történő feldolgozása mindig a kisgyermekek egyéni szükségleteit szolgálják.

6.1 Óvodai nevelés alapelvei

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és eszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs tevékenységet olyan szervezett nevelési folyamatban valósítjuk meg, mely a gyermekek egyéni függő eljárások időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi szükségessé.

A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszünk:

- Az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására.
- Az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést.
- Fejlesztjük a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet.
- Elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.
- A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.

- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással végezzük a képességfejlesztést.
- Törekszünk a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen.
- A percepciófejlesztés, a kognitív funkciók, a mozgás stb. fejlesztésén túl hangsúlyt kap az önkiszolgálás fejlesztése.
- Biztosítjuk az iskolai életmódra való felkészítést egyéni, kiscsoportos formában, játékosan, sok tapasztalatszerzést biztosítva a módszeres, következetes, apró lépésekben történő fejlesztéshez.
- Lehetőséget biztosítunk kiegészítő terápiák igénybevételére.
- Törekszünk a családközpontú gondoskodás megvalósítására, támaszkodunk a korai fejlesztés eredményeire.
- Támogatjuk az integrációs törekvéseket, felkészítjük az arra alkalmas gyermekeket a többségi intézményes nevelésre.

Mindezek a szülőkkel együttműködve, meleg, családias légkörben, a gyermekek egyenletes fejlődését biztosítva történnek.

6.2 Óvodai nevelés célkitűzései

Az óvoda célja olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a sajátos nevelési igényt, a harmonikus személyiségfejlesztést, mindezt a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az iskolában történő beválás érdekében.

A sajátos nevelési igényű óvodáskorú gyermekek az óvodába lépéskor heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékosság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek.

A sajátos nevelési igényű gyermek jellemzői:

- Lelassult fejlődés.
- Alacsony pszichés aktivációs szint.
- Motivációs zegénység.

Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban nagyobb lépcsőfokokon jut el a célig, addig a sajátos nevelési igényű gyermek kis lépésekkel, sok-sok gyakorlás után közelíti meg azt, amely a saját lehetőségeinek legoptimálisabb szintje.

Az optimális fejlesztés az egész személyiségre hat, a gyermek pszichomotoros fejlesztését szolgálja. Így nem egymástól elkülönült funkciók tréningje zajlik, hanem egyidejűleg több funkció fejlődését segíti a komplex környezet.

- Az óvodai élet tudatos szervezésével, a mindennapos szakszerű csoportos és egyéni képességfejlesztő munkával, az érzelmi biztonság megteremtésével biztosítjuk a gyermekek tevékenységszükségletének kielégítését, a sokoldalú tapasztalatszerzést, a szociális tanulás feltételeit.
- A szociális tanulás támogatása közben figyelembe vesszük a különböző funkciók egymásra épülését, hogy sikerélményt biztosítsunk a gyermekeknek, s hogy a tanítási technikák könnyen érthetőek, elsajátíthatóak legyenek.
- Miután a spontán tanulás is sérült, gyakran hiányzik a természetes kíváncsiság belőlük, tudatosan kell kiépítenünk a tanulási helyzeteket.
- Meg kell tanulniuk az összes érzékszerv bevonásával a helyes érzékelést, észlelést. Az észleléssel szoros kapcsolatban van a megismerés folyamatában az emlékezet és figyelem, hisz csak azt tudják felidézni, amire emlékeznek, az emlékezet pedig függ a figyelemtől.
- A nagy mozgásigényre, a jó utánzóképeszségre támaszkodva érhetünk el eredményt.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából a legfontosabb tevékenységformára, a játékra építjük a pedagógiai munkánkat, bármilyen képesség-fejlesztés, legyen az mozgás, pszichomotoros vagy nyelvi-kommunikációs fejlesztés. Játék közben a gyermek tanul: szociális szerepet, érzelmeket, motívumokat, beállítódást, tanulja a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

6.3 Óvodai nevelés feladata, tevékenységei

A tanulás folyamatában elméleti, gyakorlati ismeretek, jártasságok, készségek elsajátítását, képességek kialakulását, viszonyulások, érzelmi akarati tulajdonságok fejlődését, magatartástanulást segíti az óvoda-, gyógypedagógus. A verbális, mozgásos és szociális tanulás eredményeként alakulnak a gyermek érzelmei, a cselekvés módja, a szociális magatartás, különböző tulajdonságok és képességek, melynek fejlesztési területei az alábbiak:

6.3.1 Önkiszolgálásra nevelés

A sérült gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társulói fogyatékoság /pl. mozgáskoordinációs zavar/. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függnek, hanem fiziológiai érettségétől, mozgásos ügyességétől, s nem utolsósorban értelmi állapotától.

Ahhoz, hogy ezen a területen eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell biztosítani a gyermekek számára. Az a gyermek, aki korai életszakasztól kellő alkalmat és segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, felnőttként is természetesen tesz azért, hogy önmaga és környezete élete jobb legyen. Az óvodának tehát alapozó szerepe van.

Az önkiszolgálás mindennapos tevékenységi forma. Fontos tehát, hogy kellő időt adjunk a gyakorlásra, fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a részfeladatokat.

Feladata: az alapvető higiénés szokások kialakítása, a tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaság. A nevelés során célunk az, hogy minél nagyobb önállóságra neveljük gyermekeinket.

Formája: egyéni illetve kiscsoportos.

Ideje: tisztálkodással, étkezéssel, öltözködéssel, teremrendezéssel kapcsolatosan, naponta.

Területei: étkezési szokások kialakítása, tisztálkodás, szobatisztaságra nevelés, öltözés, vetkőzés, önálló munkafeladatok.

6.3.2 *Mozgásfejlesztés:*

A mozgás fejlődése az érés és tanulás egységében valósul meg. Mozgásmintákból épülnek fel a motoros készségek, és sok-sok gyakorlással, ismétléssel lesznek pontosak, célszerűek.

A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása. Benne komoly motivációs erő rejlik, mely könnyebbé teszi az ismeretek átélését. A saját testből, illetve a külvilágból származó ingerek felvétele direkt kontaktus útján /tapintás, szaglás, ízlelés, egyensúlyérzékelés, ingerfelvétel/ illetve indirekt módon /látás, hallás/ történik. A mozgás szervezi meg a szenzoros impulzus mintákat, egyben örömforrás, amely a test működését kíséri, biztosítja a gyermek motiváltságát. A gyermek számára nyújtott ingerekre egyre magasabban szervezett viselkedésre válaszol, a taktilis, vestibuláris rendszere normalizálódik, mozgása koordinált lesz.

Fontos, hogy a környezet készítse a gyereket a motoros válaszadásra. A gyermek saját aktivitásán át, jusson újabb és újabb tapasztalatokhoz, amelyek az érzékszervi és mozgásos tanulás további fejlődését szolgálják.

A mozgásfejlesztés hatalmas nyelvi anyagot is mozgásba hoz. Az átélt mozgás és annak megfogalmazása erős késztetést jelent a történetek kifejezésére.

A sérült gyermekeknél mennyiségi és minőségi eltérés megmutatkozhat a mozgáskoordináció és egyensúlyérzékük fejlettségében, a mozgásfolyamatok kivitelezésének

pontosságában, a testséma, a tér-, és időorientáció fejlődésében, a mozgásuk ügyességében, tempójában. Számolnunk kell az esetleges társuló fogyatékosként jelentkező mozgássérüléssel, esetleg mozgásos félelemmel, hiperaktivitással.

Az óvodai mozgásnevelés **feladata**, hogy fejlessze az erőt, ügyességet, gyorsaságot, állóképességet, a biztos egyensúly kialakítását, növelje a teljesítőképességet, továbbá javítsa a hibás összerendezetlen mozgásokat. Meg kell tanítani a gyermekeket a különböző helyzetekben való értelmes cselekvésre, célirányos mozgásra. Az utánzókézség fejlesztését a nagymozgások utánzásával lehet a legjobban fejleszteni. Első lépés a passzív mozgásindítás /passzív tornáztatás/. A ringató, gurító játékok a feszültség oldását segítik, és az érzelmi nevelés szempontjából is nagy jelentőségűek. Ezután a gyermeki mozgásfejlődés állomásainak megfelelő alapmozgások kialakítására, gyakorlására kerül sor, majd az alapmozgásokból állnak össze mozgássorok.

Az alapmozgások kialakításának, korrigálásának célja, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése. Fontos feladat a biztos egyensúly kialakítása, az utánzókézség, és a testséma fejlesztése.

Formája: csoportos vagy egyéni

Ideje: naponta

Időtartama: 20 - 30 perc

A mozgásfejlesztés területei:

- **Játékos utánzó gyakorlatok:** feladatai az utánzókézség fejlesztése, sikerélmény biztosítása, közös tevékenység, kapcsolatteremtés, az egyes testrészek átmozgatása, ráhangolódás a foglalkozásra, testséma fejlesztés, a beszéd megértés és beszédkészítettség, a figyelem, az emlékezet fejlesztése. A játékos utánzó gyakorlatokat kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban végzik a gyerekek. A mondókával, verssel, énekkel kísért gimnasztikai gyakorlatok az egész test átmozgatását célozzák. Az énekek, versek megadják a mozgások ritmusát, az egyszerű, könnyen utánozhatók, felkeltik a gyermek érdeklődését. Általuk megismerik az egyes testrészeket, megtanulják, hogy melyik a páros, és azt, hogy azok egymástól függetlenül is mozgathatók. Testsémájuk, testtudatuk, testfogalmuk fejlődik.
- **Az alapmozgások kialakítása, korrigálása:** feladatai a pontos mozgás kivitelezés segítése, a hibás, összerendezetlen mozgások javítása, a mozgásos gátlások oldása, a mozgásigény kiélésének segítése, az erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság, teljesítőképesség növelése, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás,

beszéd fejlesztése. A foglalkozások fő részét ezek a gyakorlatok töltik ki. A csoportos együttlét alatt megtanulnak a gyermekek egymásra figyelni, egymást megvárni, segíteni. Megtanulnak egyszerű verbális utasításokat végrehajtani. Viselkedésük fegyelmezettebb lesz. A foglalkozás e része alatt hely- és helyzetváltoztató mozgásokat végeznek. A különböző minőségű talajon, szeren, szabadban végzett, sokoldalúan begyakorolt mozgások hatására gazdagodnak ismereteik önmagukról. A páros gyakorlatok a kapcsolatteremtést is segítik. A hibás mozgás korrekcióját az új dinamikus sztereotípiák kialakítása szolgálja. A foglalkozások e részének tervezésekor különös figyelmet fordítunk a gyermek biológiai állapotára az esetleges társuló fogyatékoságára.

- **Mozgásos játékok:** feladata a tanult mozgásformák játékos gyakorlása, egyszerű szabályok megismerése, a versenyszellem előhívása, a foglalkozás játékos lezárása. Ezek a játékok azokból az elemekből épülnek fel, amelyek a foglalkozásokon megjelentek. Játék formájában szolgálják a rögzítést, gyakorlást. Alkalmat kínálnak versenyzésre, páros gyakorlatra, együttes játékra. Siker, kudarc átélését reprezentálják. Megtanulják a gyerekek ezek elfogadását, ezzel az ügyességük és erőnlétük mellett alkalmazkodóképességük is fejlődik. A foglalkozások része a légzőgyakorlat is. Célja: a hasi légzés kialakítása, a helytelen ritmusú légzés korrigálása és a túlnyomóan szájon át történő ki- és belégzés helyett az orron át történő belégzés megtanítása.

6.3.3 *Anyanyelvi nevelés:*

A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egésznapos tevékenységében, tehát nem tekinthető egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladatának. A beszéd fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez, mintegy összefonódik ezekkel.

A megkésett mozgásfejlődés hátráltathatja a beszéd fejlődését is. Megzavarhatja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közletről ismerkedik meg a környezettel, gátolhatja a képzetek kialakulását és érezteti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli.

A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban. Ezért a sérült gyermekek óvodai nevelésében szorosan összekapcsolódva, egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszéd fejlesztése és a környezet megismerése, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeihez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek /bekapcsolva a mozgást és a különböző érzékszerveket/ az őket körülölelő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez motiváló, segítő és befogadó környezetet alakítunk ki. A gyermekek tapasztalataira, élményeire, a már meglévő ismereteire támaszkodunk, hogy új ismereteket tudjanak elsajátítani, illetve a meglévőket bővíteni. Ezért egy sokat beszélő, megértő környezet megteremtése szükséges, amely a gyermek minden rezdülésére, közölni akarására azonnal reagál és megfogalmazza azt.

Fontos az óvoda-, gyógypedagógus érdeklődése, empátiája, színes egyénisége, hiszen ez biztosítja a gyermekkel való jó érzelmi kapcsolat kialakulását.

A családdal való együttnevelés olyan pozitív élményeket nyújt, ami biztosítja a környezetében való biztos eligazodást is. A környezet megismerésének témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel, pl. a "testünk" témakör kiemelten szerepel a mozgásfoglalkozáson és minden nap jelen van az önkiszolgálásban is. A környezet megismerésére szolgáló témakörök lehetőséget nyújtanak a pedagógusnak arra, hogy a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltsse meg.

A kommunikációs készség fejlesztése, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

Feladata: a beszédértés fejlesztése; a beszédszervek ügyesítése; passzív illetve aktív szókincs bővítése; az aktív beszéd indítása, fejlesztése; speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése; egyszerű mesék, versek, mondókák elsajátítása.

Formája: csoportos és egyéni

Ideje: naponta 5 - 30 perc.

Témakörei: óvodások lettünk; testünk; család; évszakok, ünnepkörök; az óvoda; otthoni tevékenység, közlekedés; az utca; az állatok; foglalkozások; játékok.

6.3.4 Vizuomotoros készségfejlesztés:

A nagymozgások és a finommotorika fejlődése egymással szoros kapcsolatban van. A mozgásos tanulás közben vizuális, akusztikus, kinezetikus, taktilis ingerek fejlesztik a percepciót, hatnak a kognitív funkciókra, a beszédre, segítik a manipulációt.

A vizuális percepció által alakul a látás, tapintás és mozgásérzet együttes szabályozása. Amikor a gyermek kezét kívánjuk alkalmassá tenni az egyszerű feladatok elvégzésére, ábrázolásra, elsősorban az érzékelés - észlelés fejlesztését kell végeznünk. Ugyanakkor az ujjak, a kéz ügyesedésével kialakult szem - kéz koordinációval fejlődik a forma, szín, nagyság megkülönböztető képesség, a taktilis érzékelés, a soralkotás, osztályozás, elrendezés, alak - háttér differenciáló képessége is finomul.

A testséma fejlődése is szoros kapcsolatban van a mozgás, azon belül a finommotorika fejlődésével is. Megtanulja a saját testén való tájékozódást is.

A szem - kéz koordináció fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szem fixáló mozgásának kialakítása, az alakkonstancia, az alak-háttér felfogó képesség, a téri irányok, térbeli viszonylatok fejlesztése. Mindehhez meg kell erősíteni az érzékelő apparátust, fejleszteni kell a motoros folyamatokat és a nyelvi képességeket. A különböző fejlesztő játékokkal végzett manipuláció ügyesíti a gyermek finommotorikáját, de igazi alkotókedvüket a festéssel, nyomdázással, gyurmázással, tépéssel, rajzolással élhetik ki. E tevékenység során sikerélményhez jutnak, a gyermekek látják alkotásaik eredményét.

A motoros készségek és a percepció fejlettsége alapvető szerepet játszanak a kognitív képességek kialakulásában. A sérült gyermekeknél a mozgásszerveződés különböző zavarai gyakran társulnak az észlelés különböző tartományainak zavarával. A vizuális észlelés képessége erősen befolyásolja a gyermek érzelmi stabilitását.

A gyermekek mozgásos ügyetlensége a manualitásban is megjelenik. A kézfejlődés üteme lassabb, óvodáskorban is többnyire marokra fogja a tárgyakat. Lassan alakul ki háromujjas és csak hosszas gyakorlás után a kétujjas fogás. A két kéz együttes mozgása, a test középvonalának átlépése nehézséget jelent. A kognitív funkciók sérülése, a pontatlan megfigyelés, a célirányos mozgások kivitelezésének nehézségei, a hibás vizuális emlékezet, a kialakulatlan dominancia, a tartós figyelem, a feladattartás gyengesége, szétszórtságuk, nyugtalan magatartásuk nehezíti az ismeretszerzést. A finommozgást igénylő feladatokat erőtlén, pontatlan mozgáskoordinációval oldják meg.

A vizuomotoros fejlesztés feladata: olyan tanulási helyzet létrehozása, ahol az ingerek sokoldalú felvétele, szelekciója biztosított.

Fejlesztő játékok, eszközök kiválasztásával törekedni kell a pontos megfigyelésre, megtanítani a tárgyak fixálását. Megismerik a különböző eszközök osztályozását színek, formák, nagyság, súly alapján. Ismerkednek a pontos illesztéssel. Azonos tárgyakat csoportosítanak, különbségeket vesznek észre. Párosítanak, ritmikus sort alkotnak. Az alakállandóság fejlesztését segítik a tapintásos gyakorlatok, az azonos tárgyak válogatása

illetve az egyszerű mértani formák osztályozása. Fejlesztik a vizuális megfigyelő képességet, a lényeges jegyek felismerésének képességét. Ujjtornával ügyesítik a kéz ujjait és az önkiszolgálási feladatok végrehajtása, az egyszerű munkatevékenységek is alkalmat adnak a gyakorlásra. A szem-kéz koordináció, az alak-háttér differenciáló képesség, az alak-konstancia, a testséma fejlesztés, az ujjak és kéz ügyesítése mellett a gyermek ábrázoló képességét is fejlesztik. Különböző anyagok, technikák megismertetésével, együttes tevékenységgel tesszük őket alkalmassá arra, hogy örömeiket, élményeiket rajzzal, festéssel, mintázással is ki tudják fejezni.

Feladatai:

- A vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése.
- A szem-kéz koordináció.
- Alak-háttér felismerő képesség fejlesztése.
- A téri tájékozódás fejlesztése.
- A helyes ceruzafogás megtanítása.
- Az ábrázoló kedv felkeltése.
- Technikák, eszközök megismertetése.
- Alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

Formája: csoportos, egyéni

Ideje: heti 3 foglalkozás

Időtartama: 15 - 20 perc

Területei: mintázás, festés, nyomdázás, papírmunka, rajzolás, vegyes technikák.

6.3.5 Játékra nevelés:

Az óvodás korú gyermekek személyiség fejlődésében meghatározó szerepe van a játéknak, amely a gyermeki fejlődés velejárója. Játéktevékenységében tükröződik a gyermeket körülvevő környezet, cselekedeteiben ismert szituációkat utánoz. Pozitív élményei újra és újra megjelennek a játékban, de kudarcai is feloldást nyerhetnek. A viselkedési szabályok, a társakkal, felnőttekkel való kapcsolat elmélyítésére is tág teret nyújt. A játék alkalmas arra, hogy egyébe szervezze az értelmi, érzelmi és társas folyamatokat. Nem csupán szabadidős tevékenységet jelent, hanem jelen van minden célzott foglalkozáson, ismeretszerző funkcióval bír, nélkülözhetetlen a beszédfejlesztésnél, a mozgásnevelésnél, a finommotorika fejlesztésénél.

A játékra nevelés együttjátszást, együttes cselekedtetést jelent, ahol az óvoda-, gyógypedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékkezdemenyyezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át. Játék közben lehetőség nyílik a gyermek mozgásigényének kielésére épp-úgy, mint a különböző eszközök, anyagok megismerésére. Alkalmat ad arra is, hogy a veszélyérzettel nem mindig rendelkező gyermek megtanulja, hogy vannak balesetveszélyes helyzetek, megismerje lehetősége korlátait, ugyanakkor saját magáról is ismeretek szerez.

A sérült gyermek játékát nem az életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. Tükrözi a gyermekek egyéni, sérülés okozta elmaradását, értelmi állapotát. Sokszor hiányzik belőlük a természetes kíváncsiság, a kreativitás, az alkotás vágya, a fantázia. A már megtanult játékot önmaguktól nem fejlesztik tovább, megrekednek egy adott tevékenységnél.

Gyakran hiányzik a kezdeményezés, igényli a felnőtt irányítását, jelenlétét. Meghatározza a játékszintjüket, játékkedvüket a fejlettségükön túl a gyermekek előélete, a családjukban szokásos viselkedési módok, körülmények, hogy egyedül játszik-e vagy felnőttel, testvérrel.

A sajátos nevelési igényű gyermek, napi tevékenységének legfontosabb eleme a játék, az értelmes, örömszerző játékos tevékenység. Ez a tevékenység szervesen kapcsolódik az óvodai foglalkozásokhoz. A tanult játékos tevékenységek, játékszituációk segítik az egyéb foglalkozások eredményességét. Miközben játszik, megismeri a környező világot és az emberi viszonylatokat. Egyben az ismeretek rögzítésének eszköze.

E fejlesztési terület **célja:** a gyermek játéktevékenységében egyre több legyen az olyan elem, amely önálló elgondolásból, a tanult formák alkalmazásából születik.

A játéknevelés az adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő tevékenység. A gyermek adott tevékenységéből kiindulva indirekt kezdeményezésbe igyekszünk őket bevonni. A megtanult játékokat beépítjük a többi foglalkozásba is.

Feladatai:

- Az adekvát játékhasználat elsajátíttatása.
- A gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése.
- Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása.
- Énekes-verses népi játékok játszása.

Formája: csoportos, esetleg egyéni

Ideje: heti 3 alkalom

Időtartama: 10 - 15 perc

Területei: finommotorikát fejlesztő játékok, megismerő tevékenységet fejlesztő játékok, mozgásos játékok, szabadtéri játékok, szerepjáték elemei, barkácsolás

6.3.6 Zenei nevelés:

A sérült gyermek életét végigkíséri a zene megnyugtató, elringató, figyelemfelkeltő, motiváló ereje. A beszéd és a zene szoros kapcsolata, a beszéd tempója, a ritmus, a hanglejtés, a hanghordozás, a hangmagasság különös jelentőségű.

Az éneklés a felnőtt és gyermek közötti személyes kapcsolatot elmélyíti, közös örömszerzésük forrása. A gyermekek nem mindig értik a dalok mondanivalóját, de érzik ritmusát, élvezik dallamát, tempóját, a keletkező meleg hangulatot. A gyakorlások, ismétlések során várják a "csattanót". A játékos együttléteknél a testi kapcsolatnak is fontos a szerepe.

A gyermek képzelete fejlődésével ő is utánozza a felnőttet, eljátssza babával, társaival az ismert dalt.

A mindennapok során számtalan mód nyílik az éneklésre. A motiváción túl meséskönyv nézegetésekor körjáték játszásánál, altatásnál. A közös éneklésen túl az élő zene, hangszerek is szerepet kapnak az óvodában. A felnőtt hangszeres játékába szívesen bekapcsolódnak a gyermekek, maguk is megszólaltatnak hangszereket, a közös éneklést egyenletes lüktetéssel kísérik, tapsolnak, dobolnak, körbe járnak a dalra. A kedvenc énekeket, mondókákat megpróbálják énekelni, dúdolni, imitálni. Sokszor csak a dallam foszlányai ismerhetők fel és a dalt kísérő mozdulat mutatóásával jelzi a gyermek, mit szeretne hallani.

A sérült gyermekek beszédfejlesztésénél is fontosak a mondókák, énekek. Sokszor ezek kulcsszavai jelentik a gyermekek első önálló szavait is. A ritmusfejlesztés során az egyenletes lüktetésen túl érzékeltetik a gyors és lassú ritmust, a magas és mély hangokat. Az óvodás korú gyermekek szívesen énekelnek, sok mondókát ismernek, képesek a dallam alapján felismerni kedvenc dalaikat, szívesen vesznek részt mozgásos, énekes játékokban.

A zenei nevelés feladata a harmonikus személyiségfejlődés érdekében:

- Az egyszerű ritmusú versek, mondókák segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése.
- A zenei érdeklődés felkeltése.
- A környezet hangjainak felismerése, differenciálása.
- Utánzásra készítés, ritmusérzék fejlesztése, hangulatkeltés, motiválás.
- Zenehallgatás megszerettetése.

Formája: csoportos, egyéni

Idéje: alkalomszerűen, illetve heti 2 alkalommal

Időtartama: a gyermek igényének megfelelően 5 - 10 perc

6.3.7 Egyéni fejlesztés:

A sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekek egyéni fejlesztése az egész személyiségüket erősítő, támogató, kiegyenlítő, esetleg tehetséggondozó tevékenység, a megismerési folyamat, és a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében. A képesség fejlesztéseket ahhoz a szinthez kapcsolva kezdjük el, ahol a gyermek még biztonságosan mozog, s a tudása már készségszintű, így válik lehetőséggé számára az eredményes feladatvégzés.

Az egyéni fejlesztésnél éppen a gyermekek sokfélesége miatt témaköröket nem jelölünk meg.

Minden képességfejlesztés hat a gyermekek észlelésére, emlékezetére, figyelmére, beszédére, gondolkodására egyaránt.

A részterületek fejlesztése nem öncélú funkció tréningek, hanem a sérült gyermekek egész személyiségét fejlesztő tevékenységek, melyek segítik:

- Az esetleges társulási sérülésekből adódó problémák kiküszöbölését.
- A taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növeli az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszti a modális, intermodális, szeriális észlelést.
- A figyelmet, az emlékezet fejlesztését a nyelvi zavarok kiküszöbölését, a beszédszervek ügyesítését, a beszédindítást.
- A formaészlelést, alak-háttér differenciáló képességet, a látási-, hallási diszkriminációs készség fejlesztését.
- A finommotoros-, és formakivitelező készséget.
- Fokozza a megfigyelőkészséget.
- A kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés /nagyság, szín, forma szerint/, analógiák, a rész-egész viszony észrevételét az analízis- szintetizáló készséget.

Fontos, hogy a csoportos és egyéni fejlesztés összhangban, az utóbbi egyénre szabott legyen, hogy kellő időt biztosítson a gyakorlásra, s ne nélkülözze a gyógypedagógiai tudatosságot.

Célja: A gyermek sajátos nevelési igényéhez, a képesség-struktúra egyenlenségéhez igazodó, kiegészítő speciális terápiákat alkalmazó sérülésspecifikus fejlesztés.

Feladata: a taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva az együttműködő készség, a kitartás, feladattartás, fejlesztése, észlelés növelése.

Formája: individuális képességfejlesztés

Ideje: naponta

Időtartama: 5 - 15 perc a gyermek állapotától, az adott tevékenységtől függően

Területei: mozgásfejlesztésre irányuló, beszédindítást segítő és a megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok

6.4 Szervezeti és időkeretek

Intézményünk óvodai csoportjába a gyermekek három éves koruktól a szülők kérésére, védőnői, gyermekorvosi, a korai fejlesztő központ és a nevelési tanácsadó javaslatára, a Tanulási Képességet Vizsgáló Rehabilitációs és Szakértői Bizottság véleménye alapján kerülhet.

A gyermek utoljára abban az évben kezdhet óvodai nevelési évet, amelyben a hetedik életévét betölti. A hetedik életévét betöltött gyermek akkor kezdhet újabb nevelési évet az óvodában, ha augusztus 31. után született, és a nevelési tanácsadó vagy a szakértői és rehabilitációs bizottság javasolja azt. A nevelési tanácsadó vagy a szakértői és rehabilitációs bizottság ilyen javaslatot a szülő kérésére és az óvoda egyetértésével tehet. A tanköteles gyermekek a Tanulási képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán vesznek részt. A Bizottság, a gyermekkel foglalkozó pedagógus és a szülő véleménye alapján kezdeni meg a gyermek tanulmányait általában a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő általános iskolában vagy integrált keretek között a többségi általános iskolában. A csoportlétszám 6-8 fő.

Pedagógiai programunk legfőbb jellemzője a rugalmasság. Ez egyrészt jelenti az év folyamán az egyes tevékenységek aránybeli eltolódását éppúgy, mint a napirenden belüli rugalmas kereteket. Az óvoda-, gyógypedagógus dönti el a gyermekcsoport ismerete alapján, hogy, melyik tevékenységi formát választja, hogy azok mennyi ideig tartanak. A tevékenységek egymással szoros kapcsolatban állnak, a témakörök az évszakok köré csoportosulnak, feldolgozásuk minden esetben, játékos formában történik.

Az éves munkaterv igazodik az intézményünk programjaihoz. Tervezése havonta történik, melyeket heti időkeretekre tagolunk.

A sajátos nevelési igényű, óvodás korú gyermekek spontán tanulási folyamatának sérülése indokolja, hogy az irányított csoportos tevékenységek, mikrocsoportos és egyéni fejlesztő foglalkozások váltsák egymást. Mindezek mellett az elmélyült játéktevékenység lehetőségeit is biztosítanunk kell. Az egész napos tevékenység során meg kell teremtenünk a

megfelelő kereteket a mozgásigény kielégítésére csoportos foglalkozások, szabadban végzett játék, tornázás, kirándulás segítségével, azzal a céllal, hogy a gyermek természetes igényévé váljon, beépüljön szokásrendszerébe. A sajátos nevelési igényű kisgyermek életében a napi ritmuson túl a megszokott kereteknek is nagy jelentősége van.

6.5 A foglalkozások heti rendszeressége

Tevékenység	Heti előfordulás	Tevékenységi forma
Anyanyelvi nevelés	öt alkalom	Csoportos, egyéni
Mozgásfejlesztés	öt alkalom	Csoportos
Önkiszolgálásra nevelés	öt alkalom	Egyéni, csoportos
Vizuomotoros fejlesztés	három alkalom	Csoportos, egyéni
Játékra nevelés	három alkalom	Csoportos, egyéni
Zenei nevelés	kettő alkalom	Csoportos, egyéni
Egyéni fejlesztés	öt alkalom	Egyéni

A szokásrend, a mindennapok ritmikus ismétlődései tagolják óvodánk életét. Az óvodáskorú gyermek igényli az ismert és áttekinthető, ismétlésekkel tagolt napirendet, a biztos támpontokat.

6.6 Az óvoda napirendje

07.00 – 09.00	Gyermekek fogadása, szabad játék
09.00 – 09.45	Irányított tevékenységek, kiegészítő terápiák
09.45 – 10.00	Tisztálkodás, terítés, tízórai
10.00 – 10.30	Irányított tevékenységek, kiegészítő terápiák
10.45 – 11.30	Levegőzés, szabadtéri játékok
11.30 – 11.45	Tisztálkodás
11.45 - 12.15	Terítés, ebéd
12.15 - 12.30	Tisztálkodás, fogmosás, ágyazás
12.30 – 14.00	Mese, alvás, pihenés
14.00 – 14.15	Öltözés, teremrendezés
14.15 – 14.30	Terítés, uzsonna
14.30 - 16.00	Szabad vagy irányított játék

A napirend csupán egy keret. Rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően.

A gyógypedagógus fejlesztő munkáját segíti a gyógypedagógiai asszisztens, aki a gyermekek szabad játékát is képes irányítani, segíteni.

Az egyes tevékenységek időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek napi állapotától: így 5 - 15 - 20 perces foglalkozások lehetnek.

A tevékenységek azonos rítusok szerint indulnak: teremrendezés, énekes névsorolvasás, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése.

A tevékenységi formák ritmikusan ismétlődnek, a gyakorlásra, az ismétlésre kellő időt biztosítunk, a gyermek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

A tematikus feldolgozásnak megfelelően az egyes témák feldolgozási ideje egy hét, vagy ennél hosszabb ideig is tarthat.

A szorgalmi idő szeptember1-től, június közepéig tart.

6.7 Ellenőrzés, értékelés, mérés

A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése

A pedagógiai megfigyeléseket a tanév elején írásban rögzítjük. Mindezek alapján készítjük el a gyermek **egyéni fejlesztési tervét**, amely a következő területek vizsgálatát érinti: magatartás, mozgás, beszéd - kommunikáció, finommotorika, megismerőtevékenység, játék, általános tájékozottság, önkiszolgálás.

A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése az egyéni fejlesztési tervekkel történik, mely az év eleji állapotfelmérést, és a nevelési év közben bekövetkezett változásokat, tartalmazza. A szülők a napi beszélgetések, a szülői értekezletek során győződhetnek meg gyermekük fejlődéséről.

A fejlődési szint megállapítása a Strassmeier féle fejlődési skála alapján is felvehető: ezt az egyre heterogénebb csoportösszetétel teszi indokolttá. A felmérés készség szint felmérő lapokat tartalmaz, melynek területei:

- önellátás – szociális fejlődés
- finommotorika
- nagymozgások
- nyelv és beszéd
- gondolkodás
- érzékelés, észlelés

A diagramm segítségével egyértelműen feltérképezhető a gyermekek profilja, a fejlesztésre szoruló területek.

Diagnosztikus mérési eszközök

A mérőeszközök részletes leírását lásd külön fejezetben.

6.8 Tárgyi feltételek

A speciális feladatokra alkalmazni lehet gyógytornászt, logopédust, úszás-oktatót, a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően. Csoportszoba, fejlesztő szobák, gyermekmosdó zuhanyozóval, gyermek és felnőtt öltöző, nevelői szoba, ünnepélyek lebonyolítására szolgáló közös helyiség, jól felszerelt tornaszoba, tágas udvar.

A csoportszobában az előírásnak megfelelő óvodai berendezésen túl fejlesztő játékok, speciális audiovizuális eszközök, mozgásfejlesztést segítő eszközök Bobath labdák, AYRES, WESCO eszközök, a finommotorika fejlesztést segítő játékok, logopédiai eszközök találhatók.

6.9 Gyermek-és ifjúságvédelem

Az óvodai nevelés gyermek-és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységét pedagógiai programunk 3.9. fejezete részletesen tárgyalja.

6.10 Együttműködési formák

A szülő, gyermek és óvodapedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségei pedagógiai programunk 3.12. fejezete tartalmazza.

7. HELYI TANTERV – ÁLTALÁNOS ISKOLA

7.1 Helyi tanterv a sajátos nevelési igényű, enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

7.1.1 Alapelv és pedagógiai koncepció

A sajátos nevelési igényű, enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóink neveléséhez készült helyi tantervünk kidolgozásához alapul vettük a 110/2012. (VI.4.)

Kormányrendelet 5/2020 (I.31.) módosítást.

2020/2021. tanévre való felkészüléskor a következő irányvonalat vettük figyelembe:

-A „sajátos nevelési igényű tanulók óvodai nevelésének és iskolai oktatásának irányelve” 32/2012.(X.8) EMMI rendelet 1-2 melléklet

-A „Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés- oktatása” 32/2012. (X.8) EMMI rendelet 3. melléklet

- kerettanterv oktatas.hu oldalon feltöltött dokumentum alapján)

- a) Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára alsó tagozat 1-4 évfolyam**
- b) Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára felső tagozat 5-8 évfolyam**
- c) Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8 évfolyam számára**
- d) Közismereti kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve.**
- e) Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9-10 évfolyamos közismereti kerettanterv.**
- f) Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók négy évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9-12 évfolyamos közismereti kerettanterv.**
- g) Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9–10. évfolyamának közismereti kerettanterve**
- h) Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11–12. évfolyamos közismereti kerettanterve**

- i) A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9–10. évfolyamának közismereti kerettanterve**
- j) Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11–12. évfolyamának közismereti kerettanterve**
- k) Készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervek a készségfejlesztő iskolák számára**

A fogyatékos tanulóink sajátos nevelési szükségletei jelentős mértékben eltérnek egymástól, azonban tudomásul kell vennünk, hogy a közoktatás nem lehet a párhuzamosan folyó egyéni neveléseknek az intézményesített formája. Így a helyi tantervünkben ezen kettőség együttes kezelésének kívánunk megfelelni. Pedagógiai meggyőződésünk szerint az Irányelv V. fejezetének átdolgozott változatában, a nevelési és oktatási tartalmak, célok, eljárások, a közös tudás-, műveltség-, készség-, képesség-, kompetencia területein vannak olyan közös elemek, amelyek elsajátítása nélkül egyetlen tanulóink sem lehet sikeres a szakmatanulás, az önálló életvezetés, az eredményes társadalmi integráció megvalósításában.

A szakmai közösségeket alkotó gyógypedagógusok folyamatos együttműködésében válik értékke a helyi tanterv. Helyi tantervünk és iskolai munkánk annyit ér, amilyen mértékben az átadott ismeretek, a nevelés és fejlesztés a sajátos nevelési igényű tanuló személyiségébe beépül, alkalmazható tudássá válik.

A helyi tantervi célok és feladatok kidolgozásánál most is mint korábban építettünk a Nemzeti Alaptanterv közös-, általános- és részletes követelményeire. A közös követelményeket valamennyi tantárgy tananyagába beépítettük, a nevelés céljaként és feladataként is értelmeztük.

A módosított Nemzeti Alaptanterv az iskolai nevelés-oktatás alapvető céljai fejezetben részletesen tárgyalja a kulcskompetenciák fejlesztésének fontosságát. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Az oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok, és különösen a sérült személyek megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a saját sorsuk alakításához. Ezek a kulcskompetenciák, az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia, a természettudományos kompetencia, a digitális kompetencia, a hatékony, önálló tanulás, a szociális és állampolgári kompetencia, a kezdeményezőképesség, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség. Az egyes kulcskompetenciákhoz tartozó szükséges ismeretek, képességek, attitűdök részben fedik egymást, és egymásba fonódnak.

A kiemelt fejlesztési feladatok a kulcskompetenciákra épülnek, összekötik a műveltségterületek bevezetőit és feladatait, melyek az énkép és önismeret, hon- és népismeret, európai azonosságtudat – egyetemes kultúra, aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, gazdasági nevelés, környezettudatosságra nevelés, a tanulás tanítása, testi és lelki egészség, és felkészülés a felnőtt lét szerepeire.

A részletes fejlesztési követelmények, a kompetenciák köre jelentős eltérést mutat a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazottaktól. A tanulók egyedi sajátossága nem teszi lehetővé a megjelölt követelményszint, kompetencia kialakítását. A fejlesztési követelmények az adott tantárgy céljához, feladatához illesztetten épül be a tantárgyi tartalomba, a tevékenység- és feladatrendszerbe, az egyes évfolyamok tantárgyainak követelményeibe. A helyi tantervünk tantárgy és óratervének összeállításában támaszkodtunk a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvére, az EMMI rendeletre és az eddig érvényben lévő Köznevelési Törvény 52§ intézményünkre vonatkozó bekezdéseire.

Tantárgyi összevonást (tananyag összevonást) alkalmaztunk a tantárgyak és modul tantárgyak esetében. Integrált tantárgyi feldolgozással éltünk a Rajz és kézművesség, az Életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgynál az 1-2. évfolyamon.

Helyi tantervünkben kiemelten kezeljük a tanulók mozgásállapotának javítását, fejlesztését, a sportra, a sportjátékokra, az örömteli mozgásra szánt időkeret növelését valamennyi évfolyamon. Ezt támogatja a 2012.szeptemberétől bevezetett mindennapos testnevelés (felmenő rendszer). A Nevelési Programunkban hangsúlyozottan megfogalmaztuk a preferált nevelési területeket, a nevelési értékeket, ezekhez fűződő tartalmakat, feladatokat, tevékenységi köröket.

A helyi tantervünkben a személyiségfejlesztést egységes, komplex feladatként kezeljük és a nevelés-oktatás egész folyamatában a gyermeki sajátosságokból, a sérültségből adódó előnytelen különbségek csökkentésére, rehabilitációjára törekszünk. Elveinket tükrözi, hogy a helyi tantervünkben a mindenki számára szükséges kompetenciákat, az állapotuknak megfelelő műveltséget kínálunk a tanulóknak rejlő lehetőségek optimális kibontakoztatása érdekében. Céljaink elérését segítik az egyéni, speciális szükségletre igazított terápiás eljárások, a tanítás-tanulás egész folyamatát átölelő differenciált tanulásszervezési formák, megoldások és a köznevelési törvényben, az Irányelvben rögzített méltányosságok: hosszabb időkeretek a követelmények teljesítésében, eseti, átmeneti vagy tartós mentesítés a követelmények alól.

7.1.2 Óraterv a Bevezető szakasz 1-2. évfolyamára a kerettantervi ajánlás alapján

Tantárgyak	1. évfolyam		2. évfolyam	
	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	7	259	7	259
Matematika	4	148	4	148
Környezetismeret	2	74	2	74
Ének – zene	1	37	1	37
Rajz és kézművesség	3	111	3	111
Életvitel és gyakorlati ismeretek				
Testnevelés és sport	5	185	5	185
Erkölcstan	1	37	1	37
Szabadon tervezhető órakeret	2	74	2	74
Kötelező tanórai foglalkozás 2011.évi CXC tv.	25 óra		25 óra	
Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás 2011.évi CXC tv. 6. melléklet	3 óra		3 óra	
Tanulói óraterh hetente	28 óra		28 óra	

- Tananyagösszevonás – „Rajz és kézművesség”, valamint „Életvitel és gyakorlati ismeretek” tantárgynál + 1 óra az Ének-zene terhére
- A szabadon választható órakereten belül az adott osztályban az előre haladás érdekében un. „korrepetálás” „felzárkóztatás” történhet, mindig a tanulók képességét figyelembe véve
- A 2020/2021 tanévtől kifutó rendszerben.

7.1.3 Óraterv a Kezdő szakasz 3-4. évfolyamára a kerettantervi ajánlás alapján

Tantárgyak	3. évfolyam		4. évfolyam	
	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	6	222	7	259
Matematika	3	111	4	148
Környezetismeret	2	74	2	74
Ének – zene	1	37	1	37
Rajz és kézművesség	/2	74	2	74
Életvitel és gyakorlati ismeretek	2	74	2	74
Testnevelés és sport	5	185	5	185
Erkölcstan	1		1	37
Informatika	1		1	37
Szabadon tervezhető órakeret	2		2	
Kötelező tanórai foglalkozás	25 óra		27 óra	
2011.évi CXC tv.				
Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás	3 óra		3 óra	
2011.évi CXC tv.				
Tanulói óraterh hetente	28 óra		30 óra	

- A szabadon tervezhető órakeret a 3 évfolyamnál felhasználható a magyar nyelv és irodalom, matematika órákra.
- A rajz- és vizuális kultúra és életvitel tárgyaknál tananyag összevonásra kerül sor mindkét évfolyamnál. +1 óra az ének-zene terhére.
- A 4. évfolyamon szabadon választható órakereten belül az adott osztályban az előre haladás érdekében ún. „korrepetálás” „felzárkóztatás” történhet, mindig a tanulók képességét figyelembe véve.
- A 2020/2021 tanévtől kifutó rendszerben.

7.1.4 Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára

1.4.1 Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat, 1–4. évfolyam

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6*	7*
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2*	2*
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

- A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.
- A 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben.
- * A 3-4 évfolyamon a magyar nyelv és irodalom órászáma 1 órával emelkedik a szabadon felhasználható órakeret terhére.
- A 2020/2021. tanévtől a szabadon tervezhető órák a következő módon alakulnak:
 - 1. évfolyam: 1 környezetismeret, 1 digitális kultúra előkészítés
 - 2. évfolyam: 1 környezetismeret, 1 digitális kultúra előkészítés
 - 3. évfolyam: 1 matematika
 - 4. évfolyam: 1 környezetismeret

1.4.2 Óraterv az Alapozó szakasz 5-6. évfolyamára a kerettantervi ajánlás alapján

Tantárgyak	5. évfolyam		6. évfolyam	
	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	5	185	4	185
Történelem és társadalmi ismeretek	2	74	2	74
Matematika	4	148	4	148
Természetismeret	2	74	2	74
Földrajz			1	37
Ének – zene	1	37	2	37
Rajz és kézművesség	2	74	2	37
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1	37	1	111
Testnevelés és sport	5	185	5	92.5
Osztályfőnöki	1	37	1	37
Informatika	1	37	1*	
Erkölcstan	1	37	1	
Hon- és népismeret	1	37	-	
Szabadon tervezhető órakeret	2	74	2	
Kötelező tanórai foglalkozás 2011.évi CXC tv.	28 óra		28 óra	
Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás 2011.évi CXC tv.	3 óra		3 óra	
Tanulói óraterh hetente	31 óra		31 óra	

- Az 5. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom óraszama 1 órával emelkedik az ének-zene terhére.
- A szabadon tervezhető órakereten belül választható a tánc és drámapedagógia.
- A 2020/2021 tanévtől kifutó rendszerben.

1.4.3 Óraterv a Fejlesztő szakasz 7-8. évfolyamára a kerettantervi ajánlás alapján

Tantárgyak	7. évfolyam		8. évfolyam	
	Heti óraszám	Éves óraszám	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	4	148	4	148
Idegen nyelv	2	74	2	74
Történelem és társadalmi ismeretek	2	74	2	74
Matematika	4	148	4	148
Erkölcstan	1	37	1	37
Informatika	1	37	1	37
Természetismeret Biológia, egészségtan – Kémia – Fizika	4	148	4	148
Földrajz	1	37	2	74
Ének – zene	1	37	1	37
Rajz és kézművesség	1	37	1	37
Életvitel és gyakorlati ismeretek	2	74	1	37
Testnevelés és sport	5	185	5	185
Osztályfőnöki	1	37	1	37
Szabadon tervezhető órakeret	2	74	2	74
Kötelező tanórai foglalkozás 2011.évi CXC tv.	31 óra		31 óra	
Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás 2011.évi CXC tv.	4 óra		4 óra	
Tanulói óraterh hetente	35 óra		35óra	

- A szabadon tervezhető órakereten belül választható a tánc és drámapedagógia
- A 2020/2021 tanévtől kifutó rendszerben.

1.4.4 Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam**Kötelező tantárgyak és óraszámok**

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-*	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2*	144	2	2**	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

- A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.
- A 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben.
- * 6. évfolyamon 1 tanórán beépítésre kerül a hon és népismeret tantárgy oktatása a szabadon választható órakeret terhére.
- ** 7. évfolyamon 1 tanórán beépítésre kerül a dráma és színház tantárgy oktatása a szabadon választható órakeret terhére.
- A 2020/2021. tanévtől a szabadon tervezhető órák a következő módon alakulnak:
5. évfolyam: 1 óra digitális kompetencia fejlesztés, 1 óra természetismeret
6. évfolyam: 1 óra digitális kompetencia fejlesztés
7. évfolyam: 1 óra digitális kompetencia fejlesztés
8. évfolyam: 1 óra digitális kompetencia fejlesztés, 1 óra gazdasági ismeretek

7.1.5 Összesített óraterv

(megjegyzés: habilitációs és rehabilitációs órakeret megállapításánál szeretnénk a korábbi törvényi szabályozást figyelembe venni. Ez a táblázat az eddig alkalmazott órakeret alapján készült. A 2011. évi CXCV. TV meghatározza a rehab órák számát a 6. mellékletben)

Évfolyam	Kötelező tanórai foglalkozás Közoikt. Tv. 52.§ (3)	Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás Közoikt. Tv. 52.§ (6)	Nem kötelező tanórai foglalkozások (választható) Közoikt. Tv. 52.§ (7)	1-3 tanuló részére szervezett tehetséggondozás, felzárkóztatás Közoikt. Tv. 52.§ (11) c.
Integrációs csoport	23	15%	10%	12%
1.	20	15%	10%	12%
2.	20	15%	10%	12%
3.	20	15%	10%	12%
4.	22.5	15%	10%	12%
5.	22.5	15%	25%	12%
6.	22.5	15%	25%	12%
7.	25	15%	30%	12%
8.	25	15%	30%	12%

	A	B			C			D	E				
1	évfolyam	gyermek, tanuló heti óraszámja			osztályok heti időkerete			nemzeti-ségi iskolai nevelés-oktatás többlet tanórai foglalkozásainak száma	sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma				
2		BA testnevelés nélkül	BB testnevelés	BC órák testneveléssel	CA engedélyezett	CB a hittan többlet órakerete egyházi intézményekben	CC 6 és 8 évf. gimnázium többlet-órai	DA nemzeti-ség	EA értelmi fogyatékos	EB gyengénlátó	EC vak, nagyothalló, mozgás- és beszéd-fogyatékos	EE siket és autista	EF egyéb
3	óvoda	61		61	61	2							
4	első évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
5	második évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
6	harmadik évfolyam	20	5	25	52	1		2	3	7	8	10	3
7	negyedik évfolyam	22	5	27	55	1		2	3	7	8	11	3
8	ötödik évfolyam	23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3
9	hatodik évfolyam	23	5	28	51	1	2	2	3	8	9	11	3
10	hetedik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4
11	nyolcadik évfolyam	26	5	31	56	1	2	2	4	8	10	12	4
12	Nyelvi előkészítő és Híd-évfolyamok	25	5	30	56	2		3	4	9	10	13	4
13	kilencedik évfolyam	30	5	35	57	2	2	3	4	9	10	13	4
14	tizedik évfolyam	31	5	36	57	2	2	3	4	9	11	14	4
15	tizenegyedik évfolyam	30	5	35	58	2	2	3	5	11	12	15	5
16	tizenkettedik évfolyam	30	5	35	58	2	2	3	5	11	12	15	5

Habilitációs és rehabilitációs órakeret

- beszéd-fogyatékos tanulók logopédiai ellátása: 40% 32 óra
- mozgás-fogyatékos tanulók konduktív pedagógiai ellátása: 40% 8 óra
- autista tanulók egyéni fejlesztése: 50% 10 óra

Gyógytestnevelés megszervezése Köznevelési Törvény 52.§ (8) alapján heti 12 óra.

7.2 Helyi tanterv a sajátos nevelési igényű, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára

7.2.1 Alapelv és pedagógiai koncepció

A sajátos nevelési igényű, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók személyiségfejlődését jelentősen módosítja a kommunikáció, a beszéd fejlődésének hiányos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassú tanulási tempó, a figyelem ingadozása és az alacsony fokú terhelhetőség.

A tanulók eredményes fejlesztése folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai segítségnyújtást igényel. A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szocializációs képességek, a pszichés funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani.

Az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség. A szenzorikus és mozgásos közlések befogadására fogékonyabbak a tanulók, ezért képi szemléletes rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel eredményesebb a fejlesztés. Tanulásuk, ismeretszerzésük tervezésekor számolni kell a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével. A tanulási tempó, a bevézés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését. A szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok fejlesztését, a nevelés - oktatás során folyamatosan szem előtt kell tartani. Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia) jelentős mértékben befolyásolják az egész személyiség fejlődését. A pedagógiai folyamat során tág teret biztosítunk a hátrányok kezelésére, az egyéni bánásmódra.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a csoport összetétele rendkívül heterogén. Ez a pedagógiai helyzet csak a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programokkal, pedagógiai többlétszolgáltatásokkal (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna logopédia, különféle terápiák) oldható meg optimálisan.

Az egyéni fejlesztési tervek elkészültéhez segítséget adhat a TARC, PAC1, PAC2 felmérések lehetősége a gyermekek egyéni adottságaihoz mérten. Ezen felmérések segítségével megtervezhető az egyéni fejlesztés 4 legalapvetőbb területe: szocializáció, praktikus tevékenység, kommunikáció, önkiszolgálás. Ezen kívül támpontot adhat a habilitáció -, rehabilitáció fejlesztési célkitűzéseikhez.

A 2000. szeptember 1-én a sajátos nevelési igényű, közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók alapfokú oktatására-nevelésére létrehozott összevont integrációs csoport számára a nevelőtestületünk a 2012/13. tanévig debreceni Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Intézmény számára összeállított helyei tantervet választotta és a helyi igényeknek, specialitásoknak megfelelően adaptálta.

7.2.2 Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés- oktatás-fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat			2	2	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és foglalkozás		3	3	3	3	3	3	4	4
Szabadon tervezhető órakeret		3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen		25+3	25+3	25+3	26+3	28+3	28+3	31+4	31+4

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

A szabadon tervezhető órakereten belül 3. évfolyamtól az informatika választása ajánlott.

A 2020/2021 tanévtől kifutó rendszerben.

7.2.3 Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1–8. évfolyam

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

7.2.4 *Értékelés sajátosságai*

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek iskolai értékelése során a tanulók tudását, attitűdjét, magatartását figyeljük meg, az egyénekre szabott követelményekhez viszonyítunk, és az önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat. Az értékelés nem csupán minősítés, hanem a célok, feladatok és meghatározott eszközök hatásának, a tanulói teljesítménynek, a nevelési eredményeknek a vizsgálata egyben, komplexen szemlélve.

Az értékelés formája szöveges.

Minősítések: 1-4. évfolyamig: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, fejlesztésre szorul

Minősítések: 5-8. évfolyam: jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen.

7.3 Helyi tanterv a pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista/autisztikus) gyermekek számára

7.3.1 *Alapelv és pedagógiai koncepció*

A pervazív zavarok és idegrendszer igen korai, feltehetően veleszületett (genetikai) ártalmának következményei. Mai ismeretek szerint az idegrendszer fejlődésének zavarából származó rendellenesség, melynek háttérben genetikai okok és az idegrendszert ért organikus károsodások állnak. Ez a sajátos állapot az egész személyiséget érinti. A korszerű értelmezés szerint az autizmus nem betegség, nem pszichózis, hanem egy életen át tartó fogyatékos állapot. Tünetei három nagyobb területen nyilvánulnak meg:

- a szociális kapcsolatok zavara: hiányzik belőlük az a gyors, ösztönös képesség, mellyel felismerné az érzelmi állapotokat. Mindezek alapján az emberi környezetet ő kilátástalannak, ijesztőnek, megérthetetlennek éli meg.
- a kommunikáció zavara: legjellemzőbb mutatója nem a beszéd hiánya, hanem hogy az egyéb kommunikatív csatornákat sem használja megfelelőképpen.
- speciális érdeklődő viselkedés: jellegzetesen az állandó, a kiszámítható dolgok érdeklik őket. Viselkedésüket, sőt játékukat is a cél nélküli, gépiesen ismétlődő mozgások töltik ki.

A segítség feltétele, hogy megkeressük viselkedésük okait, melyek legtöbbször nagyon-nagyon mélyen vannak, gyakran nem is tudjuk felfedezni őket, de mindenképpen meg kell

próbálnunk, hiszen mint minden embernek, nekik is sikerélményekre van szükségük, melyet a specifikus egyénre szabott fejlesztésben kaphatnak meg igazán.

Ehhez szükségük van:

- megértésre fejlesztésre
- környezet adaptálására egyénre szabott fejlesztési profilra, általános fejlesztési stratégiákra

A gyerekek sajátosságaihoz igazodva végezzük egyéni fejlesztésüket. Az eredményesség érdekében szükséges a támogató, együttműködő szülői-iskolai háttér és az állandó fejlesztés. E fejlődési rendellenesség kezelésének legfontosabb eszköze a speciális gyógypedagógiai egyéni megsegítés, melynek célja, hogy az autista személy zökkenőmentesebben illeszkedjék bele a környezetébe, aktívan és boldogan éljen saját képességei szerint. A fejlesztés legfontosabb területei a kommunikációs és szociális készségek fejlesztése mellett a legmagasabb önállóság kialakítása.

A budapesti Autizmus Kutatóközpont munkatársai által kidolgozott kerettanterv adaptálása a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően.

Beiskolázás, tanulók felvétele iskolánkba

Az autista tanulók felvétel a Győr-Moson-Sopron Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és a budapesti Autizmus Kutatóközpont szakvéleményei, valamint a –gyermek korosztályának megfelelő tanulócsoport integrációs lehetőségeit figyelembe véve– egyéni elbírálás alapján történik. A felvételnél figyelembe vesszük:

- a gyermek, tanuló szükségleteit
- a családok igényeit
- az intézményünk humán erőforrásait, tárgyi feltételeit

Az egyéni fejlesztés általános elvei:

- Rövid-közép és hosszú távú
- Autizmus specifikus
- Mentális korhoz is és a biológiaihoz is igazodó
- Egyéb tanulási zavarokat is figyelembe vesz.

. A tanterv alapján egyéni fejlesztési program készül, amely a tanuló életkora mellett figyelembe veszi autizmusa súlyosságát, mentális korát, egyenetlen képességprofilját.

7.3.2 *A nevelés és oktatás feladatai*

- A nevelés és oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányosságok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:
 - elemi pszichoszomatikus funkciók
 - szenzomotoros készségek
 - kommunikáció
 - kognitív készségek
- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként
- Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek messzemenő figyelembevételével.
- A deviáns fejlődésmentből következő zavaró, vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése, kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítése.

7.3.3 *Óraterv*

A tanulók számára speciális szükségleteiknek megfelelően egyénre szabott napirend készül, melyben az órák egyéni, önálló vagy irányított foglalkozások formájában szerepelnek. Az egyes tantárgyakra, foglalkozásokra rendelkezésre álló órakeret a tanulók napirendjében jelenik meg. Az Pervazív fejlődési zavarral diagnosztizált tanulók esetében a fő fejlesztési eszköz a jól felszerelt, autista fejlesztő szoba, kódos sarokkal.

A mérés, értékelés formái, a magasabb évfolyamokba lépés feltételei

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát. A tanulók teljesítményének minősítésére félévkor és az évvégén szóveges értékelés készül, fokozatai: sokat fejlődött, fejlődött, részterületen fejlődött, változatlan, hanyatlott.

Az autista gyermekek számára az iskolai normák, elvárások felismerése és alkalmazása sérülésükből fakadóan akadályozott. Mivel az autizmusban éppen azok a készségek,

képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, ezért a magatartás és a szorgalom értékelése csak sajátos tartalommal valósulhat meg.

8. FEJLESZTŐ ISKOLAI REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAM

„Szeretni annyit jelent, mint igazán érdeklődni valaki iránt, figyelemmel fordulni felé. Tisztelni úgy, amilyen; sebeivel, sötétségével, de képességeivel és rejtett adományaival is.

Hinni benne, hogy képes növekedni, akarni, hogy előre haladjon. Bolondul remélni; 'Te nem vagy elveszett ember, tudsz növekedni, szép dolgokat csinálni – én bízom benned.' Örülni jelenlétének és szíve szépségének, akkor is, ha még nem látszik. Elfogadni, hogy mély és tartós kapcsolatot kössünk vele; gyöngeségei és sebezhetősége ellenére...”

Jean Vanier

8.1 Törvényi háttér

A törvényi szabályozás módosulásával lehetővé vált, hogy a társadalmi igények figyelembevételével, megfeleljünk azoknak az elvárásoknak, hogy intézményünkben az általános iskolai és speciális szakiskolai nevelési és oktatási feladatok ellátása mellett, a súlyosan sérült gyermekek számára az eddigi egyéni, fejlesztő felkészítési lehetőségeken túl, a nappali rendszerű ellátás keretei között számukra fejlesztő iskolai oktatást szervezzünk.

A fejlesztő iskolai oktatás megszervezésekor a korábbiakban figyelembe vettük a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. Törvényt, és módosításait. Az oktatási miniszter 22/2006. (V. 22.) OM rendeletét, mely a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005. (III. 1.) OM rendelet, mely kiegészült a Súlyosan halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelvével, valamint a Képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelettel, továbbá a 2011.évi CXCV tv-val.

8.2 Fejlesztő iskola tanulói

A fejlesztő iskola tanulói súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek. A súlyos és halmozott fogyatékoságuk hátterében a rendszerint korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll. Ez az egész életük során fennálló állapot, melyre jellemző, hogy a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés minimálisan két területén súlyos, vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében pszichofizikai teljesítményük eltér az átlagtól, tevékenységükben akadályozottá válnak és társadalmi részvételben, korlátozottak lehetnek.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulókat jellemezheti:

- Jelentősen átlag alatti intellektuális teljesítmény
- Gyakran súlyos, agyi eredetű mozgáskorlátozottság
- Az adaptív működés károsodása
- Kommunikációs zavar

Ezek a fejlődésbeli eltérések és tevékenységbeli akadályozottságok a pedagógiai megsegítés, nevelés, oktatás, fejlesztés szempontjából sajátos igényként jelentkeznek. A súlyos fokú organikus károsodásuk következtében környezetük egész életen át tartó gondoskodására, folyamatos, komplex segítségre szorulnak..

Személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében fejlesztő iskolai oktatásra van szükségük.

8.3 Fejlesztő iskola célja

- Énkép, önismeret kialakítása: A tanulók személyes identitástudatának, az önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásának, az önazonosság kialakításának megteremtése.
- A környezet fokozatos megismertetése: A tágabb világ fokozatos megismertetése, az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve a saját közvetlen egyéni megtapasztalás útján. Az eltérő szenzoros modalitások, a látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás közötti összefüggések és az általuk közvetített eltérő tartalmak elkülönítésének megtapasztalása.
- A testi és lelki egészség kialakítása: A megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatása, a szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kommunikatív, pedagógiai és terápiás megsegítése.

- Információs és kommunikációs kultúra fejlesztése: Az alternatív és augmentatív, a hiányzó kommunikációs készségek kompenzálásának segítése, a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az önállóság biztosítása érdekében.
- Kommunikáció és szociális interakció: A másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönös egymásra épülő fejlesztése. A kultúra alapvető fontosságú értékeinek számukra lehetséges közelségbe hozható részeinek megismertetése.
- Életkori sajátosságok megélésének biztosítása: A változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek kialakítása.
- Felkészítés a felnőtt lételre: A kiszolgáltatottság mértékének csökkentése.
- Önálló döntéshozatal lehetőségének biztosítása: Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesítésének, az önrendelkezésnek, a választás lehetőségének segítése.

8.4 A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelésének – oktatásának alapelvei

- Kommunikáció és interakció elve: A nevelési folyamat kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel, intenzív testi kontaktuson keresztül a kommunikatív szituációkra építve lehetségesek.
- Normalizáció és participáció elve: A képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedés elősegítése az életkoruknak megfelelő minták, életfeltételek, modellek hozzáférhetőségének biztosításával.
- Komplexitás, személyiségközpontúság, szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve: Az egyéni képességek, szükségletek, igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése.
- Kooperáció és tudatosság elve: A partnerek a kitűzött cél érdekében, a cselekvésük tervezését és kivitelezését egymáshoz viszonyítva koordinálják.
- Differenciálás és individualizáció elve: Egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján készülő fejlesztési tervekre épülő, egyénre szabott célkitűzések, didaktikai – metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása, értékelése.

8.5 A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének célja

A NAT kiemelt fejlesztési feladatai a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetők, hogy azok, a tanulók személyiségállapotához igazítottan, a képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulhatnak meg. A fejlesztő iskolai oktatás során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A gyermekek, és a fejlesztéseket végző gyógypedagógusok közös tanulási folyamatán keresztül válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése, melynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és a tevékenységek megtanítása.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek **pedagógiájának alapvető tételei:**

- A tanulók legegységibb megnyilvánulásainak értelmes közlésként értelmezése
- A tanuló és a gyógypedagógus partneri kapcsolatot alakít ki.
- Az együttműködés következetes.
- A kommunikációs lehetőségek feltárása és kihasználása.
- Hétköznapi cselekvésekre alapozottság.
- Az alapszükségletek kielégítése is a tanulás része és színtere.

A súlyosan, halmozottan sérült tanulók **tanulási folyamatának sajátosságai:**

- Köttetés a tárgyi valóságához.
- Cselekvéses tanulás, komplex kommunikációs megerősítéssel.
- A tevékenységek kis lépésekben könnyebben elsajátíthatók.
- Egyéni, szükségletekhez igazított megsegítés, önállóságra ösztönzés.
- Gyenge tanulási motiváció erősítése pozitív visszajelzés.

8.6 Fejlesztési területek és feladatok

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt területei csak didaktikai szempontból választhatóak el egymástól, a nevelés és oktatás folyamatában egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes fejlesztési területek céljának meghatározása és a pedagógiai tevékenység feladatainak összegzése a konkrét nevelési – oktatási helyzetekben rugalmas, a tanulók egyéni sajátosságainak, a fejlődés egyéni ütemének megfelelően alakul.

8.6.1 Kommunikáció:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók alig rendelkeznek kommunikációs eszközökkel, rendkívül nagy nehézséget jelent számukra önmaguk kifejezése. Ezért a kommunikációs fejlesztés elsődleges **célja**: a gyermekek és környezetük közötti kapcsolat kialakítása. Fel kell tárni a kommunikációs lehetőségeiket, meg kell teremteni az önálló kommunikációs repertoárt, hogy képesek legyenek kifejezni szükségleteiket, igényeiket, és kapcsolatba léphessenek más emberekkel.

Feladatai, melyek az egymásra épülnek, és egymást kölcsönösen feltételezik:

- A megnyilvánulások (és testi állapotváltozások) értelmes közlésként való értelmezése és megválaszolása a testi kommunikáció eszközeivel.
- A tanulók és pedagógusaik közti bizalom, bensőséges légkör kialakítása, a kommunikáció iránti igény felkeltése, erősítése.
- A tanulók szükségleteinek kommunikációval kísért kielégítése /beszéd, jel/ a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése
- Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása.
- A nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése.
- Alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása.
- A cselekvéseinek egymás számára is értelmezhetővé és hozzáférhetővé tétele, a társakkal való test-szemkontaktus formáinak megtapasztaltatása.
- A tágabb – idegen – környezetben való kommunikáció megtanulása, a nagyobb önállóság és a szélesebb kulturális közösség életében való aktív részvétel lehetőségének megteremtése.

8.6.2 *Mozgásnevelés:*

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók többsége, túlnyomó részben a központi idegrendszer sérülése következtében mozgáskorlátozott is.

A mozgásnevelés **célja:** A mozgás-szervrendszer optimális működésének biztosítása, a károsodott tartási- és mozgásfunkciók korrekciója, kompenzációja, az állapotromlás megelőzése. Fontos a testséma kialakulásának elősegítése, a mindennapos tevékenységek motoros feltételeinek kialakítása a mozgás örömeinek átélése, az önálló cselekvés ösztönzése.

Feladata:

- A szenzomotoros depriváció csökkentése, az ezen a területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással és facilitált mozgások kiváltásával, az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a testkép, testséma kialakítása és fejlesztése.
- Pozicionálás, testhelyzet-korrekció, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása.
- A mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával (a fejkontrolltól a felállásig)
- A kézhasználat, a manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése.
- A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése.

8.6.3 *A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése.*

Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók világhoz való viszonya a fejlesztő iskolai nevelés-oktatás kezdetén szinte csak passzív élményekben merül ki.

A fejlesztés **célja:** az érzékelhető és észlelhető világ megnyitása, az emberi világ felfedezése, a valóság megismerése. Egy elszigetelt világból a közös világba segítse eljuttatni a tanulót a magasabb rendű kognitív folyamatok bekapcsolásával.

Feladata:

- A valóság megragadásának segítése, a szenzomotoros funkciók fejlesztése. Ösztönzés az aktivitásra. A külvilág felé való fordulás megélésének, a tér felfedezésének, térbeli tapasztalatszerzésnek elősegítése, az idő strukturálódásának érzékeltetése. Az érdeklődés felkeltése, élmények biztosítása. A szenzoros funkciók: a figyelem, érzékelés, észlelés, emlékezet, differenciálás, szerialitás fejlesztése, összekapcsolása a motoros funkciókkal.

- A szemiotikai funkciók megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése. Az utánzás tanítása, utánzásra késztetés, a szimbolikus játékok alkalmazása, a rajzolás elősegítése, jelek, szimbólumok megértésének tanítása, a verbális, vagy alternatív önkifejezés segítése.
- Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése. Segíteni a térben történt változások felfedezését, a több szempontú, és az egyéni helyzettől független gondolkodás kialakításának segítése.

Súlyosan és halmozottan sérült tanulók közül csak kevesen jutnak el arra a szintre, hogy absztrakt gondolkodásra legyenek képesek. Nehéz számukra a konkrét és a formális műveletek konstrukciójának elősegítése, a cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, a tér, az idő és a tartam, a sorozatok, halmazok elemi fogalmainak elsajátítása. Amennyiben a tanulók erre képesek a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakat kell a fejlesztésükben irányadónak tekinteni.

8.6.4 Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése:

A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek számára az elemi esztétikumokhoz kapcsolódó feladatok a fejlesztő iskola oktatás integráns részét képezik. A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása lehetővé teszi a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását.

A fejlesztés célja: Műalkotások hozzáférhetővé tétele, a befogadás, megértés, alkotás lehetőségének megélése.

Feladata:

- Az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megtapasztalásának segítése, az elemi esztétikai élmények rendszeres megtapasztalásának segítése a fények, hangok, hangdialógusok, énekek, mondókák, zeneművek közvetítése által, a mozgás, a tánc elemeinek beépítésével. A tanulókat segítse abban, hogy a saját testükön és a másik emberrel való együttlétben a légzést, szívverést, beszédritmust, mozdulatokat felismerjék, a boldogság, a szomorúság, meglepődés érzését átéljék. A tevékenységekről felerősített szenzoros visszajelzések adása.
- Az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása, a foglalkozásokon való egyre tudatosabb részvétel

megegerősítése. A közös mesehallgatás, meseszöveg a dramatikus játékok eszköztárának, a drámapedagógia elemeinek beépítésével.

8.6.5 Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók számára a szűkebb és tágabb közösségi életbe való részvétel neheze teljesíthető feladat. Lehetővé kell tenni számukra, hogy önmagukat autonóm lényként megtapasztalják.

A fejlesztés **célja**: Személyes érzelmek kifejezése, mások érzelmeinek megértése. A másokkal való együttműködés kialakítása.

Feladata:

- Az „én” és a „nem” én elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása. Az anyáról, illetve gondozóról való leválás kísérése, segítése. Az emberi viszonyok kialakítása, különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása.
- Az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása. Minden megnyilvánulás megválaszolása, szubjektív szükségletük megértése, felelősségteljes kielégítése. A tanulók nevükön történő szólítás tudatosítása. Törekvés arra, hogy az egyes helyzetekben róluk, társaikról, vagy az őket körülvevő felnőttekről van szó, és közösen tevékenykednek a nap során. A saját testiség megélése, az én megtapasztalása az önindította mozgásban, és a passzív mozgás során keletkező élményekben. Gyógypedagógusi segítségadás a világ jelenségei felé fordulásban, az élmények befogadásában.
- Kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése. Az örömteli szociális kapcsolatok megtapasztalásának segítése, a spontán kapcsolatfelvétel alkalmainak megteremtése, a szociális kapcsolatfelvétel alkalmainak megteremtése. Az elfogadható jelzések megerősítése, a nem elfogadhatók leépítése. A gyermekek egymás közötti kommunikációjának ösztönzése.
- A közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása. A kommunikáció fenntartásának, az érzelmek megnyilvánításának segítése, konfliktusok kezelése, csoporton belüli aktivitás ösztönzése.
- A közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása. A kulturált együttlét szabályainak elsajátítása, az intézményi és intézményünkön kívüli programokban való részvétel.

8.6.6 Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet kielégítés kultúrájának megismerése:

A fejlesztés célja: Az önellátás szintjének emelése, a kiszolgáltatottság csökkentése, a mindennapos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető életmódbeli ismeretek elsajátítása.

Feladata:

- A kiválasztási folyamatok érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben. A megfelelő táplálék biztosítása, a szobatisztaság előkészítése és kialakítása.
- A testápolás, mint örömet adó élmény és a külső segítség elfogadása, együttműködés kialakítása, alapvető tisztálkodási szituációk, szokások kialakítása, a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása. Az egészség megőrzése, az egészséges életmód kialakítása.
- Az öltözés, vetkőzés optimális körülményeinek biztosítása, tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés.
- Az étkezés optimális körülményeinek biztosítása, tevékenységeiben való együttműködés kialakítás és önállóságra nevelés.
- Az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, rendszeres mozgás és sportolás biztosítása. A szexualitással kapcsolatos feszültségek problémák. feloldása.

8.7 A fejlesztő iskolai oktatás tervezése, szervezése

Az oktatás szervezésének és tervezésének alapidokumentuma: „Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelve”. Intézményünkben a fejlesztő iskolai oktatás a tanév rendjét követi. Nem tagolódik tanítási évfolyamokra, de felépítésében az elért fejlettségi szakaszokra bontható. A csoportalakítás szempontjai lehetnek: életkor, fogyatékosság, fejlettségi szint. A csoportok maximális létszáma 6 fő. A heti fejlesztő foglalkozások száma: 20 óra.

Iskolán belül az esetleges részleges vagy teljes integráció a tanulók képességeinek függvényében valósulhat meg.

8.7.1 Tanulói jogviszony

A fejlesztő iskolai csoportban azok a súlyosan és halmozottan sérült tanulók kezdhetik meg a tanévet, akik az iskolakezdés évében, december 31. napjáig betöltik a hatodik életévüket. A fejlesztő iskolába a tanulók a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján kerülhetnek. A súlyosan és halmozottan sérült tanulók tankötelezettsége 18 éves korig tart, mely egyéni igény szerint 23 éves korig meghosszabbítható. A tanulók továbbhaladása automatikus, nem függ követelményrendszerrel. A 11/1994. (IV. 8.) MKM rendelet 18.§ (2) szerint a tanuló átvételére a tanév során bármely időpontban lehetőség van.

Ha a tanuló nem tud részt venni fejlesztő iskolai oktatásban, akkor a tankötelezettségét egyéni fejlesztő felkészítés keretében teljesítheti, ez esetben a foglalkozások heti idejét és módját a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság határozza meg, mely időkeret legalább heti 3 óra.

8.7.2 Az éves tervezés

A fejlesztő iskolai oktatás a Fejlesztő Iskolai Rehabilitációs Pedagógiai Program és az éves munkaterv alapján történik. Az éves munkaterv tartalmazza a csoport tanév rendjéhez igazodó tevékenységeit.

8.7.3 A heti tervezés

Az éves terv alapján elkészülő heti terv tartalmazza a rendszeresen ismétlődő napi tevékenységeket, és a fejlesztési feladatokhoz tartozó különböző tartalmi egységek feldolgozását. A heti terv kidolgozását meghatározza a csoport napirendje, melyben egyes tevékenységek rendszeresen ismétlődnek. A napnak keretet ad a „reggeli kör” és a „búcsúkör” rituáléja.

Meghatározott napokon kerül sor a tematikus tervezés alapján kitűzött különböző tartalmi egységek feldolgozására. Az adott nap folyamán résztevékenységek valósulnak meg, ezek a tevékenységek a következők: a zene, mese, kreativitás, ízelelés-érzékelés ritmikusan ismétlődve követik egymást.

8.7.4 Napirend:

7.30 – 8.10	Reggeli érkezés, gyermekek fogadása
8.10 – 8.30	„Reggeli kör”
8.30 – 9.15	Közös csoportos fejlesztő foglalkozás
9.15 – 10.15	Önkiszolgálás
10.15 - 11.40	Egyéni terápiák, levegőztetés lehetőség szerint
11.40 – 11.50	„Búcsúkör”

*Az aktuális napirend alakulását a csoportösszetétel befolyásolhatja.

8.7.5 A csoportos foglalkozások szervezése

A csoportban végzett fejlesztés fontos a tanulók számára. A csoportban végzett tevékenységek során megélhetik a közösséghez tartozás élményét, megtapasztalják a társakkal való együttműködést. A csoportos fejlesztés a szociális és érzelmi nevelés fontos színtere. Az egyéni fejlesztések során elsajátított képességek közösségi szituációban történő kipróbálását biztosítani kell.

A gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámából milyen arányban vesz részt a csoportos foglalkozásban.

8.7.6 Az egyéni foglalkozások szervezése

Az egyéni fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy speciális gyógypedagógiai és terápiás segítséget adjunk a tanulóknak a különböző képességterületeken. A terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényének, valamint a terápiás ellátáshoz szükséges feltételek meglétének függvénye. Az egyes tanulók esetében a Tanulási Képességet Vizsgáló Rehabilitációs és Szakértői Bizottság, esetleg szakorvos javaslata alapján –a szülő véleményének ismeretében– a szakemberek határoznak az egyéni fejlesztés óraszámairól.

8.7.7 *Az egyéni fejlesztési terv*

A tanév 12. hetének végéig készítjük el a személyre szabott egyéni fejlesztési terveket. Az egyéni fejlesztési terv többségében szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves és heti tervvel, csupán a módszerek, és eszközök tekintetében van eltérés.

A tervek elkészítésének kiinduló pontja a tanulók diagnosztikus mérése és a megfigyelési tapasztalatok. Kiinduló állapotukat pedagógiai véleményben rögzítjük. Az „Irányelvek” fejlesztési területeinek megfelelően az elérendő célokat meghatározzuk, majd a tanév során elért eredményeket rögzítjük a tanulók év végi szöveges értékelésében.

8.8 Eszközök és eljárások a tanulók fejlesztésében

8.8.1 *Szakember-ellátottság*

A mindennapos fejlesztési feladatokat a gyógypedagógusok, gyógypedagógiai asszisztens együttműködése teszi hatékonyá.

A gyógypedagógusok feladata a fejlesztő iskolában: a képességek folyamatos felmérése, a csoportos és egyéni fejlesztő munka megtervezése, és irányítása, dokumentálása. Szakmai konzultáció a terápiát végző szakemberekkel, gyógypedagógiai asszisztenssel és a családdal a tanulók fejlődésével kapcsolatban.

Konduktor feladata. az év elején a testi-szomatikus fejlettség ellenőrzése, rendelkezésre álló ambuláns lapok áttanulmányozása után az egyénre szabott fejlesztési terv elkészítése. A tanév során a heti/ napi rendszer kialakítása után a gyakorlatsor elvégzése, a tanulók fejlődésének megsegítése.

Abban az esetben, ha az oktatási intézményünkben terapeuta képzettségű dolgozó is van, a fejlesztő iskolában a következő feladat hárul rá: szakterület szerint a tanulók képességeinek felmérése, egyéni fejlesztési terv kialakítása, a terápiás eljárással a gyermek állapotának javítása. Folyamatos konzultáció, a tanulókkal foglalkozó szakemberekkel a hatékonyabb fejlesztés érdekében.

Gyógypedagógiai asszisztens feladata a fejlesztő iskolában: segíti a tanulók mozgását, a gyógypedagógus irányításával részt vesz a gondozási feladatok elvégzésében, és részfeladatokat lát el az egyéni vagy csoportos fejlesztésekben.

8.8.2 Tárgyi-dologi feltételek

Intézményünkben a fejlesztő iskolai csoport a tanulók szükségleteinek megfelelően speciálisan kialakított fejlesztő egységben nyert elhelyezést. A gyermekek fogadása külön fogadótérben történik, melyhez szervesen kapcsolódik a csoportszoba, ahol a közös foglalkozásokra kerül sor. Az egyéni fejlesztések, terápiák részére kialakítottunk egy érzékelő szobát, a Snoezelen-terápiás termet és egy labdafürdőt. A célzott fejlesztést a Wesco mozgásfejlesztő eszközök, és fejlesztő játékok biztosítják. A már régebb óta működő Ayres terem és az itt található mozgásfejlesztő eszközök is elérhetőek a tanulók számára. Az Intézményt körülölelő gyönyörű erdei környezetben a mindennapos levegőztetés és tapasztalatszerzés biztosított.

8.8.3 Terápiás eljárások

A fejlesztő iskolai tanulókkal végzett kiscsoportos és egyéni terápiás eljárások segítik a kitűzött nevelési célok lehetőség szerinti elérését, egyes fejlődési területek célzott megerősítését. A terápiák alkalmazását az egyes tanulók szükségletei határozzák meg. A terápiákat külön fejezet tárgyalja.

8.9 A nevelő - oktató munka, mérési, értékelési rendszere

8.9.1 A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók mérése:

A nevelő-oktató munka első lépése a tanulók alapos megismerése, képességstruktúrájuk feltérképezése. A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek esetében a pedagógiai diagnosztika nem egyszeri vizsgálatot jelent, hanem **folyamat-diagnosztikát**: mely

- Adatgyűjtés a gyermek korábbi éveiből.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatai.
- A diagnosztikus mérés.
- Folyamatos megfigyelések, változások rögzítése.
- Az összegyűlt információk elemzése.

A mérések célja, annak megállapítása, hogy mit és hogyan tud a gyermek, melyek a személyes szükségletei.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók állapotának felmérésére szolgáló diagnosztikus eszközök:

Diagnosztikus mérési eszközök:

Fröhlich – Haupt: Fejlődésdiagnosztika: Egyéni megfigyelésen alapul. Segít a gyermek pillanatnyi lehetőségeinek pontosabb felmérésében, megismerteti a következő fejlődési lépést, ezáltal segít a célok megfogalmazásában. Tapasztalatok alapján a legjobban használható diagnosztikus mérési eszköz.

Wayne Sailor – Bonnie Jean Mix: TARC: Szintén megfigyelésen alapul. Előnye, hogy könnyen felvehető. Megkönnyíti a fejlesztő munka tervezését, alkalmas arra, hogy rögzítsük általa a pedagógiai tevékenységünk sikerét, illetve sikertelenségét. Megvizsgálhatjuk eljárások, terápiák hatásait.

H. Grünzburg: PAC (S/PAC 1): Lehetővé teszi a megfigyelt személyek meglévő és hiányzó készségeinek felmérését, s ezzel ki is jelöli a fejlesztés feladatait. Kördiagramos megjelenítési formája segítségével rögtön szemléletes képet kapunk a képességterületek állapotáról.

8.9.2 A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók értékelés:

A tanulók diagnosztikus értékelése a pozitívumokra koncentrál. Az előmenetelükről a szakmai Team, illetve a nevelőtestület tanév végén szöveges értékelést ad. Az „Irányelvek” nem határoz meg tantárgyi minimumkövetelményeket, ezért a tanuló attitűdjét és önmagához mért teljesítményét értékeljük. A tanulók felé a folyamatos pozitív megerősítést szimbólumok segítségével is jelezzük.

A tanév végi, központilag kiadott nyomtatványra kerülő szöveges értékelés tartalmazza az egyes fejlesztési területeken elért eredményeket, a tanuló nehézségeit, a következő tanévre szóló javaslatokat. A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványa is, melyet a szülő, illetve nevelő az adott tanítási év befejeztével átvehet. A szöveges értékelés bejegyzésre kerül a csoportnaplóba és a tanulók törzslapjába.

8.10 Együttműködés a partnerekkel

- Szoros együttműködés a gyermekek napi gondozását ellátó személyekkel: családtagokkal illetve nevelőkkel.
- Napi kapcsolat tartása személyesen, illetve üzenő füzetten keresztül.
- A csoportmunkába a szülők, nevelők lehetőség szerinti bevonása, partneri kapcsolat kialakítása a hatékony fejlesztés érdekében.
- Szülők, nevelők segítségével adatok gyűjtése a gyermekről, szokások megismerése, reakciók értelmezése.

- A szülők/nevelők rendszeres tájékoztatása a csoportban végzett megfigyelésekről, felmérési eredményekről.
- A fejlesztés irányainak, lehetőségeinek ismertetése, terápiás eljárások céljainak feltárása, bevonás a kis lépésekben történő gyakoroltatásba.
- Közös programok, tapasztalatszerzések szervezése szülőkkel, nevelőkkel: kirándulás, iskola rendezvények az éves munkatervnek megfelelően.

8.11 EFOP 3.1.6-16-2017-0032 projekt - jógyakorlatok

A projekt keretén belül új képzési-módszertani programok kerültek kidolgozásra. A programok az úgynevezett „jógyakorlatok” tervezését, szervezését, kidolgozását és gyakorlati alkalmazását foglalta magába. Az ötletek, eljárások innovatív elképzelések a súlyos és halmozottan fogyatékos gyerekek fejlesztő nevelés-oktatásban való részvételét segítik. A kidolgozott jógyakorlatok a soproni Kozmutza Flóra EGYMI, a csornai Arany János EGYMI és iskolánk pedagógusai által készültek. A projekt keretén belül a soproni Tóth Antal EGYMI feladatbankot állított össze, melynek anyaga elsősorban az értelmi fejlesztést segíti.

A kidolgozott jógyakorlatok teljes anyagát valamint a feladatbankot az iskola pedagógusai megismerték, az elkövetkező időben munkájukban használni is fogják.

A jógyakorlatok összefűzött anyaga a 4. számú mellékletben pedagógiai programunkban is megtalálható.

9. SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁG ÁLTAL JAVASOLT FEJLESZTÉSEK BIZTOSÍTÁSA

Intézményünkben, mint többcélú gyógypedagógiai intézet az iskola tanulói számára a Szakértői Bizottság által javasolt fejlesztési területeken biztosítja az óvodás korú gyermekek, a súlyosan és halmozottan sérült fejlesztő iskolai, általános és speciális szakiskolai tanulók számára a logopédiai szolgáltatást, a konduktív pedagógiai ellátást. A gyógytorna megvalósításához szerződéses megbízással gyógytornászt alkalmazunk. A 2014/2015. tanévtől a gyógytestnevelést a megfelelő szakkal rendelkező kolléga távozása miatt a pedagógiai szakszolgálaton keresztül kell megoldanunk.

2013. április 10.-én kötött megállapodás szerint a 15/2013 (II.26.) EMMI rendeletnek való megfelelés céljából az Nkt. 83. §. (2) bek. a) pontja alapján a szakszolgálati feladatunk átszervezésre került. Gyógypedagógusaink látnak el több más városi intézményben tanuló SNI-s diákokot.

A logopédiai szolgáltatásunk feladata a sajátos nevelési igényű gyermekek beszédindítása, beszédhibáik és nyelvi kommunikációs zavarainak javítása, a dyslexia prevenciója, gyógyítása.

A konduktív pedagógiai kiemelt feladata a központi idegrendszer sérülése következtében mozgásfogyatékos gyermekek és fiatalok nevelése, fejlesztése, gondozása.

A gyógytestnevelés keretében az iskolaorvosi és szakorvosi szűrővizsgálat alapján gyógytestnevelésre, vagy könnyített testnevelésre utalt tanulóink egészségügy célú testnevelési foglalkoztatása történik. – 2014/2015-ös tanévben Pedagógiai szakszolgálaton keresztül -

9.1 Logopédia

Feladata: a beszéd-, nyelvi- és kommunikációs zavarok rendezése, prevenciója. Felvilágosító munka a szülők, nevelők, orvosok körében; a veszélyeztetettek előzetes szűrése; előzetes fejlesztése, továbbá a beszéd/nyelv, annak fejlődésének, illetve zavarainak tanulmányozása, a logopédiai diagnosztika, megfelelő vizsgáló eljárások kidolgozása, a sokoldalú terápiák kidolgozása és vezetése, az utógondozás.

Intézményünkben a logopédiai fejlesztés során a beszédben akadályozott, beszédhibás, beszéd-, hang- és nyelvi zavarban szenvedő gyermekek ellátására kerül sor. A logopédus tevékenységi körébe tartozik: az afázia, a megkésett-, akadályozott beszédfejlődés, a pöszeség, az orrhangzós beszéd, a dadogás, a hadarás a diszlexia, díszgráfia, (diszkalkúlia) terápiája.

A tanulásban- és értelmileg akadályozott gyermekek esetében a beszédhibák fellelhetősége a normál populációhoz képest jóval nagyobb, mivel a sérülés következtében a beszédhibák gyakorisága nő. Beszédük alacsonyabb szintű, ez érinti mind a passzív és az aktív szókinccet, a mondat szerkesztéseket és a fogalmi gondolkodást. A beszéd sérülése negatívan hathat a gyermek olvasástanulására, a többi tantárgy elsajátítására és lelki egyensúlyának elérésére is. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszéd szervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánpótlás képesség gyengeségében mutatkozik meg.

A tanulásban- és értelmileg akadályozott gyermekek logopédiai fejlesztése hosszú időt vesz igénybe, mert itt a sérülés több területet is érint, illetve a feladatok is csak apróbb lépésekben sajátíthatóak el. Törekszünk arra, hogy ez a fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, a speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhasson meg.

Dyslexia- prevenció olvasás-írás tanítás

A módszer gyógypedagógiai, terápiás indíttatású. Maximálisan alkalmazkodik az egyéni haladási tempóhoz, alaposan kidolgozottak az olvasás technikai lépései, pozitív megerősítést, fejlesztő értékelést alkalmaz az olvasás-írás folyamatában. A hang- látás- mozgás egységből adódóan feltételezi a beszéd hang helyes ejtését, s az olvasás tanítása során összeállított betűsorrend által kiiktatja a homogén gátlást.

9.2 Gyógytorna

A központi idegrendszer károsodása a mozgatórendszer működészavarához vezethet. Ez a károsodás felléphet: születés előtt a magzati életben, a születés körüli időszakban /leggyakoribb/, a születés után, és öröklött megbetegedésből adódóan. Az idegrendszerben a mozgatósejtek már minimális oxigénhiányra is érzékenyen reagálnak. Károsodásuk következtében az izomzat tónusa megváltozik. Minimális oxigénhiány esetén az izomzat lazább, gyengébb, "hypoton" lesz, komolyabb sérülés esetén feszessé, „spasztikusá” válik. Kóros izomtónus esetében hiányzik az a kivitelező rendszer - az izomzat - ami a központi

irányításra a mozgást elvégezné. A mozgatórendszer károsodásának következtében a csecsemőkori mozgásfejlődés minimális sérülés esetén lelassul, megkésik, komolyabb sérülés esetén a mozgásfejlődés nemcsak lelassul, hanem kerülő utakon, kóros „patológiás” mozgásokon keresztül megy végbe.

A gyógytorna szerepe, prevenciós jellege, a korai kezelésben rejlik. Minél fiatalabb életkorban kezdjük a kezelést, annál nagyobb az esélye a sikeres fejlesztésnek. Ennek oka az idegrendszer plaszticitása. A mozgás és egyéb fejlesztés hatására az idegrendszerben károsodott sejtek szerepét egészségesek veszik át, ill. új kapcsolatok, összeköttetések alakulnak ki a sejtek között.

Mivel a kisgyermek fejlődése során a mozgás és a kognitív funkciók szorosan összefüggő egységet alkotnak. Ezen funkciók bármelyikének elmaradása, ill. patológiás fejlődése a többi funkció fejlődésének zavarához is vezet. Így komolyabb idegrendszeri sérülés esetén halmozott ill. maradandó károsodás léphet fel, ami a gyermek egész élete során fejlesztést, támogatást igényel.

Iskolás korra a gyermekeknél már kialakult egyfajta mozgásállapot, gyakran patológiás mozgásokkal, ennek megfelelően alakul az intézményünkben kezelt gyermekek egyéni gyógytornája, mely Dévény módszer szerint történik.

Dévény Speciális Manuális Technika Gimnasztika Módszer = DSGM

A módszer legfőbb jellemzője a komplexitás. Manuális kezelésével átdolgozza az izomzatot, javítja az izomtónust, mintegy előkészítve a kivitelező rendszert a mozgásra. A terápia során a gyermeket végigvezetjük a fiziológiás mozgásfejlődés fázisain.

A mozgások a földön való forgástól, gurulástól a felegyenesedésig egymásra épülnek.

A mozgásában sérült gyermeket is ugyanazon az úton kell végigvezetni, mint amit az egészséges gyermekek járnak végig.

Már kialakult patológiás mozgások legjellemzőbbje az egész test együttes mozgása: a „blokkmozgás” (pl.: az egész test segítségével viszi előbbre a lábát), ami további patológiás izomfeszüléseket, újabb spazmusokat hozhat létre. Ezt kell megtörnünk a kiinduló helyzetek korrekcióján keresztül, amikor fiziológiás helyzeteket próbálunk létrehozni a gyermekek ízületeiben, izmaikban. A „blokkmozgások” korrigálása a testrészek egymástól függetlenített mozgásával történik. A nagymozgásokon keresztül a manipulációt fejlesztjük.

A kezelések során a patológiás mozgás korrekcióján kívül, a legfontosabb szempont a gyermek aktivitása, a mozgásélmények, a test tudatosítása, a mozgás koordinálása. A mozgáskárosodásnak a súlyos, illetve súlyosabb szintjén, nemcsak az önálló helyzetváltoztató mozgások, de az önkiszolgálás is akadályozott, éppen ezért az önállóságra törekvés minden

mozzanata egyben a mozgás fejlesztéseként is szerepelhet (pl.: öltözködés, segítséggel a székre átülés, kerekesszékből kiszállás). A terápiát DSGM szakgyógytornász végzi.

9.3 Gyógytestnevelés

A gyógytestnevelés sajátos nevelési igényű gyermekek és fiatalok egészségének helyreállítása, megerősítése. Célja: fizikai cselekvőképességük, életre szóló testedzés iránti igényük kialakítása és megszilárdítása. Oktatási-nevelési folyamatunk szerves részeként, a betegségek megelőzésében és gyógyításában fejtsse ki hatását.

Intézményünkben azok a sérült gyermekek és fiatalok részesülnek gyógytestnevelésben, akiknek veleszületett vagy szerzett betegségük miatt károsodott az egészségi állapota, de ez nem akadályozza az iskolai oktatásukat. Az egészségi állapotuk helyreállítása bizonyos mértékig sajátos, de ez a folyamat a testnevelésre és sportra jellemző módszerekkel történik.

A terápia két nagy területet ölel fel. A tartó-, és mozgató szervrendszer elváltozásainak gyógytestnevelését, és a belgyógyászati és egyéb betegségek gyógytestnevelését.

Feladatunk az elváltozások helyreállítása a testnevelés hagyományos eszközeivel, és speciális gyakorlatokkal. A terápia során nagy hangsúlyt kap a célirányos izomfejlesztés, az állóképesség növelése, a mozgáskészség-, mozgásműveltség kialakítása, a mozgás megszerettetése.

Gyógytestnevelésben azok a gyermekek és fiatalok részesülhetnek, akik előzetes orthopédiai vizsgálaton vesznek részt.

A szűrés célja a pontos kórismeret /diagnózis/ tisztázása, a kezelési módszerek felállítása.

Kategória besorolások: I: Könnyített testnevelés, II/A: Gyógytestnevelés, de részt vehet normál testnevelés órán, II/B: Csak gyógytestnevelés órán vehet részt, III: Teljes felmentett /gyógytorna/.

A gyógytestnevelés is oktatási feladat. Részben speciális, részben hagyományos mozgásanyaggal rendelkező testnevelés foglalkozás. Intézményünkben a gyógytestnevelés a testnevelés óra részeként, vagy azt helyettesítve egyéni és kiscsoportos formában jelentkezik. A terápiát gyógytestnevelő végzi.

Gyógytestnevelés részeként, terápiás jelleggel az iskola programjában a **gyógyúszás** is szerepel. A vízben történő mozgásos gyakorlatok különösen jótékony hatásúak a súlyosan mozgássérült gyermekek számára.

A foglalkozások célja: az egészséges testi fejlődés elősegítése, motorikus képességek fejlesztése, mozgásigény felkeltése, fenntartása, mozgásműveltség fejlesztése, vízhez szoktatás, vízbiztonság játékos kialakítása.

10. A PEDAGÓGIAI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI CÉLÚ HABILITÁCIÓ ÉS REHABILITÁCIÓ

A gyógypedagógiai nevelésünk egészét átható pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység célja a sajátos nevelési igényű enyhén, középsúlyos, súlyosan és halmozottan értelmi fogyatékos gyermekek, fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja, fejlesztése. A fogyatékból eredő hátrányok csökkentését segítő programok az Óvodai Nevelési Program, a Fejlesztő Iskolai Rehabilitációs Pedagógiai Program, Általános Iskola és Szakiskola Helyi Tantervének részeként működnek. Megjelennek tréning formájában, tantárgyi témaként, egy-egy terület önálló fejlesztési programjaként, beépülnek a tanítási órán kívüli programokba.

Gyógypedagógus, logopédus, gyógytornász, gyógytestnevelő, AYRES és TSMT terapeuta, óvodapedagógus, szociálpedagógus, konduktor szakemberek készítik el a fejlesztő programot, amely a tanulók sajátos nevelési igényére épül, és egyéni fejlődésüket segíti.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a programokon, tréningeken keresztül valósul meg.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás. Lehetővé teszi a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzi a további –másodlagos– tünetek megjelenését. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység során, fejlesztő programok készítésekor és elemzésekor elsődlegesen azt kell vizsgálnunk, hogy a gyógypedagógiai nevelés, a terápiás eljárás és eszközrendszer miként tud hozzájárulni a pszichikai, a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

A sajátos nevelési igényű gyermekeinknél célunk az, hogy a tanítási folyamatban megismerjük személyiségüket, egyéniségüket, képességeiket.

A devicáns viselkedés megelőzése érdekében a szabadidő tartalmas eltöltésére irányuló személyiségfejlesztő foglalkozások bevezetése megtörtént: színjátszó, Orff., tánc szakkör, rajz- kézműves tehetséggondozó szakkör.

A személyiség fejlődéséhez pozitívan járulnak az alábbi **kiegészítő terápiák**, módszerek alkalmazásával érhetjük el a fejlődésük optimális szintjét:

10.1 AYRES terápia

A külvilág ingereit rendező, összehangoló agyi folyamat – **szenzoros integráció** – három alapvető ingercsoport alapján történik.

Ezek már a születés előtt is együttműködő ingerek a nyomást, fájdalmat, hőmérséklet változásokat jelző, a bőrben lévő receptorokból, a belső fülben az egyensúlyozást irányító labirintuszszervből, illetve az izmokban és az ízületekben a testhelyzetet „számon tartó” érzékelőkből érkeznek az agyba.

A tanulási- és magatartási zavarokat mutató gyermeknél nem a tüneteket, hanem a háttérükben álló zavarokat kell felkutatni, azokat megoldani. Az idegrendszer fejlődésével és működésével kapcsolatos új ismeretek alapján a baj valószínűleg az érzékelés során az agyba jutó különféle ingerek feldolgozásában, illetve azok összehangolásában, érzékelésében rejlik.

Az Ayres terápia egyfajta játékos testnevelés, amelyben a fő hangsúly a testséma és egyensúly-érzékelés javításán van.

A szenzoros tapasztalatok legjobb szervezője maga a mozgás. A gyermek a mozgásban játékosan, kreatívan, örömtelen kísérletezve tapasztalhatja meg önmagát és a világot. Ebben a mozgó világban fejlődik a gyermek fantáziája, képességei, megteremtődnek a stabil tájékozódási pontok.

A gyakorlatok végzéséhez különféle WESCO eszközök állnak rendelkezésünkre.

10.2 Tervezett SzenzoMotoros Tréning- TSMT

A tréninget megkésett pszichomotoros fejlődésnél, tanulási-, motoros jártassági-, kommunikációs-, pervazív fejlődési zavarok, figyelemhiányos és diszruptív viselkedést mutató gyermekeknél alkalmazzuk.

A TSMT- módszerek alkalmazásával a primitív reflexprofil leépítésével, a korai mozgásfejlődésre jellemző mozgások újbóli átélésével, aktivizálásával olyan alapkészségek fejleszthetők, melyek beépülésével az idegrendszer magasabb integrációs szinten, a korábbinál érettebb, összerendezettebb módon tud működni.

A tréning eredményessége a sérült gyermekek adekvátabb viselkedésében, tartósabb figyelmében, feladatmegoldó képességében, finommozgásainak fejlődésében, szabályfelismerésében és betartásában fog megnyilvánulni.

A TSMT olyan /elsősorban vesztibuláris és taktilis / ingerek imputját tervezi meg, amelyek a gyermeknél éretlennek, hiányosnak bizonyulnak. Ezekre az ingerekre adott adaptív válaszok az agytörzsi funkciók normalizálódásához, és a magasabb szintű agyi mechanizmusok spontán fejlődéséhez vezetnek.

A fejlesztés elsődleges célja, hogy a kéreg alatti szabályozás folyamatait rendezze, normalizálja, egymással összehangolja. Így a tréning kiterjed az izomtónus szabályzására, az egyensúly megtartásának képességére, a vegetatív- vesztibuláris- vizuális rendszer integrált működésére.

A tréning hatására a központi idegrendszerben addig nem működő idegpályák járódnak be, lelassult érési folyamatok indulnak be, sérült funkciók normalizálódnak.

A tréning során olyan speciálisan megtervezett mozgásfeladatokat tanítunk a gyermekeknek, melyek újra strukturálják az idegrendszer szenzoros- integrációs csatornáit, ami a megkésett funkciók normalizálásához vezet.

A feladatokat meghatározott ideig, meghatározott ismétlésszámban és meghatározott sorrendben hajtjuk végre, szeretetteljes mégis határozott pedagógiai attitűddel. A tréning ilyen felépítése a fokozatos alkalmazkodás kialakulását, bizonyos tanulási szituációkhoz való pozitív viszonyt is elősegíti.

Fejlesztés érinti a neurológiai, a szociális, a motoros és a pszichés területeket.

- A nagyszámú modálspecifikus inger hatására az érzékszervek működése differenciálódik, gyorsabbá és finomabbá válik az érzékelés és az ingertovábbítás.
- Az azonos sorrend felismerése a gyermekben biztonságérzetet alakít ki, s fejleszti a rövid és hosszú idejű emlékezetet.
- A gyermek hozzászokik a fejlesztő légkörhöz, a folyamatos norma- és követelményrendszerünkhöz, az elvárásainkhoz, erőfeszítései megdicséréséhez. Ezután jobban be tud illeszkedni más egyéni fejlesztő foglalkozásokba is, hiszen már van tapasztalata.
- A különböző helyzetek átélése és aktív motoros válaszok gyakorlása segíti a praxis ill. a motoros ügyesség kialakulását, és a reakcióidő is rövidül.
- A gyerekeknek élményei lesznek, s kialakulnak a pozitív és negatív érzései is, ha egyenlőre csak a feladatokkal kapcsolatosan is. Kialakulhat a mozgás örömeinek átélése is, ami a motoros aktivitást fokozatosan normalizálhatja.

10.3 Bazális stimuláció

A bazális stimuláció fejlődésükben jelentősen akadályozott gyermekek számára is érzékelhető, érthető ingerek nyújtásán alapszik, segítségével a gyermek megtanulja az ingereket feldolgozni, ezzel képessé válik környezete felfogására.

A súlyosan, halmozottan sérült gyermekek három észlelési területen közelíthetők meg leginkább, melyek a **szomatikus, vestibuláris és vibratorikus** ingerlések

Szomatikus ingerek: Lehetőséget teremt, hogy az érzékelés gyakorlásával kifejlődjön a gyermekben az az érzés, hogy van teste, és ennek a testnek a felülete elhatárolódik a környezettől, de a test ugyanakkor lehetővé teszi a környezettel való kapcsolatfelvételt is.

Először a gyermeknek tehát a külső és belső szomatikus ingereket kell megtanulni, feldolgozni, és ehhez segítséget adhatunk a fejlesztés során. Ilyenek a fürdetés és testápolás, célzott ingerlések, száraz fürdetés, hajszárítózás, lekefélés.

Vesztibuláris ingerek: Az egyensúly a gyorsulási erő és a térbeli helyzet érzékelése. Újabb támpontokat ad a gyermeknek saját testével kapcsolatban, segít érezhetővé tenni a fel- és lefelé irányuló mozgásokat, a gravitáció és a forgás erejét. Ez az ingerlés ölben tartva, és eszközökkel történhet. /AYRES, TSMT, SNOEZELEN/

Vibratorikus ingerek: A gyermek megtanulja, hogy a testileg érzékelhető, de nem megfogható jelenségeknek is van jelentése, valamint megtanulja a hangot meghatározott távolságból is felfogni, megismerni.

A hallható rezgések érzékelhetővé válnak eszközök segítségével: a gyermek először ezeket, a rezgéseket fogja fel, csak később figyel az auditív csatornára. Egyéb, vibratorikus ingerek: légzés, szívverés, beszédrezgés / anya hasán, fejlesztő testen fekvve, mellkas-has érintésével /.

Kombinált, egyéb fejlesztések: az akusztiko-vibratorikus ingerek átmenet a testtel érzékelhető hangrezgések és a nem közvetlenül a testre ható akusztikus élmények között. Az orális ingerlés, szag és íz érzékelése, száj- kéz koordináció: ez a terület fontos a kommunikáció, beszédindítás, beszédszervek és arc körüli területek minimális használata, megismerése szempontjából.

Akusztikus ingerek: az ingerlés célja a hangok különböző tulajdonságainak / hangerősség, hangmagasság, irány, távolság / érzékelése.

Taktilis - haptikus ingerek: A súlyosan akadályozott gyermeknél az a cél, hogy képessé váljon a kézzel valóérezékelésre, a kéz nyitására valamint a vezetett aktív használatára,

a későbbiekben pedig a tárgyak megfogására és akaratlagos elengedésükre. Taktilis érzékelés: a tenyéren, ujjak tenyéri oldalán, ujjbegyen felfogott érintés-, hő-, nyomás-, fájdalom-, és mozgásérzékeltek felfogása. Haptikus érzékelés: a gyermek a kéz és ujj mozgásai segítségével célzottan szerez benyomásokat.

Vizuális érzékelés: A vizuális feldolgozási zavarral küzdő gyermekek nem feltétlenül látássérültek. Jellemzőik: vizuálisan nem érdeklődőek, idegen helyen romlik a vizuális teljesítményük, nehezített az alak- háttér differenciálás, a mélység érzékelése és az arcfelismerés, látóterük csökkent, mozgó tárgyat, vagy tárgyat mozgás közben jobban látnak. Okok: oxigénhiány, agyvérzés, fejlődési rendellenessége, epilepszia. Cél: a működő agyi területek ébren tartása, tudattalan gyenge vizuális funkciók rendszerezése: a vizuális észlelés tudatosítása, és a vizuális készségek, funkciók kialakítása, összehangolása más érzékszervekkel, helyzetérzékeléssel, hallással, kommunikációval.

Kommunikáció: A súlyosan halmozottan sérült gyermekeknél egészen apró jelzések is kommunikációs értékűek lehetnek: az elemi életmegnyilvánulások az első kommunikatív értékű jelzések /pl.: izomfeszülés megváltozása, ujjak megmozdítása, légzésritmus megváltozása/. Elemi szinten a kommunikáció a testkontaktuson keresztül valósul meg, ezért fontos a szoros testkontaktus kialakítása, hogy vissza tudjuk jelezni. A terápia az erre a célra kialakított érzékelő szobában, labdafüldőben, vízágyon történik.

10.4 SNOEZELLEN terápia

A program a szabadság, a nyugalom, a védettség és a szeretet elveit egyesíti. Különböző érzékszervi ingerek segítségével terápiás hatásokat is megcélozhatunk. Az erre a célra kialakított különleges hangulatú érzékelő szobánk speciális berendezései, eszközei: a vízágy, számítógépes zenei programok, „buboréklámpák”, babzsákfotel, illatok, különleges fények mind ezt a hatást kívánják segíteni. Különösen akadályozott és halmozottan fogyatékos gyermekek számára nyújt pótolhatatlan lehetőségeket.

10.5 BEMER terápia- humán erőforrás változás miatt szakember képzése 2018-2020 között az EFOP 3.1.6-16 keretén belül valósul meg

/BEMER 3000 – Bio-Elektro-Magnetische-Energie-Regulation/

A testi sejtek között élő kommunikáció van. Normális esetben ezt a Föld mágneses ereje hozza létre, illetve tartja fenn. Zavar esetén, ha a sejteket ismét abba a mágneses tartományba helyezzük, ahol egészségesen működni tud, megkezdődik az öngyógyító folyamat.

Egy német fizikus, Wolf A. Kafka 1988-ban kifejlesztett egy olyan, speciális stimulációs - úgynevezett BEMER - jelet, amely a molekularendszereket a lehető legszélesebb sávban aktivizálja. Erről kapta a nevét a terápia és az ágy is.

A BEMER terápia során néhány percen belül aktivizálódnak a test saját folyamatai, ez pedig a szervezet valamennyi funkciójának javulásához és harmonizálásához vezet. Ennek hatására javul a vérellátás, különösen a hajszálerekben, aktivizálódik az anyagcsere, serkentődik a sejtmegújulás, emelkedik a sejtek energiaszintje, megnő az oxigénellátottság, javulnak a vérárvadás tulajdonságai, ellazul az izomzat.

A legkülönbözőbb felhasználási területeken lehet sikeresen alkalmazni, jó eredményeket elérni: degeneratív panaszok, csontváz elváltozások, sportsérülések és izomhúzódások, csont- és sebgyógyítás, általános regeneráció, vérellátási zavarok, trombózis megelőzése, alvási zavarok, stressz, depresszió, asztma, migrén, potencia zavarok, fájdalomkezelés, reuma, keringési és anyagcserezavarok, vérnyomás problémák, hyperaktivitás, rehabilitáció. Fontos lehetőség, hogy az epilepsziás gyermekeink számára is használható a terápia.

A terápiát végző személy BEMER szimpóziumon vett részt, szakirányú képesítéssel rendelkezik.

10.6 Egyéni fejlesztés

Intézményünkben már évek óta folynak egyéni fejlesztő foglalkozások. Ez nem más, mint támasznyújtás, amely a gyermek érési szintjéhez alkalmazkodik, növekedésével, érettségével együtt alakul, változik.

Mivel a fejlődés és a fejlesztés egymástól elválaszthatatlan folyamat, így az egyéni a fejlesztések során a teljesítményt, vagy viselkedést létrehozó pszichikus funkciók, pszichikus struktúrák megváltozását célozzuk meg. Ez tehát egy indirekt folyamat, vagyis a tünet okára irányul. Folyamatos, időben elhúzódó, tervezett, célszerű beavatkozás. Az eredményesség feltétele a folyamatosság, rendszeresség, a megfelelő feltételek biztosításával.

Mindig a gyermek érési szintjéhez kell alkalmazkodni, és az életkori sajátosságainak megfelelő eszközöket alkalmazni. A lényeg, hogy a környezeti feltételeket illesztjük az érési folyamathoz.

A fejlesztés lehet preventív és korrektív. A **preventív** (vagy megelőző) **fejlesztés** elsősorban az osztálykörülmények között valósul meg. Ilyenkor egy adott szenzitív szakaszban történik a támasznyújtás, vagyis az éppen fejlődő pszichikus struktúrák kibontakozását és begyakorlását segítjük elő.

Az egyéni fejlesztő foglalkozásokon valósul meg a **korrektív fejlesztés**. Ez nem más, mint a fejlődési ívben bekövetkezett megakadás lemaradására, rendezésére irányuló beavatkozás. Fontos feltétele: az oki hátteret feltáró diagnosztika, vagyis méréssel megállapítani a lemaradás helyét és mértékét, s ebből következtetünk a lemaradásért felelős pszichikus funkciók működési nehézségeire. Megtervezésnél az elakadás szintjéig kell visszamenni, és azokhoz adekvát eljárásokkal kell kimotoztatni a gyermeket.

10.7 Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elve

A tankönyvválasztás elvei a helyi tantervi koncepcióhoz illeszkedően valósulnak meg:

- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- a tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez,
- az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzet is tartozzon,
- a tankönyvek ne legyenek túl zsúfoltak, jól olvashatóak, jól áttekinthetők legyenek,
- pedagógiai koncepcióknak leginkább a törzsanyagot tartalmazó könyv felel meg, mert a tananyag lényegét tartalmazza, így több évfolyamon is használható,
- az könyvekhez tartozzon a feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló feladatvégzése, a tudás ellenőrzése szempontjából,
- azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihez illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak. Sajnos a tankönyvek árai és a biztosított ún. „tankönyvkeret” nincs összhangban!!!!!!!!!!

A 2001. évi XXXVII. Törvény 8.§ (4) a) pontja alapján a tartósan fogyatékos, nappali tagozaton tanuló gyermekek ingyenesen jutnak tankönyvhöz. A helyi tankönyvcsomagok részét képezik azok a könyvek, amelyek egy-egy helyi sajátosságot tükröző egységhez készülnek.

Tanulóink sajátos nevelési igénye indokolja a jó minőségű sporteszközök és a minél szemléletesebb, minél több érzékszervre ható (multimédiás) taneszközök beszerzését a kötelező

eszköz- és felszerelésjegyzék, valamint a funkcionális taneszköz jegyzék alapján. Az intézmény anyagi lehetőségei és pályázati források együttes bevonásával indokolt:

- a számítástechnika tanterem fejlesztése, jó minőségű CD-ROM-ok beszerzése,
- szemléletes térképek, tablók, applikációk; képességfejlesztő játékok vásárlása.

Ezekon kívül kiemelt fontosságú a tornaterem, a kondicionáló szoba és a szenzoros integrációs terem, a labdafürdő, az érzékelő szoba eszköztárának folyamatos frissítése, bővítése a mozgásfejlesztést segítő sport- és AYRES-eszközökkel.

Legfontosabb és legsürgetőbb oktatási fejlesztés a megfelelő sávszélességű internet kiépítése!

A digitális tananyag tartalom növekedése és az online felületen történő munka mindenképpen megköveteli a ténylegesen használható internetet!

10.8 Az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

10.8.1 A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei

Tanulóink ellenőrzése, értékelése a Köznevelési Törvény 70.§ (1-2-3) és az EMMI 2011.évi CXCV tv. alapján történik, jellemzői:

- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.
- Pontosan feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- Megoldási módokat ad a javításra.
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.

A tanulók személyiségfejlődése, szocializáltsága, attitűdje, fejlődésének ellenőrzése

<i>Területei</i>	<i>Színterei</i>	<i>Módszerei és dokumentációja</i>
Aktivitás, együttműködés tanórán, tanórán kívül	a tanórán, a tanórán kívül: napköziben, külső programokon, játékban, sportban, vetélkedőkön, a családban, , kollégiumban	- megfigyelés, - produktumok elemzése, - beszélgetés, - családlátogatás
Együttélési normák, szabályok követése iskolában és iskolán kívül	tanórán, napköziben, szünetben, szabadidőben, iskolán kívüli helyszíneken, kollégiumban, családban	- megfigyelés, visszajelzés az adott esetben, - tapasztalatok gyűjtése a családtagoktól, nevelőktől, - feljegyzés készítése
Feladatvállalás, munkavégzés	iskolában, osztályban, családban, , kollégiumban	- folyamatos megfigyelés, - visszacsatolás, - kommunikáció, a feladatról - írásos feljegyzés
Érzelmi élet, akarat, önismeret, önelfogadás	iskolában osztálytársakhoz, iskolatársakhoz, a családtagok, kollégiumi nevelőkhöz, csoporttársakhoz	- beszélgetés egyénileg, kiscsoportban, - a családtagokkal, nevelőkkel történő konzultáció, - feljegyzés készítése

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

<i>típusai</i>	<i>gyakorisága</i>	<i>dokumentálása, nyilvánossága</i>
Szóbeli feleltetés (differenciáltan) felső tagozaton	csak a gyakorlást, a rögzítést, megerősítést követően alkalmazható	- nyilvános szóbeli visszajelzés a tanulónak, - önértékelés alkalmazása
Írásbeli munka feladatlappal, munkalappal (differenciáltan, segítségnyújtással)	folyamatosan, a tanítás-tanulás didaktikai egységeiben	- hibák javítása, - segítségnyújtás folyamatosan, a tanórákon, - feljegyzés készítése a tanulói teljesítményről, önállóságról
Házi feladat (differenciáltan, a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel)*	hét közben folyamatosan, a gyakorlást és megerősítést szolgálva, hétvégére nem adunk írásbeli házi feladatot	- tanári ellenőrzés, - önellenőrzés - feljegyzés a tanuló munkájáról
Tárgy, produktum, gyűjtőmunka, szorgalmi munka	témához, tematikus egységhez kötötten	- nyilvános, közösség előtt, - szóbeli, írásbeli visszajelzés - dokumentálás

A tanulmányi munkához, tevékenységhez köthető –egyéb területre irányuló– ellenőrzési feladat: a tanulók sajátos nevelési igényéből, az eltérő mértékű előzetes ismereteiből, szokás- és normarendjéből adódóan folyamatos ellenőrzést végzünk. Ezen ellenőrzés kiterjed a tankönyvek, taneszközök, füzetek használatára, kezelésére, az író- és egyszerű kéziszerszámok, eszközök, játéktárgyak használatára, az önellátás tevékenységeire, a környezetellátásra. Nagymértékű egyéni hiányosságok esetén terápiákat, tréningeket alkalmazunk, melyek gyakorisága folyamatos. Dokumentálásának formái: szóbeli visszajelzés, feljegyzés a fejlesztendő terület megjelölésével. Az ellenőrző munkát minden esetben meg kell előznie egy pontos diagnosztizálásnak, amely feltárja, hogy a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók milyen szinten működnek, hogy az előzetes tudás, a hozott ismeret milyen körre terjed ki, a tevékenység milyen szinten működik.

*2013. szeptember 01.

Házi feladatok: A differenciáltan, a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel kiadott feladatok folyamatos ellenőrzése.

Hiányos házi feladat esetén azok pótlása lehetőség szerint tanár bevonásával történjen meg. Erre lehetőség a rehabilitációs órákon, kollégista tanulók esetén a délutáni kollégiumi tanóra keretén belül van. A házi feladatok egy alkalommal történő hiánya miatt szóbeli figyelmeztetés. A házi feladatok rendszeres hiánya esetén a szülővel, délutáni nevelővel történt megbeszélés kötelező. A házi feladatok a tanulmányi anyag gyakorlását szolgálják, a gyerekek nevelése, oktatása érdekében a hiányos feladatért érdemjegy (elégtelen osztályzat) nem adható. Cél, hogy megértessük a gyakorlás fontosságát.

Hiányos felszerelés esetén a tanuló köteles az órán részt venni, a hiányt következő tanítási órára pótolnia kell. Amennyiben többször előfordul, hogy hiányos felszereléssel érkezik, a szülő, gondviselő, gyám, írásban történő figyelmeztetése szükséges. A hiányos felszerelés miatt érdemjegy (elégtelen osztályzat) nem adható.

10.8.2 A tanulók tudásának mérése

A tanulók tudásának, képességeik fejlődésnek, fejlettségének mérésére saját feladatbankot használunk, amelyet a helyi tantervi követelményekre építve állítunk össze, amelyet évenként felülvizsgálunk, és a tanulói szükséglet szerint módosítunk, kiegészítünk.

A mérés kettős céllal alkalmazzuk:

Diagnosztikus mérést alkalmazunk a helyzetfeltárás céljából a nevelési oktatási folyamat adott szakaszába lépéskor, az iskolakezdekéskor, tanév elején, vagy egy-egy új tanuló érkezésekor, illetve kirívó eredménytelenség esetén. Diagnosztikus méréssel információkat szerzünk a tanulók képességeiről, előzetes tudásáról, ismereteiről. Ezek hatékony segítséget nyújtanak a pedagógiai tervező munkához, a tanmenetek, tematikus tervek és fejlesztő programok írásához, a rehabilitációs órákhoz. A diagnosztizálás a tanítás-tanulás folyamatát végig kísérő gyógypedagógiai tevékenység, amely terápiás célokat szolgál a tanulók között fennálló különbségek, sérülések miatt. A tartós fejlesztésre, rehabilitációs foglalkozásra szoruló tanulók esetében a diagnosztizáláshoz egyéni lapokat használunk. A lapokon az állapot és a fejlesztés eredményeinek rögzítése történik.

Félévi és év végi mérések: a felhasznált feladatbank (tesztek) elkészítésének szempontjai:

- a feladatok a begyakorolt, a megerősített ismeretanyagra épüljenek,
- különféle teljesítményszintekhez készüljenek, adjanak lehetőséget a differenciálásra,
- mindenkor mintavétellel, kipróbálással készüljenek elemekre bontott értékeléssel és százalékra megadható teljesítményszinttel,
- a feladatok – az ismereteken túl – mérjék a tanuló önállóságát, a tevékenységének szintjét, viszonyulását, attitűdjét, munkatempóját, írásbeli munkája külalakját, feladat megértési képességét,
- a mérőeszköz csak a tanuló által megismert, elsajátított munkaszokásokat, tanulási módokat és eszközhasználatot kérje számon,
- A tanulók által ismert, begyakorolt algoritmusokat, feladat-megoldási módozatokat, piktogramokat tartalmazzanak a mérőeszközök,
- Minden tanuló fejlettségének megfelelően kapjon segítséget, manipulációs, képi eszközt a feladatmegoldáshoz.
- A tanulók fizikai állapotának mérését az Egészségnevelési Program alapján végezzük.
- A mérés eredményeinek elemzésébe minden tanuló bekapcsolódik, gyakorolva az önellenőrzést.

10.8.3 *A tanulók értékelése*

A tanulók teljesítményének értékeléséhez rendelkezésünkre állnak a tanítás-tanulás folyamatában alkalmazott ellenőrzések, a mérések eredményei. Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önelfogadáshoz.

10.8.4 *Az értékelés formái és rendszeressége*

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulmányának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal.

- A tanítási órákon rendszeres és folyamatos szóbeli ellenőrzés történik. Így a tanulók állandó visszajelzést kapnak tanulmányi munkájukról.
- Tanév közben –az első évfolyam kivételével– írásbeli témazárók és félévi felmérések alapján is értékelünk, amelyek eredményét a félévi és év végi osztályzat kialakításakor a tanulóink sajátos nevelési igénye miatt nem kívánatos súlyozottan figyelembe venni, a rendszeresen jó tanórai teljesítményt ne ronthassa el egy gyengébben sikerült dolgozat.
- A második évfolyam félévéig az értékelés nem érdemjeggyel, hanem szöveges értékeléssel történik. Minősítések: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, fejlesztésre szorul. Év közben történő értékelés alapjául a munkaközösségek által elkészített értékelő lapok szolgálnak
- A második osztály félévétől a tanulók teljesítményét év közben rendszeresen – legalább havonta egyszer– érdemjeggyel minősítjük.
- Tanév végén minden évfolyamon szummatív értékelést alkalmazunk, kivéve azon tanulókat, akik a követelmények teljesítéséhez egy évnél hosszabb időt igényelnek, vagy mentességet kaptak.
- Második évfolyam év végétől érdemjegyekkel osztályozunk, amelyeket a naplókba és a törzslapokba is bejegyezzük: (5) jeles, (4) jó, (3) közepes, (2) elégséges, (1) elégtelen.

10.8.5 *Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban*

A tanulói munka minősítése bejegyzésre kerül

- Szöveges értékelés esetén
 - negyed- és háromnegyedévkor a tantárgyakhoz kidolgozott egyéni értékelőlapokra,
 - félévkor és tanév végén a Tájékoztató füzetbe és az Osztálynaplóba,
- Osztályzás esetén
 - tanév közbeni érdemjegy az Osztálynaplóba és az Ellenőrző könyvbe,
 - félévi osztályzat az Osztálynaplóba és az Ellenőrző könyvbe,
 - tanév végi osztályzat a Bizonyítványba, Osztálynaplóba és a Törzslapba.

10.9 A magatartás és szorgalom értékelése az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál

A magatartás és szorgalom értékelési rendszere segíti az iskola nevelési és oktatási céljainak megvalósítását, a tanulók önismeretének fejlődését, a szocializáltság elérését.

A tanuló magatartási és szorgalmi érdemjegye kialakításakor az osztályfőnök összegzi az osztály és az osztályban tanító pedagógusok észrevételeit. Az osztályzatról az osztályfőnök és a szaktanár dönt, egyet nem értés esetén nevelőtestületi döntés szükséges.

10.9.1 A magatartás értékelésének szempontjai

- a házirend és az iskolai elvárások, normák elfogadása, betartása,
- a közösséghez és annak tagjaihoz való viszony,
- az együttélés, a társas kapcsolatok, a közösségi normák elfogadása az iskolán belül és kívül,
- a tanuláshoz való viszony,
- az iskola képviselete.
- hiányzások mértéke

10.9.2 A magatartás minősítésének követelményei

- **Példás** az tanuló aki minden szempontnak következetesen megfelelő, nincs osztályfőnöki figyelmeztetése sem.
- **Jó** az a tanuló, aki kisebb hiányosságokkal felel meg a szempontsornak, nincs osztályfőnöki intője.
- **Változó** az a tanuló, aki a szempontsornak nem felelt meg folyamatosan, osztályfőnöki intője van.
- **Rossz** az a tanuló, aki a követelményeknek sorozatosan nem tesz eleget, osztályfőnöki és igazgatói intője van.

A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük az önmagához képest elért pozitív változást, fejlődést, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt.

10.9.3 *A szorgalom értékelési szempontjai*

- motiváltság,
- az egyes tantárgyak követelményeinek eléréséhez tett erőfeszítés, akarat,
- többletfeladatok vállalása, ellátása,
- a közösségért végzett munka, a társak megsegítése, a kisebbek gondozása.

10.9.4 *A szorgalom minősítésének követelményei*

- **Példás** az a tanuló, aki maximálisan megfelel az elvárásoknak, a szabályozókat betartja.
- **Jó** az a tanuló, aki a követelményeket általában teljesíti.
- **Változó** az a tanuló, aki hozzáállásából, motívumaiból eredően a követelményeknek nem felel meg folyamatosan.
- **Hanyag** az a tanuló, aki nem is igyekszik megfelelni az elvárásoknak, vagy szándékosan szembe helyezkedik, elutasítja azt.

10.10 A magatartás és szorgalom értékelése a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál

A magatartás minősítésének követelményei

- **Példás:** A tanuló jól irányítható, megfelelően együttműködik. Érzelmi-akarati élete kiegyensúlyozott. Toleráns társai esetleges zavaró viselkedésével szemben. A közösségi élet szabályait ismeri, igyekszik betartani. Egyéni érdekeit képes a közösség érdekei alá helyezni. Különbséget tud tenni helyes és helytelen magaviselet között, törekszik az elvárt viselkedés megvalósítása felé. Szociális rutinokat – képességei szerint – alkalmaz.
- **Jó:** A tanuló magatartását gyakrabban kell kívülről szabályozni. Önfegyelem, együttműködés szintje még nem mindig megfelelő. Képes azonosulni a pozitív mintával, de nem törekszik minden helyzetben a helyes viselkedésre. A szabályok betartására időnként fel kell hívni a figyelmét. Illeszkedése a közösséghez többé-kevésbé problémamentes, nem zavarja tartósan illetve súlyosan a közösség életét.
- **Változó:** A tanuló nehezen irányítható, öntörvényű, nem fogadja el a felnőtt vezető szerepét. Agresszív megnyilvánulásokkal gyakran zavarja a közösség életét. Nem

alkalmaz megfelelő kapcsolatteremtési technikákat, nem illeszkedik be a közösségbe. A helyes és helytelen viselkedést nem tudja differenciálni, magatartását folyamatosan kívülről kell szabályozni.

A szorgalom minősítésének követelményei

- **Példás:** A tanuló érdeklődése jól felkelthető, tartós és széleskörű. Munkához való viszonya pozitív. Érzelmei nem befolyásolják munkavégzésében, figyelme tartós, megbízhatóan ellátja feladatát, kitartóan dolgozik, jó a monotónia tűrése. A pozitív visszajelzés ösztönzi, a létrehozott érték, a megszerzett tudás örömet okoz számára.
- **Jó:** A tanuló nehezebben motiválható, érdeklődése behatárolt, figyelmét nehezebben összpontosítja. Érzelmei befolyásolják feladatvégzéskor, külső hatások elterelik figyelmét, esetleg eltér eredeti feladatától. Gyakrabban kell ösztönözni és ellenőrizni.
- **Változó:** A tanuló érdeklődése nehezen kelthető fel, nem tartós. Feladatvégzéskor ellenáll, nehezen vonható be a tevékenységekbe. Válogat a feladatok között, kerüli a kudarc-helyzeteket, nem tesz erőfeszítéseket az ismeretek megszerzéséért, nem becsüli a létrehozott értéket. Nem megbízható, feladatát módosítja, félbehagyja.

10.11 Magasabb évfolyamba lépés feltételei

A helyi tantervünkben a „Továbbhaladás feltételei” blokk nem szerepel. Alkalmaztuk az Irányelv „Követelmények” megjelölését azon tartalmakra, amelyek teljesítését általában elvárjuk a tanulóktól. A követelményszintek tekintetében –a méltányosság elvét alkalmazva– egy alacsonyabb szint is elegendő lehet. Erre több jelezés is megtalálható, hiszen az „önállóan”, vagy az „irányítással”, esetenként konkrét „segítséggel” végzett tevékenységek, gondolati műveletek, eljárások, mozgások elvégzése is a követelmények szintjeire nézve nyújtanak információkat.

A Köznevelési Törvény 71.§ (1) és az EMMI 2011.évi CXCV tv. alapján 1-3. évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha tanulmányi kötelezettségeit igazolt vagy igazolatlan mulasztásai miatt nem tudta teljesíteni.

A követelmények elérésében mutatkozó hiányosságok megszüntetése céljából élni kell a fogyatékos tanulókat megillető hosszabb időkeretek alkalmazásával, az egyéni haladási ütem és fejlesztés tervezésével, az intenzív megsegítés formáival, terápiás lehetőségeivel a pedagógiai célú habilitációs rehabilitációs órákon és a tanítás-tanulás egész folyamatában.

A továbbhaladás árnyaltabb lehetőségét biztosítja a 6. évfolyam végéig alkalmazható egyéb értékelési és minősítési forma, amely elsődlegesen a szöveges formában történő értékelést és minősítést tartalmazza.

10.12 A tanulók felkészülésének elvei, korlátai

Az otthoni, tanulószobai, kollégiumi, felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei:

- Folyamatos kapcsolatteremtés a szülőkkel, kollégiumi, gyermekotthoni nevelőkkel
- A tanulók egyéni terhelhetőségének figyelembe vétele
- A személyre szóló feladatok meghatározása, egyeztetése a tanulóval, szülővel nevelővel
- A heti iskolai tanulmányi rend figyelembe vétele
- A hét első tanítási napján a komolyabb felkészülést igénylő írásbeli beszámolók mellőzése
- A tanulók számára szükséges szabadidő biztosításának követelményei

A házi feladat kitűzésének célja:

- Újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat
- Készség szinten gyakorolni a tanult algoritmusokat
- Önálló kutató- és alkotómunkát végezni valamilyen témában

11. HELYI TANTERV – SZAKISKOLA

11.1 Jogi háttér

- A 2011.évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- A 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről

11.2 Sajátos nevelési elvek, célkitűzések

Nevelési elveink megegyeznek az intézmény nevelési programjában meghatározottakkal, kibővítve a szakiskola sajátosságaival. A szakiskola fő célja, hogy az általános iskolánkban, iskolatípusunkban iskolai végzettséget szerzett tanulóknak – Országos Képzési Jegyzékben szereplő, államilag elfogadott – szakképesítést adjon, ezzel lehetőséget biztosítva a társadalmi szocializációra.

A szakképzés célja továbbá, olyan általánosan művelt, korszerű szakmai elméleti és gyakorlati felkészültséggel rendelkező szakemberek képzése, akik az adott szakmában irányítás mellett képesek az önálló munkavégzésre.

A szakiskolai oktató-nevelő munka kiterjed továbbá a szakmaszeretetre, hivatástudatra, fegyelmezett, szakszerű pontos munkavégzésre, önállóságra, felelősségtudatra és felelősségvállalás nevelésre. A képzés nem kizárólag az intellektuális fejlesztést célozza, hanem a teljes személyiség alakítását a társadalmi elvárásokhoz, az önálló életvitelhez.

11.3 A szakmák kiválasztásának elvei, oktatható szakmák

Az oktatott szakmák kiválasztása –a törvény adta lehetőségeket szem előtt tartva– a tanulók képességeihez igazodik, továbbá figyelembe veszi a nemek szerinti megoszlást, az iskola személyi és tárgyi feltételrendszerét, valamint a régió gazdasági, piaci viszonyait.

Jelenleg oktatható szakmák:

- parkgondozó: 21 622 02
- kert és parkápoló 21 622 01
- népi kismesterség - szakirány megjelölésével: szőnyegszövő: 34 215 01
- konyhai kisegítő 21 811 01 – kifutó képzés

- szakács segéd
- szobafestő 21 582 01

Mindegyik képzés komplex vizsgával zárul.

Konyhai kisegítő

Ez a képzésünk a szakács szakképesítés rész-szakképesítése. A szakma választásához egészségügyi alkalmassági vizsgálat szükséges. A gyakorlati oktatás tankonyhai keretek között történik, illetve az intézmény központi éttermében heti rendszerességgel lehetőség nyílik a főzésre, rendezvények szervezésére. A két év befejezése után a tanulók elsajátítják az egyszerű étel -és italkészítést, gyorsételek készítését, a vendéglátáshoz szükséges ismereteket. A tantárgyak között szerepel a német nyelv oktatása is. A moduláris képzés lehetőséget biztosít a további rész-szakképesítés megszerzésére.

Parkgondozó képzés:

A szakképzés két tanévig tart, és szakmunkásvizsgával zárul. Ez ideig a tanulók mindent megtanulnak, amit a szép parkok telepítéséhez, gondozásához tudni kell. Ebben a csoportban tanulók munkája talán a leglátványosabb, hisz a főlíasátrunkon kívül az egész udvaron tevékenykednek, gondozzák, szépítik környezetünket. Közben megismerik a növényeket, a parkgondozó eszközöket, gépeket, és a növényvédelemben előforduló egyéb anyagokat.

Elméleti órákon jó néhány idegen kifejezéssel, megnevezéssel kell megismerkedniük, melyek elsajátítását a szakmai vizsgán kell bizonyítani.

Szobafestő rész-szakképesítés:

Ez a képzés két tanévig tart. A szakképesítés megszerzésének, illetve az oktatásban való részvétel feltétele a szakmai alkalmassági követelményeknek való megfelelés.

Az egészségügyi alkalmassági vizsgálaton figyelembe veszik az átlagos testi fejlettséget, fizikumot, a megfelelő mozgáskoordinációt, egyensúlyérzéklet. Cél a sikeres szakmai vizsga megszerzése, melynek elméleti és gyakorlati része van. A képzés időtartamának nagyobb részét a gyakorlati oktatás teszi ki. A gyakorlati oktatáshoz helyi tanműhelyünk van, intézményünk adottságai pedig biztosítják a változatos gyakorlási területeket. Képzésünk moduláris rendszer szerint történik, ezért a szakmacsoporton belül lehetőség van további rész-szakképesítés megszerzésére.

Szőnvegszövő képzés:

Ezt a szakképesítést azoknak is ajánljuk, akik nem szeretnek, vagy nem tudnak sokat mozogni. Munka közben nekik főként ülve kell dolgozni. Kézügyességüket folyamatosan fejlesztve a szakmunkásvizsgáig elsajátítják a kézi szövés minden fortélyát. A szakképzés ezen a szakon akár négy évig is eltarthat, de aki két év után képes elsajátítani a követelményeket, az levizsgázhat. Terítők, díszpárnák, szőnyegek, tarisznnyák sok éve bizonyítják, fiataljaink tehetségét. Mindannyian megtanulnak álló és fekvő szövőszékeken a legkülönbözőbb anyagokból és mintázattal művészi alkotásokat előállítani.

11.4 A tanulók felvételének feltételei:

A hatályos OKJ szerint szakképesítés megszerzésére irányuló szakképző iskolai képzés első évfolyamára az a tanuló vehető fel, aki alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik, vagy felzárkóztató oktatásban részt vett, továbbá a 16. életévét már betöltötte. Az intézményünkben oktatott szakmák nem kötöttek szakmai előképzettséghez.

A beiskolázásnál figyelembe vesszük még:

- az egészségügyi munkaalkalmasságot
- a rátermettséget
- a tanuló érdeklődését a választott szakma iránt
- a szakmai előkészítő és alapozó ismeretek oktatásában elért eredményeket, valamint a szaktanári véleményt.

11.5 Működési rend, óratervek

A szakképzési évfolyamok óratervének összeállításánál figyelembe vesszük a törvény megfelelő paragrafusait, a kerettantervben javasolt óratervi elméleti és gyakorlati órák arányát.**

A szakmai tárgyak anyagát az NSZI által kiadott központi programok tartalmazzák. A közismereti rész saját kidolgozás, figyelembe véve a fogyatékos tanulók iskolai oktatásának irányelveit és a Nemzeti Alaptantervet.

Az iskola korábbi pedagógiai programjában és helyi tantervében elkészítettük a szakiskolai képzésre vonatkozó irányelveket. Kidolgozásra került a szakiskolai képzés közismereti, szakmai elméleti és szakmai gyakorlati képzésének a rendszere, valamint

órahálója. Az elméleti és gyakorlati óraszámok kidolgozásánál szem előtt tartottuk a tanulók képességeit, fejlesztési lehetőségeit.

A BNO kód szerinti besorolás alapján az egyes sérülésspecifikus tényezőket, jellemzőket is figyelve a tanulók előrehaladása érdekében a gyakorlati képzésre nagyobb hangsúlyt fektetünk. Ez a korábban megfogalmazott irány jónak bizonyult: az idegrendszeri sérüléssel élő tanulók a gyakorlatban jobban teljesítenek a tapasztalás útján eredményeik magasabb szintűek.

A 9E-9. évfolyam közismereti tantárgyai után az elméleti tárgyak tanítása a választott szakmákhoz kapcsolódnak, ez helyettesíti a közismereti tantárgyakat. A komplex értelmi fejlesztés szakmákhoz kapcsolódóan történik.

A 2020. évi NAT és javasolt kerettantervek áttanulmányozása után továbbra is a jelenleg használt órahálóval kívánjuk a 10-12. évfolyamon az oktatást megoldani. Elméleti óraszám 6 óra, gyakorlat 21 óra. testnevelés 2 óra, informatika 2 óra. A digitális kultúra, mint új műveltségi terület az informatika tantárgyon belül valósul meg. A mindennapos testnevelés órászáma a délutáni tömegsport, szakkör órászámával együtt teszi ki a kötelező heti 5 órát.

***A 9. évfolyam célja, hogy megismertesse a tanulókat az intézményben oktatott szakmákkal, ezáltal segítve a könnyebb és megalapozottabb szakmaválasztást.*

11.6 Tankönyvek, segédeszközök kiválasztása

A kiválasztás elvei megegyeznek az általános iskola helyi tantervében megfogalmazottakkal.

11.7 Az iskola magasabb évfolyamába lépés feltételei

Valamennyi évfolyamon az a tanuló léphet magasabb évfolyamba, aki évfolyam szinten a minimális követelményeket teljesítette, valamint megfelelt a szakmai- és vizsgakövetelményekben foglaltaknak.

Az első évfolyam után szervezett nyári szakmai gyakorlaton (70 óra) való részvétel feltétele a 2. évfolyamba lépésnek.

Hiányzásai miatt osztályismétlésre utasítható az a tanuló, akinél a mulasztások az összes óraszám 20%-át meghaladják. Ilyen esetben a nevelőtestület megbeszélés alapján intézkedik.

11.8 Az iskolai beszámoltatás, értékelés rendszere

Az iskola nevelési programjának hasonló fejezeteiben leírtak érvényesek a szakiskola évfolyamaiban is.

A szakmai vizsga értékelését a Szakmai- és vizsgakövetelmények értelmében kell a vizsgabizottságnak elvégezni. A vizsgázó az egyes vizsgarészekben elért teljesítménye alapján szakmai elméletből és gyakorlatból kap osztályzatot. Sikertelen a szakmai vizsga, ha a vizsgázó bármelyik gyakorlati vizsgarészen, továbbá ha a szóbeli vizsga bármelyik szakmai elméleti tantárgyából elégtelen érdemjegyet, illetve osztályzatot kap.

Elégtelen szóbeli, vagy gyakorlati vizsgarésznél csak az elégtelen vizsgarészt kell megismételni.

11.9 Készségfejlesztő iskola sajátosságai

11.9.1 *Nevelési elvek*

- Differenciált, sikerélményt nyújtó képzés.
- Egyéni képességekhez igazított elvárások.
- Tevékenységközpontúság a tanulási folyamatokban
- Szükségletekhez igazodó felzárkóztatás egyéni fejlesztési terv alapján
- Speciális nevelési szükségletek kielégítése
- Nyitás a társadalom felé: tanulóink jelenléte különböző helyszíneken, eseményeken, a velük való mindennapos kapcsolat megélhető tapasztalattá válik a társadalom számára, ezzel hozzájárulhatunk a társadalmi szemlélet megváltoztatásához, elszigeteltségük oldásához.

11.9.2 *Képzés célja*

- Megfelelő szakmai ismeretek és gyakorlat elsajátításával lehetővé tenni, hogy támogatással aktív munkaerővé válhassanak tanulóink. Ezáltal hátrányukat csökkenteni tudjuk, esélyegyenlőséget biztosíthatunk számukra.
- Legyenek képesek minél önállóbb életvezetésre, az ehhez szükséges ismereteket, technikákat megfelelő szinten tudják alkalmazni.
- Személyiségük legyen alkalmas a társadalmi integrációra.

11.9.3 *Szaktár kiválasztásának elvei, oktatható szaktár*

A készségfejlesztő iskola tanulóit támogatott munkavégzésre készítjük fel. Tanulóink egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítására képesek, az OKJ szerinti szakképesítés megszerzése számukra nem elérhető. A szakmai modulok kiválasztásánál figyelembe vesszük a tanulók érdeklődését, kialakult képességeiket és a helyi lehetőségeket, jelenleg a kézi szőnyegszövés és a parkgondozás alapjaival ismerkedhetnek meg.

11.9.4 *A tanulók felvételének elvei*

9 előkészítő és 9. évfolyam: felvehető az az –életvitelében akadályozott vagy speciális nevelési szükségletű– tanuló, aki alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik.

Felzárkóztató oktatást a ezen a két évfolyamon kell megszervezni, ide beiskolázható az a tanuló, aki nem tudta befejezni az általános iskola nyolcadik évfolyamát annak a tanévnek a végéig, amelyben betöltötte a 16. életévét.

10–12. évfolyam (szakmatanulás): Beiskolázható az a –életvitelében akadályozott, vagy speciális nevelési szükségletű– tanuló, aki a 9. évfolyamot elvégezte vagy felzárkóztató oktatásban vett részt.

11.9.5 *Működési rend, óratervek*

9 előkészítő és 9. évfolyam céljai:

- Értelmileg akadályozott és speciális nevelési szükségletű tanulóink szerezzenek olyan ismereteket, melyekkel minél jobban el tudnak igazodni a világban, tudjanak alkalmazkodni a változó körülményekhez
- Ismerjék meg az általános emberi értékeket, társadalmi normákat, azonosuljanak azokkal.
- Sajátítsanak el kulturált viselkedésformákat, ezáltal váljon könnyebbé kommunikációjuk a környezettel.
- Készüljenek fel a képességeiknek megfelelő munkafolyamatok elvégzésére.

Feladatok:

- Az alapidokumentumok által szabályozott ismeretanyag eljuttatása a tanulókhöz.
- Tapasztalati úton való tanulás, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés biztosítása.
- A gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása egyéni fejlesztési terv alapján.
- Rendszeres munkavégzésre szoktatás, munkaképességek erősítése.
- Rehabilitációt szolgáló feladatok megszervezése.
- Tanórán kívüli és egész napos foglalkoztatás lehetőségének megteremtése.
- Személyiségfejlesztés, reális énkép kialakítása.
- Szabadidő kulturált és hasznos eltöltésére nevelés.
- Népünk hagyományainak, szokásainak, nemzeti értékeinknek megismertetése.
- Az egészséges életmódra szoktatás.

- Részvétel biztosítása a megfelelő vetélkedőkön, versenyeken, a megmérettetés, sikerélmény szerzésének lehetőségét megadni.
- A környezetünk tiszteletére és védelmére nevelés.

Felzárkóztató évfolyamok céljai:

- Azoknak az ismereteknek a megszerzése, melyekkel a sajátos nevelési igényű, középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló sikerrel kezdheti meg tanulmányait a szakképző évfolyamon.
- Tudjanak meg minél többet környezetükről, fokozódó önállósággal legyenek képesek eligazodni benne.
- Alkalmazkodni és beilleszkedni tudó személyiségekké váljanak tanulóink.
- A tartós munkavégzéshez szükséges képességeket lehetőségeikhez mérten szerezzék meg.

Feladatok:

- A sajátos nevelési igényű, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók szociális készségeinek, viselkedésének formálása, felkészítés a minél eredményesebb szociális beilleszkedésre.
- Szükségletekhez igazodó felzárkóztatás egyéni fejlesztési terv alapján
- Speciális nevelési szükségletek kielégítése
- Rehabilitációt szolgáló feladatok megszervezése
- Lehetőség biztosítása a tanulók egész napos foglalkoztatására

Szakképző évfolyamok céljai:

- Felkészítés a támogatott munkavégzésre és a minél önállóbb életvezetésre.
- A szociális készségek minél magasabb szintre emelése, beilleszkedni, együttműködni képes személyiség formálása.
- Elemi állampolgári ismeretek elsajátíttatása, ismerjék jogaikat és kötelességeiket.

Feladatok:

- A képzés speciális feltételeinek megteremtése.
- Az alapidokumentumok által szabályozott ismeretanyag eljuttatása a tanulókhöz.
- A képzésre szánt idő optimális hasznosítása
- Képességek célirányos fejlesztése, egyéni képességeknek megfelelő munkafolyamatok megtanítása, elegendő gyakorlás biztosítása.
- Cselekvőképesség hangsúlyos fejlesztése.
- Differenciált fejlesztéssel sikerélmény biztosítása

- Rehabilitációt szolgáló feladatok megszervezése.
- A megszerzett képességek, tudásszint mérése.
- A tanulók munkáinak kiállítása, az értékteremtés és szorgalom megbecsülése.
- Családok szakmai támogatása, tanácsadás.

A szakképzési évfolyamokon az NIVE által kidolgozott szakmai modulok kerülnek felhasználásra. A közismereti rész kidolgozása helyi feladat.

Elméleti órák száma (közismereti és szakmai elmélet): 12 óra hetente

Szakmai gyakorlat:

21 óra hetente

Területek		előkészítő 9/E évfolyam	9-10. évfolyam
Közismeret	Kötött órák	31,5	22
	Szabadon felhasználható órakeret	3,5	3
	<i>Összesen</i>	35	25
Szakmai elmélet és gyakorlat	Kötött órák	-	42
	Szabadon felhasználható órakeret	-	
	<i>Összesen</i>	-	46
Heti összes óraszám		35	70 (35+35)

Területek		előkészítő 9/E évfolyam	9-10. évfolyam	11-12. évfolyam
Közismeret	Kötött órák	31,5	22	21
	Szabadon felhasználható ó órakeret	3,5	3,5	3
	<i>Összesen</i>	35	25,5	24
Szakmai elmélet és gyakorlat	Kötött órák	-	42	42
	Szabadon felhasználható ó órakeret	-	3,5	
	<i>Összesen</i>	-	44,5	42
Heti összes óraszám		35	70 (35+35)	66 (33+33)

2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben.

11.10 KÉPZÉSI SZERKEZET A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLÁK SZÁMÁRA

	9–10. évfolyam (heti időkeret)	2 tanéves óraszám	11–12. évfolyam (heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Közismereti órakeret	31	2232	10	720
Szabad közismereti időkeret	3	216	2	144
Készségfejlesztő kerettantervek időkerete	-	-	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret	-	-	2	144
Mindösszesen	34	2448	34	2448

A készségfejlesztő kerettantervek heti 4, 8, illetve 12 óraszámra készültek. A gyakorlati évfolyamokon a készségfejlesztő kerettantervek oktatására heti 20 óra (a hozzá tartozó szabad időkerettel) áll rendelkezésre. Ezen időtartamot kell az intézménynek a készségfejlesztő kerettantervek oktatásával kitöltenie, azaz a tanulónak a gyakorlati évfolyamokon egy 2-5 készségfejlesztő kerettantervből álló képzési egység elsajátítására van lehetősége.

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben.

A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetők.

A készségfejlesztő kerettantervek sikeres elvégzése részszakképzettséget, illetve szakképzettséget nem tanúsít.

Vizsga: A készségfejlesztő kerettanterv elméleti és gyakorlati vizsgával zárul. A képzés végén a tanuló előre összeállított tételsor alapján gyakorlati tevékenységet kísérően ad számot elméleti tudásáról. A gyakorlati vizsgán be kell mutatni egy készterméket vagy munkafolyamatot (lehet digitálisan rögzített is), amelyet a tanuló a legjobbnak tart saját munkái közül, egy elkezdett munkadarabon pedig folytatja a munkát, bemutatva gyakorlati ismereteit. A vizsgabizottság összetétele a gyakorlati tevékenységet oktató szakemberből, szakirányú végzettségű gyógypedagógusból és a bizottság elnökéből áll.

A Vizsgabizonyítvány minősítése:

- kiválóan megfelelt – a tanuló az elméleti és gyakorlati vizsgán képes az önálló

munkavégzésre, egyéni ötleteit felhasználja, korrigálja hibáit, a pontos és kitartó munkavégzésre törekszik,

- jól megfelelt – a tanuló irányítás mellett képes a feladatok elvégzésére, munkájában körültekintő,
- megfelelt – a tanuló segítségével el tudja végezni az adott tevékenységeket, ha szükséges, képes segítséget kérni,
- a képzésben részt vett – a tanuló segítségével, balesetmentesen képes egyszerű munkafázist elvégezni.

**11.10.1 A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját
ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. Évfolyamának közismereti
kerettanterve**

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	2	2	144
Művészetek	Ének-zene	2	2	144
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2	2	144
Technológia	Digitális kultúra	2	2	144
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	4	288
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	2	144
	Szabad időkeret	3	3	216
Összesen		34	34	

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben.

**11.10.2 Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő- oktató munkáját
ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. Évfolyamának közismereti
kerettanterve**

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam	2 éves
		Heti	Heti	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	144
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	1	1	72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Szabad időkeret		2	2	108
Közismeret összesen		12	12	864
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		34	34	2 448

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben.

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraterv

Évfolyamok	11-12.
Heti órakeret	12
2 éves órakeret	864
Ebből kötött	778
Szabadon tervezhető órakeret	86

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	11-12.	11.	12.
A kert és parkápoláshoz szükséges általános ismeretek			
1. Anyag-és eszközismeret	30	15	15
2. Éghajlati ismeretek, tanulmányi séta /szabadon tervezhető órakeret/	20	10	10
3. Talajtani ismeretek	20	10	10
Park és kertfenntartási ismeretek			
4. A parkot, kertet alkotó növények és szaporításuk	34	17	17
5. A parkot, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása	40	20	20
Munka és környezetvédelmi ismeretek			
6. Baleset megelőzés az iskolában	20	10	10
7. Baleset megelőzés a gyakorlatokon	24	12	12
8. Teendők balesetek bekövetkezésekor	12	6	6
9. Környezetünk védelme	16	8	8
Szakmai gyakorlat			
10. Gyakorlati anyag- és eszközismeret	20	10	10

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben.

11.10.3 Tankönyvek, segédeszközök kiválasztása

A kiválasztás elvei megegyeznek az általános iskola helyi tantervében megfogalmazottakkal. A készségfejlesztő szakiskolában használjuk még az NIVE kiadványait és az egyéni képességek fejlesztéséhez különböző tanári segédleteket, képességfejlesztő kiadványokat.

11.10.4 Az iskola magasabb évfolyamába lépés feltételei

Magasabb évfolyamba léphet az az értelmileg akadályozott vagy speciális nevelési szükségletű tanuló is, aki az adott iskolai követelményszintet meghatározott területeken képtelen, vagy csak jelentős segítséggel volt képes teljesíteni.

Hiányzásai miatt osztályismétlésre utasítható az a tanuló, akinél a mulasztások az összes óraszám 20%-át meghaladják.

11.10.5 Az iskolai beszámoltatás, értékelés rendszere

9–10. és a felzárkóztató évfolyamon a tanév során szóbeli, írásbeli és gyakorlati tudásszint-felmérés történik tantárgyanként és témakörönként.

Félévkor a tájékoztató füzetbe, év végén a bizonyítványba osztályzat kerül. Sajátos nevelési igényű, középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók érdemjeggyel történő értékelésének szempontjai:

- közepes (3): részben, felelt meg, jelentős segítséggel képes az adott követelményeket teljesíteni.
- jó (4): megfelelt, a követelményeket részben önállóan, részben segítséggel teljesíti, jelentős erőfeszítéseket tesz.
- jeles (5): kiválóan megfelelt, képességei lehetővé teszik, hogy az adott területen minél nagyobb önállósággal mozogjon.

A szakképző évfolyamon év végi záróvizsgát szervezünk pedagógusi támogatással.

A félévi és év végi értékelés érdemjegyekkel történik, de a szakmai előmenetelről a hozzátartozók kiegészítő szöveges értékelést kapnak. A szakképzés befejezésekor a záróvizsga letétele után a tanulók tanúsítványt kapnak, emellé az iskola részletes javaslatot ad arról, hogy milyen munkatevékenységekben, milyen önállósági fokon foglalkoztatható a tanuló.

A tanúsítványban szereplő szöveges minősítések:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt
- a képzésben részt vett (a követelmények teljesítésének képtelensége esetén)

11.10.6 A szorgalom, magatartás értékelésének elvei

Magatartás:

- Példás: kialakult a helyes értékrendje, azonosul az írott és íratlan szabályokkal. Toleráns és együttműködő, megfelelő önmérséklettel rendelkezik.
- Jó: magatartásával szemben komolyabb probléma nem merült fel. A közösségi élet szabályait képes betartani, kevés irányítással a helyes útra terelhető.
- Változó: beilleszkedési problémái vannak, viselkedését gyakran irányítani kell.

Szorgalom:

- Példás: jelentős erőfeszítéseket tesz, kialakult a belső motiváció. Örömet okoz a tevékenykedés, az értékteremtés. Megfelelő a monotónia tűrése, feladattartása.
- Jó: Szívesen dolgozik, de fáradékonyabb, gyengébb az önirányítási képessége. Bízgatást, ösztönzést igényel.
- Változó: Együttműködési készsége gyenge, öntörvényű, a feladatvégzés közben más tevékenységbe kezd. Nehezebben motiválható, nem becsüli meg a létrehozott értékeket.

11.11 Óratervek

11.11.1 Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/e előkészítő évfolyamának kerettanterve

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3	108
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Összesen		31	1116
Szabadon tervezhető		3	108
Mindösszesen		34	1224

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

2020/2021-es tanévtől kerül bevezetésre.

11.11.2 Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9-10. Évfolyamos közismereti kerettanterv

Tantárgyak és óraszámok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskola szakmai oktatásnak, képzésnek tantárgyi rendszere. (A 9. évfolyamot megelőzi a szakiskola kötelező előkészítő évfolyama, melyhez külön kerettanterv készült.)

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2	142
Technológia	Digitális kultúra	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	355
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	71
Közismeret összesen		10	710
További szabad közismereti időkeret		1	71
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

11.11.3 Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók négy évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–12. évfolyamos közismereti kerettanterve

Tantárgyak és óraszámok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók négy évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásnak, képzésnek tantárgyi rendszere. (A 9. évfolyamot megelőzi a szakiskola kötelező előkészítő évfolyama, melyhez külön kerettanterv készült.)

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9. évf. (heti óraszám)	Gyak. (két hét)	10. évf. (heti óraszám)	2 tanéves óraszám	Gyak. (három hét)	11. évf. (heti óraszám)	Gyak. (három hét)	12. évf. (heti óraszám)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Idegen nyelv	Élő idegen nyelv	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Matematika	Matematika	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Technológia	Digitális kultúra	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	-	5	360	-	5	-	5	340
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	-	1	72	-	1	-	1	68
Közismeret összesen		10	-	10	720	-	10	-	10	680
Szabad közismereti időkeret		1,5	-	1	90	-	1	-	1	68
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	-	21	1512	-	21	-	21	1428
Szabad szakmai időkeret		1,5	-	2	126	-	2	-	2	136
Összesen		34 óra	-	34 óra			34 óra	-	34 óra	-
<i>Összefüggő szakmai gyakorlat</i>		-	70	-	-	105	-	105	-	-

Az éves óraszám megadásánál 9-11. évfolyamon 36 héttel, az utolsó 12. évfolyamon 32 héttel számolunk. A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak. 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei - 2020.
június 25-én az OH honlapon még nem található meg az ajánlott kerettanterv.

11.11.4 Képzési szerkezet a készségfejlesztő iskolák számára

	9–10. évfolyam (heti időkeret)	2 tanéves óraszám	11–12. évfolyam (heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Közismereti órakeret	31	2232	10	720
Szabad közismereti időkeret	3	216	2	144
Készségfejlesztő kerettantervek időkerete	-	-	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret	-	-	2	144
Mindösszesen	34	2448	34	2448

A készségfejlesztő kerettantervek heti 4, 8, illetve 12 óraszámra készültek. A gyakorlati évfolyamokon a készségfejlesztő kerettantervek oktatására heti 20 óra (a hozzá tartozó szabad időkerettel) áll rendelkezésre. Ezen időtartamot kell az intézménynek a készségfejlesztő kerettantervek oktatásával kitöltenie, azaz a tanulónak a gyakorlati évfolyamokon egy 2-5 készségfejlesztő kerettantervből álló képzési egység elsajátítására van lehetősége.

Ennek egyetlen korlátja, hogy nem oktatható egy egységben

- a Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre képes tanulók részére
- és a Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére megnevezésű készségfejlesztő kerettanterv.

A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetők.

A készségfejlesztő kerettantervek sikeres elvégzése részszakképzettséget, illetve szakképzettséget nem tanúsít.

Vizsga: A készségfejlesztő kerettanterv elméleti és gyakorlati vizsgával zárul. A képzés végén a tanuló előre összeállított tételsor alapján gyakorlati tevékenységet kísérően ad számot elméleti tudásáról. A gyakorlati vizsgán be kell mutatni egy készterméket vagy munkafolyamatot (lehet digitálisan rögzített is), amelyet a tanuló a legjobbnak tart saját munkái közül, egy elkezdett munkadarabon pedig folytatja a munkát, bemutatva gyakorlati ismereteit. A vizsgabizottság összetétele a gyakorlati tevékenységet oktató szakemberből, szakirányú végzettségű gyógypedagógusból és a bizottság elnökéből áll.

A Vizsgabizonyítvány minősítése:

- kiválóan megfelelt – a tanuló az elméleti és gyakorlati vizsgán képes az önálló munkavégzésre, egyéni ötleteit felhasználja, korrigálja hibáit, a pontos és kitartó munkavégzésre törekszik,
- jól megfelelt – a tanuló irányítás mellett képes a feladatok elvégzésére, munkájában körültekintő,
- megfelelt – a tanuló segítséggel el tudja végezni az adott tevékenységeket, ha szükséges, képes segítséget kérni,
- a képzésben részt vett – a tanuló segítséggel, balesetmentesen képes egyszerű munkafázist elvégezni.

11.12 A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve

11.12.1 Készségfejlesztő iskola

11.13 A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	2	2	144
Művészetek	Ének-zene	2	2	144
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2	2	144
Technológia	Digitális kultúra	2	2	144
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	4	288
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	2	144
	Szabad időkeret	3	3	216
Összesen		34	34	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

11.14 A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. Évfolyamának közismereti kerettanterve

11.15 A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam	2 éves
		Heti	Heti	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	144
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	1	1	72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Szabad időkeret		2	2	108
Közismeret összesen		12	12	864
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		34	34	2 448

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

11.16 A készségfejlesztő iskola készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervei

11.16.1 Óraterv: Kert- és parkápoló

Témakör / Évfolyam	11-12.	11.	12.
A kert és parkápoláshoz szükséges általános ismeretek			
1. Anyag-és eszközismeret	30	15	15
2. Éghajlati ismeretek, tanulmányi séta /szabadon tervezhető órakeret/	20	10	10
3. Talajtani ismeretek	20	10	10
Park és kertfenntartási ismeretek			
4. A parkot, kertet alkotó növények és szaporításuk	34	17	17
5. A parkot, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása	40	20	20
Munka és környezetvédelmi ismeretek			
6. Baleset megelőzés az iskolában	20	10	10
7. Baleset megelőzés a gyakorlatokon	24	12	12
8. Teendők balesetek bekövetkezésekor	12	6	6
9. Környezetünk védelme	16	8	8
Szakmai gyakorlat			
10. Gyakorlati anyag- és eszközismeret	20	10	10
11. Park és kertfenntartási gyakorlatok	100	50	50
12. A parkokat, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása gyakorlat.	408	204	204
13. A parkok, kertek műtárgyainak fenntartása	34	17	17
Szabadon tervezhető órakeret	86	43	43

Heti óraszám alakulása:

Tantárgy	Óraszám
Kert és parkápoláshoz szükséges általános ismeretek	2
Park és kertfenntartási ismeretek	2
Munka és környezetvédelmi ismeretek	1
Szakmai gyakorlat	21
Szabadon tervezhető: növényismeret 1óra, termesztési ismeretek 1 óra	2
Osztályfőnöki	1
Informatika	2
Testnevelés	2
Összesen	33

11.16.2 Óraterv: Parkgondozó 21 622 02

A 2013/2014-es tanévtől a szakma tanulás modul rendszerben történik.

Tantárgyak	Az évfolyamok				
	10			11	
	<i>heti</i>	<i>éves</i>	<i>Összefügg. Gyak</i>	<i>heti</i>	<i>éves</i>
Kertfenntartás	1	37	70	1	37
Munkavállalói ismeretek	1	37		1	37
Műszaki alapismeretek	1	37		1	37
Növényismeret	2	74		2	74
Informatika	2	74		2	74
Testnevelés	2	74		2	74
Növénytan	2	74		2	74
Osztályfőnöki	1	37		1	37
Szakmai gyakorlat	21	777		21	777
Kötelező óraszám	33	1221	70	33	1221
Mindösszesen	33	1221	70	33	1221

**11.16.3 Óraterv: Szőnyegszövő 34 215 01- szakirány megjelölésével 31 215
02 0010 3108**

Tantárgyak	Az évfolyamok							
	10			11			12	
	heti	éves	Összefügg. Gyak	heti	éves	Összefügg. Gyak		
Művészettörténet	1	37	70	1	37	70	1	37
Munkavédelem	1	37		1	37		1	37
Általános és szakmai néprajz	1	37		1	37		1	37
Rajzgyakorlatok	1	37		1	37		1	37
Informatika	2	74		2	74		2	74
Testnevelés	2	74		2	74		2	74
Szőnyegszövő szakmai ismeretek	2	74		2	74		2	74
Népi kézműves vállalkozás ismeret	1	37		1	37		1	37
Osztályfőnöki	1	37		1	37		1	37
Szakmai gyakorlat	21	777		21	777		21	777
Kötelező óraszám	33	1221	70	33	1221	70	33	1221
Mindösszesen	33	1221	70	33	1221	70	33	1221

11.16.4 Óraterv: Konyhai kisegítő 21 811 01

Tantárgyak	Az évfolyamok				
	10			11	
	<i>heti</i>	<i>éves</i>	<i>Összefügg. Gyak</i>	<i>heti</i>	<i>éves</i>
Általános élelmiszerismeret	2	74	70	2	74
Élelmiszerbiztonságról	1	37		1	37
Vendéglátás higiéniája	1	37		1	37
Ételkészítési ismeretek alapjai	1	37		1	37
Informatika	2	74		2	74
Testnevelés	2	74		2	74
Idegen nyelv	2	74		2	74
Osztályfőnöki	1	37		1	37
Szakmai gyakorlat	21	777		21	777
Kötelező óraszám	33	1221	70	33	1221
Mindösszesen	33	1221	70	33	1221

11.16.5 Óraterv: Szobafestő 21 582 01

Tantárgyak	Az évfolyamok				
	10			11	
	<i>heti</i>	<i>éves</i>	<i>Összefügg. Gyak</i>	<i>heti</i>	<i>éves</i>
Anyagismeret	1	37	70	1	37
Munkavédelem	1	37		1	37
Szakmai számítás	1	37		1	37
Idegen nyelv	1	37		1	37
Informatika	2	74		2	74
Testnevelés	2	74		2	74
Festő szakmai ismeretek	3	11		3	11
Osztályfőnöki	1	37		1	37
Szakmai gyakorlat	21	777		21	777
Kötelező óraszám	33	1221	70	33	1221
Mindösszesen	33	1221	70	33	1221

11.17 Az intézmény rövid története

Intézményünk 1950. október 6-án nyitotta meg kapuit a Széchenyi tér 4. alatti, akkor államosított Domonkos Rendház épületében. A Doborjáni Ferenc alapító igazgató által irányított speciális oktatási intézmény 1995-ig, az egyházi ingatlan eredeti tulajdonosának való visszaadásáig működött itt. Az évek során több részleg kapcsolódott intézményünkhöz. Ezek közül legjelentősebb az „Erdei Iskola”.

Dr. Manninger Vilmos, világhírű sebészprofesszor, emberségének adta tanújelét, amikor Sopron melletti családi nyaralóját és az édesapjától örökölt erdei birtokot (5-7 holdas park gazdasági épülettel és 10 szobás házzal) 1917-ben Sopron Szabad Királyi Városnak adományozta, „hogy ott a gyenge, fejletlen, gümőkórra hajlamos 6-14 éves gyermekek nevelésére erdőiskolát létesítsenek. Az intézet neve: **Manninger-ház Soproni Erdei Iskola**”. Ezen a néven működött az államosításig. Ekkor került az Oktatási Minisztérium gyógypedagógiai osztályához, majd 1968-ban a Széchenyi tér 4. szám alatt működő intézményünknek (akkori neve: Állami Gyógypedagógiai Nevelőintézet) egyik kihelyezett részlege lett. Itt kapcsolódik össze a két intézmény története, mert a „Manninger-birtokon” épült fel (1993-95-ig) a fenntartó Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés finanszírozásában az a hét új épületegyüttesből álló oktatási és nevelési intézmény, melynek mai neve: **Doborjáni Ferenc EGYMI**.

12. ZÁRADÉK

12.1 Elfogadó nevelőtestületi határozat

Erdei Iskola Sopron

DOBORJÁNI FERENC**EGYMI**

OM. :038503

9400 H- Sopron, Brennbergi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730

e-mail: iskola@doborjani-sopron.sulinet.hu; iskola.doborjani@gmail.comhonlap: www.doborjani.sopron.hu

ZÁRADÉK

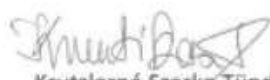
A Doborjáni Ferenc EGYMI (9400 Sopron Brennbergi út 82.- OM:038503) nevelőtestülete a 2020-as NAT dokumentációját áttanulmányozta.

A dokumentációban található javaslatok, illetve a kerettantervek ajánlásai alapján a helyi tantervben is megjelennek majd a módosítások, melyek az iskola specifikumait szem előtt tartják.

A Doborjáni Ferenc EGYMI nevelőtestülete a fentiek alapján a Pedagógiai Programját átdolgozta.

A Pedagógiai Program módosításait a nevelőtestület elfogadta.

Sopron, 2020.június 25.

Krutzlerné Szarka Tünde
intézményvezető

Erdei Iskola Sopron

DOBORJÁNI FERENC**EGYMI**

OM.: 038503

9400 H- Sopron, Brennbergi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730

e-mail: iskola@doborjani-sopron.sulinet.hu; iskola.doborjani@gmail.comhonlap: www.doborjani.sopron.hu**JELLENLETI IV****PEDAGÓGIA PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK VÉLEMÉNYEZÉSE, A MÓDOSÍTÁS ELFOGADÁSA****IDŐPONT: 2020. JÚNIUS 25.**

1. Tóth Mária Galich	20. Munkácsy Zoltán
2. Nagy Zoltán	21. F. Z.
3. Kertész Katalin	22. Várnai Károly
4. Nagy Zoltán	23. Sch. Zoltán
5. Dancsics Zoltán	24. F. Z.
6. Mészáros Zoltán	25. V. Z.
7. J. Z.	26. B. Z.
8. Kordos Katalin	
9. B. Z.	
10. B. Z.	
11. H. Z.	
12. S. Z.	
13. B. Z.	
14. K. Z.	
15. B. Z.	
16. B. Z.	
17. S. Z.	
18. F. Z.	
19. G. Z.	

13. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: A Doborjáni Ferenc EGYMI alapidokumentuma
2. számú melléklet: Nyilatkozat
3. számú melléklet: Az EFOP-3.2.15-VEKOP-17-2017-00001 „A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítása” projekt módszertani fejlesztésének alkalmazása
4. számú melléklet: Az EFOP – 3.3.5 pályázathoz kapcsolódó dokumentáció

DOBORJÁNI FERENC**EGYMI**

OM. :038503

9400 H- Sopron, Brennbergi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730 Fax.:99/512735
e-mail: iskola@doborjani-sopron.sulinet.hu; honlap: www.doborjani.sopron.hu

3.sz.Melléklet

- Az EFOP-3.2.15-VEKOP-17-2017-00001 „A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítása” projekt módszertani fejlesztésének alkalmazása

Az EFOP-3.2.15-VEKOP-17-2017-00001 „A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítása” projekt keretében kidolgozott, és az EFOP – 3.3.5-17-2017-00042 pályázat keretében kipróbált új képzési formák, tartalom és programfejlesztések, programelemek alkalmazása egy-egy ismeretanyag feldolgozásában, mely a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztését célzó informális és nem formális tanulási folyamatokat alkalmaz. Cél az informális és nem formális tanulási folyamatok megjelenése és beágyazódása a formális oktatási rendszerbe, az élménypedagógia módszertan alkalmazása, mely javítja a tanulók eredményességét, támogatja a kompetenciák fejlesztését, elősegítik az iskolai lemorzsolódás csökkenését és az esélykülönbségek mérséklődését.

TÉMAMODULOK:**1. Művészeti témamodul:**

Tantárgyi kapcsolódás: Magyar nyelv és irodalom, Ének-zene, Vizuális kultúra, Dráma és tánc

Fejlesztendő kompetenciák:

- Kommunikációs kompetenciák
- Társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái
- Személyes és társas kompetenciák
- A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- A gondolkodás kompetenciái
- Digitális kompetenciák
- A tanulás kompetenciái

Tanulási és nevelési célok:

Tanulási cél: A tanulók játékos alkotó tevékenységek formájában kapjanak segítséget abban, hogy megismerjék és megértsék saját érzéseiket, képessé váljanak azok kifejezésére. A különböző művészeti alkotások széleskörű elemzésével, vizuális technikák sokaságának alkalmazásával olyan önismereti tréningen vesznek részt, mely során megismerik és kifejezik valós tulajdonságaikat, vágyaikat.

Az egyéni feladatok során lehetőségük nyílik a saját érzéseikhez és a különböző alkotótevékenységhez, technikákhoz kapcsolódó ismeretanyag mélyítésére. A korosztályuknak szóló szövegek (kortárs szöveg, népmese, állatmese) feldolgozásán keresztül megismerkedhetnek a szövegek nyelvi és formai jellemzőivel, Ezen szövegekkel kapcsolatos művészeti foglalkozásokon

keresztül megtanulják jobban kifejezni különböző érzelmeiket, érzéseiket, és képesek lesznek ezeket másokban is felismerni. Gyakorlatra tesznek szert a történetek befogadásában és alkotásában, gyakorolják és alkalmazzák a verbális és vizuális kommunikáció különböző formáit, technikáit.

A gyerekek társas környezetben szabadabban tudják kifejezni érzelmeiket, és a non-formális, informális tanulás során tapasztalatokat szereznek az együttműködésről, a társas alkotó- és előadótévékenység különböző formáiról, fedezik fel az emberi személyiség, a természet (és a világ) sokszínűségét, gazdagságát, változatosságát.

Nevelési cél:

- Megfelelő teret kapjon a csoportban megvalósított alkotó és befogadó tevékenység, mert a csoportos feladatmegoldás segíti az önismeretet és önszabályozást, továbbá a másokra való odafigyelést és elfogadást.
- A produktumok létrehozásával megélik az alkotó örömet, mely segít a kreatív gyakorlat felé vezetni a tanulókat.
- Cél, hogy az alkotásélménnyel is összekötött befogadó tevékenység a tanulás sajátos motivációjaként működjön
- Az empátia, a kommunikáció, az együttműködés kompetenciáinak fejlesztésével a művészetet értő, értékelő személyiség fejlődése induljon meg

Várható eredmény:

Az elméleti tudásanyag befogadása mellett a tevékenységek megvalósítása során komplex készségfejlesztés valósul meg. Az értelmi képességek közül a figyelem, az emlékezet, a fantázia és képzelet, a gondolkodási képességek fejlődnek, az ok-okozati összefüggéseket jobban felismerik. Fejlődik a beszédképességük, mozgásképességük, ügyességük, képalkotási képességük, finommotorikus képességük, alkotó fantáziájuk, valamint a szövegértési képességük, önkifejezésük, vizuális, verbális, zenei képességeik, non-verbális kommunikációjuk, kreatív gondolkodásuk. Képesek lesznek összehasonlítani a vágyott és valós érzéseiket, vágyaikat. Fejlődik a realitás érzékük és a döntést hozó képességük is

Mélyebbé válik érdeklődésük a művészetek különböző területei iránt. Gyakorlatra tesznek szert a történetek befogadásában, alkotásában, a kreatív, művészeti tevékenységek aktív művelésében, az azokhoz való pozitív viszony kialakításában. A történeteken keresztül megtapasztalhatják a különböző döntések hatásait és következményeit. Értő művészeti viselkedést sajátítanak el. Gyakorlatra tesznek szert az együttműködések, kooperációk során, empátiájuk, toleranciájuk erősödik.

2. Környezetvédelem, természetismeret

Tantárgyi kapcsolódás: Környezetismeret, Természetismeret, Technika, életvitel és gyakorlat

Fejlesztendő kompetenciák:

- Kommunikációs kompetenciák
- Társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái
- Személyes és társas kompetenciák
- A tanulás kompetenciái
- Digitális kompetenciák
- A gondolkodás kompetenciái
- A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Tanulási és nevelési célok:

Tanulási cél, hogy a résztvevők tapasztalatot és ismereteket szerezzenek, megfigyeléseket tegyenek a mindennapi életük önmagukra gyakorolt hatásaival kapcsolatosan, és összehasonlítsák szükségleteiket a rendelkezésre álló erőforrások elosztása terén, miközben változatos ismeretekhez jutnak a világ

sokszínűségéről. Megismerjék a globális problémák összefüggéseit, a fenntarthatóság komplexitását, kapcsolatait, ismerjék fel a problémára adható válaszokat.

Nevelési cél:

- Az egyéni hozzáállásuk változzon olyan módon, hogy egy-egy tanuló ismerje meg a saját maga fontosságát is a környezetvédelem témájában, alakuljon ki bennük a szűkebb, illetve tágabb környezetünk iránti felelősségtudat.
- Gyakorolják a mindennapi életünkben felbukkanó döntéseket és tevékeny tapasztalatot szerezzenek.
- Tapasztalják meg a rendszer gondolkozást és a csapatmunkát.

Várható eredmény:

Bővülnek ismereteiket a szűkebb, illetve tágabb környezetünkről, a globális környezeti problémákról. Fejlődik felelősségvállalási készségük, kommunikációjuk, kritikai gondolkodásuk, digitális kompetenciájuk rendszer szemléletű gondolkodásuk.

A gyerekekben érzékenyebbé válnak a globális, regionális, nemzeti és helyi környezeti problémák iránt, tudatosodik a Föld erejének, kincseinek véghessége és megtanulnak ezekkel takarékosan bánni. Életkoruknak megfelelően képessé válhatnak önállóan forrást keresni az őket érdeklő témákban.

3. Sport, egészségre nevelés

Tantárgyi kapcsolódás: Testnevelés és sport, Biológia-egészségtan

Fejlesztendő kompetenciák:

- A tanulás kompetenciái
- Kommunikációs kompetenciák
- Társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái
- Személyes és társas kompetenciák
- A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- A gondolkodás kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Tanulási és nevelési célok:

Tanulási cél az egészségtudatos életmód, helyes táplálkozás jellemzőinek, a testi-lelki egészség tulajdonságainak megismerése, az alapvető lelki tulajdonságok és érzelmek tudatosítása, a mozgásműveltség, mozgáskultúra, a kreativitás, a képzelőerő és a nyelvi képességek fejlesztése.

Különböző mozgásos formákon keresztül a diákok ismerkedjenek meg különböző sportokkal, fejlődjön a mozgásképességük és motorikus képességük, tanulják meg a baleset esetén szükséges helyes magatartási formákat, a segélykérés lehetőségeit.

Nevelési cél:

- A tanulók egészséges szokásainak kialakítása, gyakorlása, készség szinten való alkalmazása, a testi-lelki egészségre nevelés, rendszeres testmozgási igény kialakítása, az ellenálló képesség, edzettség és önismeret fejlesztése.
- A játékok szabályainak betartása, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulása, a felelősségtudat erősítése maguk és társaik iránt.
- A mozgásos játékokon keresztül a közös célokért küzdés, a közösségi sikerek együttes és örömteli megélése, ezzel együtt a társas készségek, együttműködés, egymásra figyelés, csoportösszetartozás fejlesztése.
- A tanulók problémamegoldó gondolkodásmódjának kialakítása és a konfliktusok megoldására való képességek fejlesztése

- Környezettudatosság fejlesztése szabadtéren végzett mozgásos feladatokkal

Várható eredmény:

Új ismeretek elsajátítása az egészséges táplálkozás, a testi-lelki egészség, az alapvető érzelmek területén. Megismerik különböző sportágak alapjait, veszélyeit, a balesetmegelőzés és az elsősegélynyújtás alapjait.

Javulnak a gyerekek mozgás-, és motoros képességei, a téri-tájékozódási képességük, nyelvi képességeik, kreativitásuk és képzelőerejük fejlődik. Megtanulják a veszélyhelyzeteket megelőzni és elkerülni. Fejlődik a tanulók együttműködési, konfliktuskezelési és segítségnyújtási képessége.

Felkészíti a gyerekeket az egészséges életmódra a fizikai erőnlét fejlesztésére ösztönző szemléletmóddal. Pozitív hozzáállás alakul ki a testi-lelki egészség-tudatosság témája, a csapatmunka, a közösséghez tartozás iránt. A legváltozatosabb feladathelyzetekben, korosztályának megfelelő szintű kreativitással, képes különböző játékokban aktívan részt venni.

4.sz. melléklet**EFOP 3.1.6-16-2017-00032 projekt keretében kidolgozott jógyakorlatok**

Az EFOP 3.1.6-16-2017-00032 projekthez kapcsolódó dokumentációt 2021. december 13-án fogadtuk el. Az ezekről készült feljegyzések, jegyzőkönyvek a következő oldalakon kerültek csatolásra.

Beszédindítás (Kovács Krisztina)

<https://docs.google.com/document/d/19fEYprWOwAVp6o6cMtMGAY4uYbZFh-tk/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true>

Játékos zenei nevelés (ének tanmenet)

https://docs.google.com/document/d/14S-i_nUPHgCy0CEd3a3PqkW5_f8smo6B/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true

Játékos zenei nevelés – szöveggyűjtemény

https://docs.google.com/document/d/1XrDCMN8R7q_DbxoAvWUH132VC51lcCuu/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true

Játékos zenei képességfejlesztés terápiás módszerekkel

https://docs.google.com/document/d/1O4peP7646Gkt2l_EltQZyy-ihMwWpFgT/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true

Jógyakorlat a beszédfejlesztés területén (Kurucz né)

https://docs.google.com/document/d/16iy4YdwjSaPVqvesUjJJwhxrLA36_wOl/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true

Jógyakorlat (Takács Krisztina)

<https://docs.google.com/document/d/1Lu0pZC2OSh-fbPNIN6cBzPb0aYAqjas1/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true>

Jógyakorlat komplex kognitív képességfejlesztés (Maráczai Bán Szilvia)

<https://docs.google.com/document/d/1auJqRdP-cB0VmxQ4RFIPxoyS6gHf7ik0/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true>

Mozgásfejlesztés (Bujdosó)

<https://docs.google.com/document/d/1tqVpr2c938TuogsAObNpqTpOH6TtsOM7/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true>

Jógyakorlat (Wetzer né Végh Olívia)

https://docs.google.com/document/d/1KfHRRsM3K7-NW10s1ZO_DbgsQZXR2vc-/edit?usp=sharing&ouid=117241847376627056924&rtpof=true&sd=true

Aranyszóló pinyók (Luksander Erika)

<https://drive.google.com/file/d/1GIMt31a8HjROUGKnMNgN2LsRug-P8aw2/view?usp=sharing>

Őszi gyümölcs- és zöldségkosár (Macher Erika)

https://drive.google.com/file/d/1scI3B3ihP6aLbDJX3864E9JMtGbjW_Zl/view?usp=sharing

Jógyakorlat mozgásfejlesztés (Oszvald Krisztina)

<https://drive.google.com/file/d/1smjENMzRlPbX9VaoAP5LMCKMGU0fNHyt/view?usp=sharing>

**EFOP-3.1.6-16-2017-00032 projekt keretében kidolgozott új képzési
módszertan alkalmazásáról**

Projekt azonosítója: EFOP-3.1.6-16-2017-00032

Projekt címe: „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ intézményeinél”

Kapcsolódó indikátor megnevezése: Új képzési módszertant alkalmazó intézmények száma

Intézményünk Együttműködési Megállapodást kötött a Soproni Tankerületi Központtal és a Soproni Kozmutza Flóra Egységes Gyógypedagógiai, Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Készségfejlesztő Iskolával, valamint az Arany János Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Készségfejlesztő Iskolával (továbbiakban Kozmutza Flóra EGYMI, Arany János EGYMI) az EFOP-3.1.6-16-2017-00032 kódszámú „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ intézményeinél” című pályázat keretében kidolgozott új képzési módszertan megismerése és alkalmazása tárgyában.

A Kozmutza Flóra EGYMI és az Arany János EGYMI jó gyakorlatokat dolgozott ki a fejlesztő nevelés – oktatásban ellátott súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztésére.

A gyógypedagógusi tevékenység kiemelt feladata a szakértői véleményben foglaltak, a diagnózisok értelmezése, ezek alapján egyéni fejlesztési tervek, eljárások kidolgozása, komplex gyógypedagógiai fejlesztés rehabilitációs órák keretében, valamint terápiás foglalkozások biztosítása a fejlesztendő területeknek megfelelően.

A módszertani ötletek, eljárások, innovatív elképzelések jó gyakorlattá való alakításával segítséget nyújt a társintézmények gyógypedagógusai számára oktató-nevelő tevékenységük hatékonyságának növeléséhez.

Alkalmazásuk megkönnyíti a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekekkel a fejlesztő nevelés-oktatásban tevékenykedő gyógypedagógusok tervező munkáját.

Kidolgozott jó gyakorlatok:

Kozmutza Flóra EGYMI:

- kognitív képességek fejlesztése
- beszédindítás, beszédfejlesztés
- mozgásfejlesztés
- zenei fejlesztés

Arany János EGYMI:

- beszédindítás
- beszédfejlesztés
- kognitív képességek fejlesztése

A jó gyakorlatok nyomtatott formában készültek, melyet az együttműködő Intézmények számára biztosít a projekt.

A megállapodás értelmében intézményünk vállalja:

- a jó gyakorlatok alkalmazását

Az Intézmény vállalja, hogy a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók napi nevelés-oktatása során alkalmazza a jó gyakorlatokat. Ennek tényét az intézmény Pedagógiai Programjában is rögzíti.

**DOBORJÁNI FERENC
EGYMI**

OM: 038503

9400 H- Sopron, Brennbérgi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730 Fax.:99/512735
e-mail: iskola.doborjani@gmail.com; honlap: www.doborjani.sopron.hu

JEGYZŐKÖNYV

a Doborjáni Ferenc EGYMI Pedagógiai Programjának módosításával kapcsolatos
véleményezési eljárás megtartásáról

Véleményezésre jogosult:

- szülői szervezet

A pedagógiai program módosításának tartalmi összefoglalója:

Az EFOP 3.1.6-16-2017-00032 „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ intézményeinél”. A pályázat során elkészített úgynevezett jó gyakorlatok átvétele, az iskola programjában való beépítése és a továbbiakban ezek gyakorlati használata.

Jó gyakorlatok 1: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés, mozgásfejlesztés, zenei fejlesztés

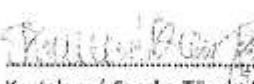
Kidolgozó: Kozmutza Flóra EGYMI, Sopron

Jó gyakorlatok 2: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés

Kidolgozó: Arany János EGYMI, Csorna

Sopron, 2021. december 13.

Gergelyné Latszay Ramóna (szülő)

Krutzlerné Szarka Tünde (intézményvezető)

**DOBORJÁNI FERENC
EGYMI**

OM: 038503

9400 H- Sopron, Brennbérgi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730 Fax.: 99/512735
e-mail: iskola.doborjani@gmail.com; honlap: www.doborjani.sopron.hu

JEGYZŐKÖNYV

Szülői szervezet

Tárgy: a Doborjáni Ferenc EGYMI Pedagógiai Programjának módosításával kapcsolatos véleményezési eljárás

Határozat:

A Doborjáni Ferenc EGYMI alkalmazotti közössége egységesen elfogadta és támogatja a Pedagógiai program módosítását.

Az EFOP 3.1.6-16-2017-00032 „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ intézményeinél”. A pályázat során elkészített úgynevezett jó gyakorlatok átvétele, az iskola programjában való beépítése és a továbbiakban ezek gyakorlati használata.

Jó gyakorlatok 1: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés, mozgásfejlesztés, zenei fejlesztés

Kidolgozó: Kozmutza Flóra EGYMI, Sopron

Jó gyakorlatok 2: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés

Kidolgozó: Arany János EGYMI, Csorna

Sopron, 2021. december 13.

Gergelyné Latszay Ramóna (szülő)

Krutzlerné Szarka Tünde (intézményvezető)

**DOBORJÁNI FERENC
EGYMI**

OM: :038503

9400 H- Sopron, Brennbérgi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730 Fax.:99/512735
e-mail: iskola.doborjani@gmail.com; honlap: www.doborjani.sopron.hu

JEGYZŐKÖNYV

a Doborjáni Ferenc EGYMI Pedagógiai Programjának módosításával kapcsolatos
véleményezési eljárás megtartásáról

Véleményezésre jogosult:

- alkalmazotti közösség

A pedagógiai program módosításának tartalmi összefoglalója:

Az EFOP 3.1.6-16-2017-00032 „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ Intézményeinél”. A pályázat során elkészített úgynevezett jó gyakorlatok átvétele, az iskola programjában való beépítése és a továbbiakban ezek gyakorlati használata.

Jó gyakorlatok 1: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés, mozgásfejlesztés, zenei fejlesztés

Kidolgozó: Kozmutza Flóra EGYMI, Sopron

Jó gyakorlatok 2: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés

Kidolgozó: Arany János EGYMI, Csorna

Sopron, 2021. december 13.

Macher Erika (munkaközösség vezető)

Krutzlerné Szarka Tünde (intézményvezető)

**DOBORJÁNI FERENC
EGYMI**

QM: 038503

9400 H- Sopron, Brennbégi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730 Fax.:99/512735
e-mail: iskola.doborjani@gmail.com; honlap: www.doborjani.sopron.hu

JEGYZŐKÖNYV

Alkalmazotti közösség

Tárgy: a Doborjáni Ferenc EGYMI Pedagógiai Programjának módosításával kapcsolatos véleményezési eljárás

Határozat:

A Doborjáni Ferenc EGYMI alkalmazotti közössége egységesen elfogadta és támogatja a Pedagógiai program módosítását.

Az EFOP 3.1.6-16-2017-00032 „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ intézményeinél”. A pályázat során elkészített ügynevezett jó gyakorlatok átvétele, az iskola programjában való beépítése és a továbbiakban ezek gyakorlati használata.

Jó gyakorlatok 1: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés, mozgásfejlesztés, zenei fejlesztés

Kidolgozó: Kozmutza Flóra EGYMI, Sopron

Jó gyakorlatok 2: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés

Kidolgozó: Arany János EGYMI, Csorna

Sopron, 2021. december 13.

.....
Macher Erika (munkaközösség vezető)

.....
Krutzlerné Szarka Tünde (intézményvezető)

**DOBORJÁNI FERENC
EGYMI**

OM.: 038503

9400 H- Sopron, Brennbérgi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730 Fax.:99/512735
e-mail: iskola.doborjani@gmail.com; honlap: www.doborjani.sopron.hu

JEGYZŐKÖNYV

a Doborjáni Ferenc EGYMI Pedagógiai Programjának módosításával kapcsolatos
véleményezési eljárás megtartásáról

Véleményezésre jogosult:

- DÖK

A pedagógiai program módosításának tartalmi összefoglalója:

Az EFOP 3.1.6-16-2017-00032 „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ intézményeinél”. A pályázat során elkészített úgynevezett jó gyakorlatok átvétele, az iskola programjában való beépítése és a továbbiakban ezek gyakorlati használata.

Jó gyakorlatok 1: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés, mozgásfejlesztés, zenei fejlesztés

Kidolgozó: Kozmutza Flóra EGYMI, Sopron

Jó gyakorlatok 2: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés

Kidolgozó: Arany János EGYMI, Csorna

Sopron, 2021. december 13.

Balogh Márton (DÖK elnök)

Csizmadia Virág (DÖK összekötő tanár)

Krutzlerné Szarka Tünde (intézményvezető)

**DOBORJÁNI FERENC
EGYMI**

OM: 3038503

9400 H- Sopron, Brennbergi út 82. ☐ Tel.: 99/ 512730 Fax.:99/512735
e-mail: iskola.doborjani@gmail.com; honlap: www.doborjani.sopron.hu

JEGYZŐKÖNYV**DÖK**

Tárgy: a Doborjáni Ferenc EGYMI Pedagógiai Programjának módosításával kapcsolatos véleményezési eljárás

Határozat:

A Doborjáni Ferenc EGYMI alkalmazotti közössége egységesen elfogadta és támogatja a Pedagógiai program módosítását.

Az EFOP 3.1.6-16-2017-00032 „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Soproni Tankerületi Központ intézményeinél”. A pályázat során elkészített ügynevezett jó gyakorlatok átvétele, az iskola programjában való beépítése és a továbbiakban ezek gyakorlati használata.

Jó gyakorlatok 1: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés, mozgásfejlesztés, zenei fejlesztés

Kidolgozó: Kozmutza Flóra EGYMI, Sopron

Jó gyakorlatok 2: kognitív képességek fejlesztése, beszédindítás – beszédfejlesztés

Kidolgozó: Arany János EGYMI, Csorna

Sopron, 2021. december 13.

Balogh Márton (DÖK elnök)

Csizmadia Virág (DÖK összekötő tanár)

Krutzlerné Szarka Tünde (intézményvezető)